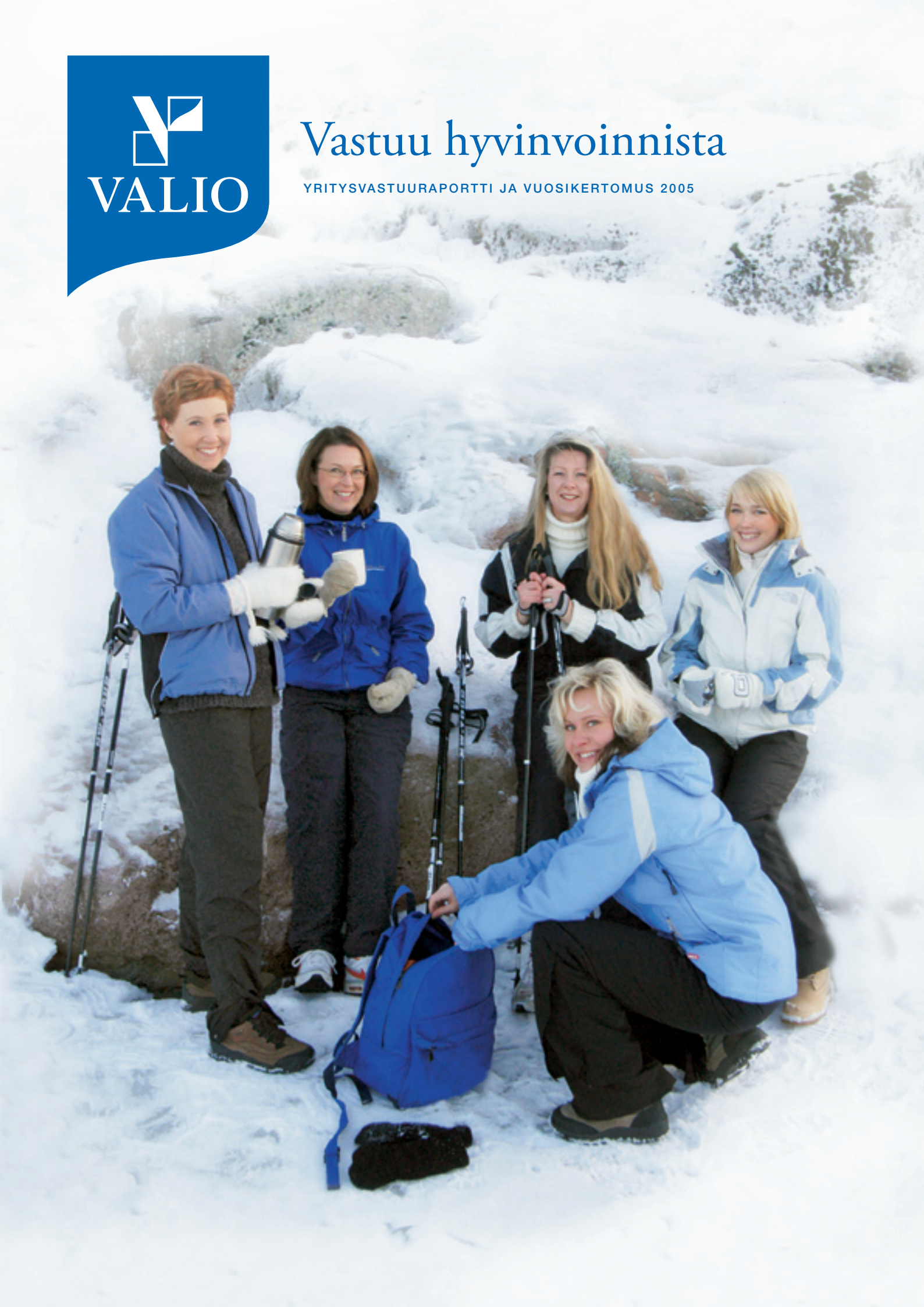

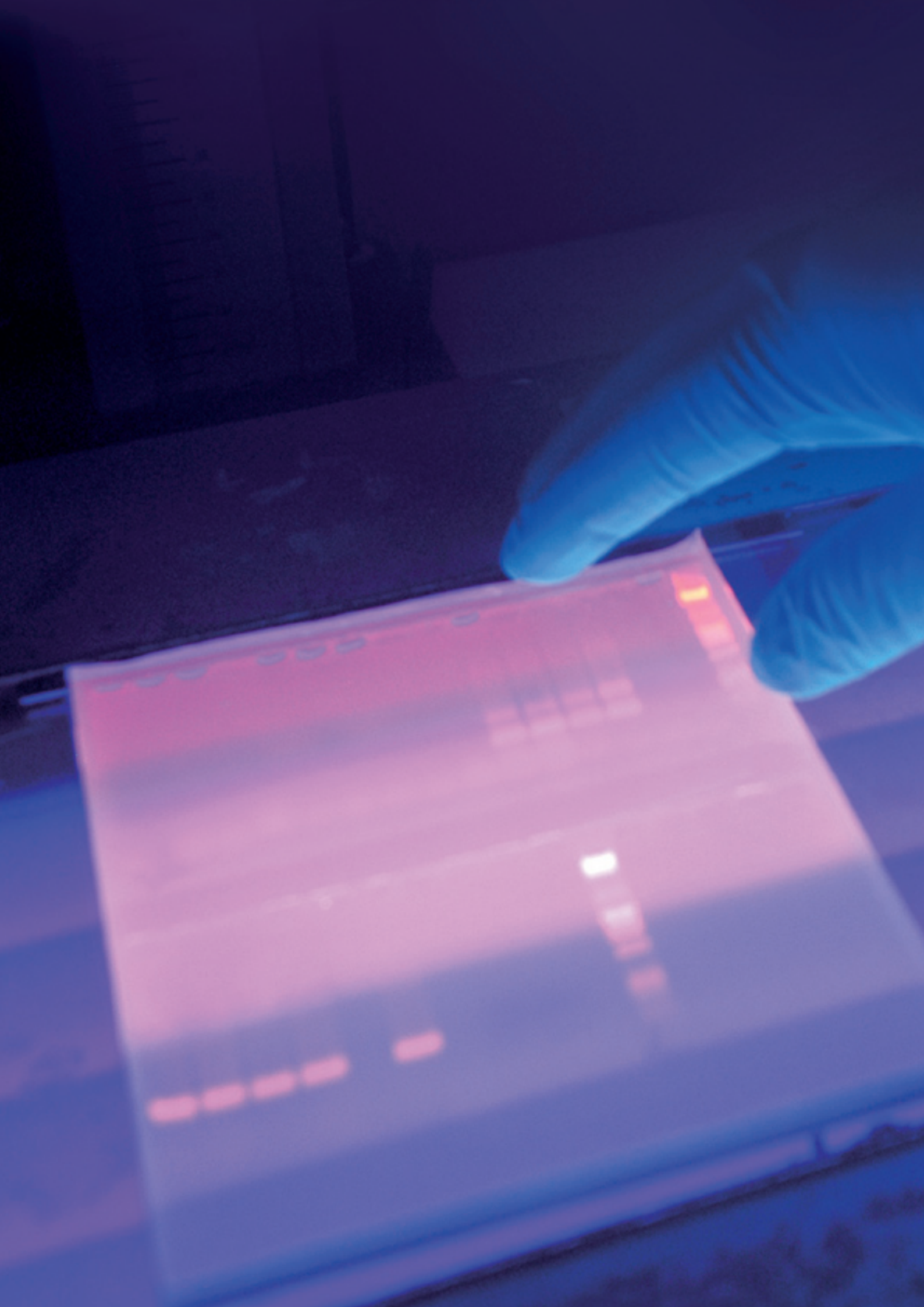

VALIO

Vastuu hyvinvoinnista

YRITYSVASTUURAPORTTI JA VUOSIKERTOMUS 2005

SISÄLLYSLUETTELO:

Johtava meijerialan yritys Suomessa	4
Valion perustehtävä	4
Valion arvot	4
Valion visio 2015	4
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS	5
1. VASTUU HYVINVOINNISTA	
Raportin sisällön erittely	6
Vastuu maidontuotannosta	6
Perustietoja Valiosta	6
Yritysvastuuta ohjaavat periaatteet	6
Sertifioitua toimintaa	7
Valion hallinto, johtamisjärjestelmä ja strategia	7
Strategiset tavoitteet	8
1.1. Valion sidosryhmäyhteistyö	9
1.2. Sponsorointi	10
1.3. Taloudellinen vastuu ja toimintaympäristö	10
2. HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT LAATUTUOTTEET	
2.1. Maidon laadunvalvonta alkaa tilalla	13
2.2. Tuotteiden turvallisuuden varmistaminen	14
2.3. Tutkimus ja tuotekehitys verkottui	15
2.4. Tuotanto investoi laatuun	16
2.5. Uudenlaisen markkinoinnin juhluvuosi	16
3. VALIO VASTAA ASIAKKAIDEN TARPEISIIN	
3.1. Asiakkaan menestys korostuu kumppanuudessa	18
3.2. Täydellinen toimitusvarmuus tavoitteena	18
3.3. Kuluttajatuotteiden myynti Suomen ulkopuolelle kasvaa	18
3.4. Vaatimukset tavarantoimittajille	19
4. OSAAVA, MOTIVOITUNUT JA TULOSHAKUINEN HENKILÖSTÖ	21
5. YMPÄRISTÖN HUOMIOIMINEN	
5.1. Ympäristötulokset	25
5.2. Pakkausmateriaalien käyttö ja kierrätys	27
5.3. Maidon keräilykuljetukset	28
6. MAIDONTUOTANTO JA SEN KANNATTAVUUS SUOMESSA	
6.1. Raju rakennemuutos käynnissä	29
6.2. Huonolaatuinen rehu alensi maitomäärää ja heikensi maidon koostumusta	29
6.3. Maidontuotannon kannattavuus heikkeni	29
6.4. Maidontuotannon tulo- ja kustannusmuutokset	29
TILINPÄÄTÖS	33
Liite 1. Raportin vertailu GRI-suositukseen	60
Liite 2. Yritysvastuun yhteyshenkilöitä ja Valio-konsernin osoitteita	62

Johtava meijerialan yritys Suomessa

Valio on liikevaihdoiltaan Suomen suurin elintarvikealan yritys ja maidonjalostaja. Valio vastaanottaa 85 prosenttia meijereihin toimitetusta maidosta. Liikevaihdosta kolmannes kertyy ulkomaantoiminnoista.

Valio on Suomessa markkinajohtaja kaikissa keskeisissä meijerituotteissa ja maailmanluokan edelläkävijä terveysvaikutteisten tuotteiden kehittäjänä. Päätuotteita ovat maidot, kermat, jogurtit, juustot, rahkat, vanukkaat, maito- ja herajauheet sekä voi ja levitteet.

TEHTÄVÄMME

Luomalla kuluttajille laatua, mielihyvää ja lisäarvoa sekä sitoutuneille kumppaneille menestystä edistämme valiolaisten maidontuottajien elinkeinoa.

ARVOMME

VASTUU HYVINVOINNISTA

- Korkeatasoiset ja hyvinvointia edistävät tuotteet
- Asiakastarpeista lähtevät yhteistyömallit
- Osaava, motivoitunut ja tuloshakuinen henkilöstö
- Eettisesti ja taloudellisesti kestävä toimintaketju maidontuottajalta kuluttajalle

VALIO-KONSERNIN VISIO 2015

Valio on alansa johtava brändi kotimarkkinallaan (Suomessa, Ruotsissa, Baltiassa ja Länsi-Venäjällä). Muualla toimitaan tarkasti valituilla markkinoilla ja tuotteistolla.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS 2005

Kilpailu meijerimarkkinoilla kiristyi edelleen. Kaupan keskinäinen hintakilpailu on vaikeuttanut kannattavuustavoitteiden saavuttamista. Käynnissä olevat WTO-neuvottelut sekä toteutettu EU:n maatalousuudistus heikentävät eurooppalaisen meijeriteollisuuden toimintaedellytyksiä. Voimakkaat rakennemuutokset niin tuottaja- kuin meijerikentässä tulevat jatkumaan. Eurooppa yhdentyy ja maiden välisten rajojen merkitys vähenee. Elintarvikemarkkinat tulevat eurooppaanlaajuisiksi. Suomessa olemme kokeneet tämän kehityksen varsin selvästi juustoissa, joissa tuonnin osuus on jo noussut kolmannekseen kulutuksesta.

Valiolla kulunut vuosi oli olosuhteisiin nähden varsin menestyksellinen. Vientitukien voimakkaasta vähenemisestä ja kiristyneestä hintakilpailusta huolimatta tilityshintamme putosi vain vajaan sentin. Kuulumme tilityskyvyltämme edelleen Euroopan parhaimpiin meijereihin, mitä voidaan pitää erinomaisena saavutuksena. Kiitos tästä kuuluu asiakkaillemme, jotka ovat meihin luottaneet, henkilöstöllemme, joka on muutosten keskellä jaksanut ponnistaa yhä parempiin suorituksiin, sekä maidontuottajillemme, jotka epävarmuuden aikoina ovat edelleen tuottaneet EU:n puhtainta maitoraaka-ainetta.

Valio täytti 100 vuotta vuonna 2005 varsin näyttävästi. Juhlavuosi huipentui Helsingissä lokakuussa vietettyyn pääjuhlaan, johon osallistui tasavallan presidentin ja hänen puolisonsa lisäksi yli 2 500 vierasta. Olemme saaneet juhluvuoden kampanjoista ja tapahtumista paljon

myönteistä palautetta, ja uskomme kuluneen vuoden vahvistaneen Valion asemaa johtavana suomalaisena elintarvikeyhtiönä.

Vuoden 2005 lopulla valiolaiset vastaanottivat suruviestin hallituksensa puheenjohtajan Kari Inkisen katoamisesta kalastusmatkallaan Saimaalla.

Valio-konsernin liikevaihto oli edellisvuoden tasolla. Kun otetaan huomioon vuoden 2004 syksyllä myytyjen jäätelö- ja lastenruokaliiketoimintojen vaikutus, vertailukelpoinen liikevaihto kasvoi 3 %. Suomessa liikevaihto kasvoi vastaavasti 2 %, Virossa ja Venäjällä noin kolmanneksella ja USA:ssa 20 %. Ruotsissa ja Belgiassa liikevaihto säilyi ennallaan. Vastaanottamamme maitomäärä lisääntyi 4 % ja oli 85 % Suomen meijerimaidosta.

Vuoden aikana yhtiöitimme hilloliiketoimintamme Suomenjoella perustamalla Nordic Jam -nimisen Valion täysin omistaman tytäryhtiön. Vuoden 2006 alussa päätettiin aiemmasta suunnitelmasta poiketen jatkaa Valion Tampereen meijerin toimintaa, koska tuoretuotteiden myynti on kehittynyt ennakoitua suotuisammin ja Tampereen kapasiteettia tarvitaan toimitusvarmuuden ylläpitoon.

Valio laajensi yhteistyötään lähimarkkinoilla toimivien meijeriyritysten kanssa. Aloitimme yhteistyön ruotsalaisen meijeriosuuskunta Milkon ja Skånemejerierin sekä saksalaisen Nordmilchin kanssa. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa Valion asemaa sen kotimarkkina-alueella, johon kuuluvat Suomen ohella Ruotsi, Baltia ja Länsi-Venäjä.

Venäjällä avustamme Galaktika-yhtiötä meijerin rakentamisessa Pietarin lähelle. Vahvistamme myös terminaalitoimintaamme sekä Pietarissa että Moskovan alueella. Näillä toimenpiteillä parannamme palveluamme asiakkaillemme ja varmistamme Venäjän myynnin voimakkaan kasvun jatkumisen.

Uskon, että Valion menestyksen avaimet ovat valitsemamme strategian tarmokkaassa toteuttamisessa: tuottajamme tuottavat Euroopan puhtainta maitoa, josta Valio valmistaa korkealaatuisia ja innovatiivisia tuotteita. Valio on arvostettu brändi. Olemme myös tehneet tiukan maantieteellisen rajauksen ja pidämme toimintatapamme ja rakenteemme kilpailukykyisinä. Kun meillä lisäksi on voimavarana sitoutuneet asiakkaat, osaava henkilökunta ja pitkäjänteisesti yhtiötä kehittävät omistajat, voimme kaikista epävarmuustekijöistä huolimatta katsoa luottavaisin mielin tulevaisuuteen.

Harry Salonaho

I. Vastuu hyvinvoinnista

RAPORTIN SISÄLLÖN ERITTELY

Valion vastuu hyvinvoinnista, yritys vastuuraportti ja tilinpäätös vuodelta 2005, kuvaa Valio Oy:n ja osittain Valio-konsernin toimintaa kyseisenä vuonna YK:n GRI-suosituksen (Global Reporting Initiative) mukaisesti taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristönäkökulmasta. Raportin vertailtavuus GRI-suosituksen kanssa on esitelty liitteessä n:o 1.

Taloudellista näkökulmaa edustavat raportin tilinpäätösosio ja taloudellisen toimintaympäristön tarkastelu. Sosiaaliset ja ympäristönäkökulmat esitetään raportissa Valion arvojen mukaan jaoteltuina.

Valion arvo, ”Vastuu hyvinvoinnista”, jakautuu neljään alakohtaan: korkeatasoiset ja hyvinvointia edistävät tuotteet, asiakastarpeista lähtevät toimintamallit, osaava, motivoitunut ja tuloshakuinen henkilöstö sekä eettisesti ja taloudellisesti kestävä toimintaketju maidontuottajalta kuluttajalle. Raportin sisältö on jaoteltu näiden alaotsikoiden alle.

Aikaisemmin Valio on julkaissut ympäristöraportit vuosilta 1998 ja 1999 sekä yhteiskuntavastuuraportin vuosilta 2003 ja 2004. Niiden lisäksi Valio on julkaissut vuosittain vuosikertomuksen, joko erillisenä tai yhteiskuntavastuuraportin yhteydessä. Raportointi on tehty suomeksi ja englanniksi, ja raportit löytyvät Valion internetsivuilta www.valio.fi ja www.valio.com.

Vuosikertomus ja yritys vastuuraportti on myös vuodelta 2005 yhdistetty yhdeksi raportiksi, joka julkaistaan suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi sekä painettuna että pdf-muotoisena internetissä www.valio.fi ja www.valio.com.

Raportin taloudelliset tunnusluvut on varmentanut tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy.

Raportin kuvitus kertoo Valio brändin ominaisuuksista. Valio brändi haluaa olla aito, huolehtiva, hyväntuulinen, edelläkävijä, terveystietoinen ja nautinnollinen.

VASTUU MAIDONTUOTANNOSTA

Valion yritys vastuu kiteytyy Valion arvoon ”Vastuu hyvinvoinnista”. Se ohjaa Valion toimintaa ja edellyttää vastuullista toimintaa niin tuotannossa, asiakassuhteissa ja markkinoinnissa, henkilöstöpolitiikassa ja työyhteisön kehittämisessä, ympäristöpolitiikassa kuin tuotantoeläinten hoidossakin.

Tuloksellisella toiminnalla Valio kantaa vastuuta omistajiensa – suomalaisten maidon-

tuottajien – työn jatkuvuuden edellytyksistä. Yhdessä strategisten kumppaniensa kanssa Valio osaltaan kantaa vastuunsa suomalaisen elintarvikeketjun tehokkuudesta.

Maidon tuotanto on merkittävin osa maatalouselinkeinoja erityisesti Pohjanmaalla sekä Keski- ja Itä-Suomessa. Lapissa se on porotalouden ohella ainoa varteenotettava maatalouselinkeino. Ilman maidontuottajia suomalainen maaseutu köyhtyisi ja autioituisi olennaisesti.

Valio vastaanottaa 85 % Suomen meijerimaidosta ja vie vastaanottamastaan maidosta pääasiassa juustoina, voina ja jauheina Suomen ulkopuolelle noin 40 %. Valio vastaa käytännössä yksin maito-tuotteiden viennistä.

Valion keskimääräinen markkinaosuus meijerituotteissa Suomessa oli 57,4 %. Kilpailuvirasto on tulkinnut Valion olevan Suomessa määrävässä markkina-asemassa. Valio noudattaa kilpailulainsäädäntöä, muuta lainsäädäntöä, viranomaisvaatimuksia ja kansainvälisiä sopimuksia. Valio ottaa toiminnassaan huomioon eri sidosryhmien odotukset.

PERUSTIETOJA VALIOSTA

Valio on liikevaihdoltaan Suomen suurin elintarvikealan yritys ja maidonjalostaja. Valion liikevaihto vuonna 2005 oli noin 1,6 miljardia euroa, josta noin kolmannes kertyi tytäryhtiöistä ja myynnistä Suomen ulkopuolisille markkinoille. Valio työllisti vuonna 2005 Suomessa ja ulkomailla keskimäärin 4 199 henkilöä. Valio on osakeyhtiö, jonka omisti 27 maidontuottajaosuuskuntaa vuonna 2005. Osuuskunnissa oli maidontuottajajäseniä vuoden 2005 lopussa 13 113.

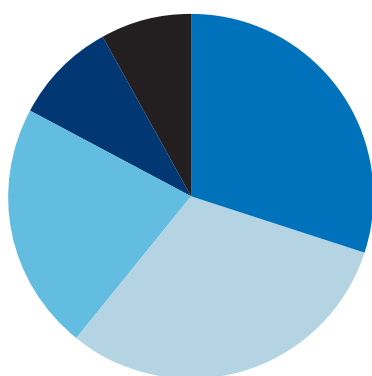
Vuonna 2005 Valiolla oli 15 tuotantolaitosta Suomessa, joista yhdessä toimii tytäryhtiö Nordic Jamin hillotehdas. Valiolla oli kaksi tuotantolaitosta Virossa ja juustopakkaamo Belgiassa. Ulkomaiset tytäryhtiöt toimivat Venäjällä, Ruotsissa, Belgiassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa ja USA:ssa, sekä edustusto Kiinassa. Kotimarkkinakseen Valio määrittelee Suomen, Ruotsin, Länsi-Venäjän ja Baltian.

YRITYSVASTUUTA

OHJAAVAT PERIAATTEET

Vastuullista toimintaa ohjaavat ja täsmentävät arvojen ohella toimintaperiaatteet, jotka sisältyvät Valion johtamisjärjestelmään ja jotka on liitetty Valion strategiaan. Toimintapolitiikassa on kiteytetty muun muassa ympäristöä, henkilöstöä, tuoteturvallisuutta, asiakassuhdetta,

MAIDON KÄYTTÖ PÄÄTUOTE-
RYHMITÄIN SUOMESSA JA
ULKOMAILLE MYYTÄVISSÄ
TUOTTEISSA VUONNA 2005

Kotimaan myyntiin menevät tuotteet, yhteensä 62 %
Ulkomaan myyntiin menevät tuotteet, yhteensä 38 %

* Maitoraaka-aineen myynti ulkoisille asiakkaille

markkinointiviestintää ja maidontuotantoketjun laatutoimintaa koskevat periaatteet. Valiossa on määritelty myös yksityiskohtaisempia toimintaperiaatteita sekä edellä mainituille että myös joillekin muille osa-alueille kuten turvallisuudelle toiminnalle, hyvälle tuotantotavoille, ostotoiminnalle, tietohallinnolle, viestinnälle ja aloitetoiminnalle. Nämä toimintaperiaatteet on kirjattu Valion toimintajärjestelmään.

Valio on sitoutunut noudattamaan toiminnassaan yhtäläisyysperiaatetta, eli se maksaa kaikille Valioon liikesuhteessa oleville omistajaosuuskunnille samaa maidon hintaa riippumatta siitä, mistä maito kerätään. Omistajaosuuskunnat maksavat maidosta edelleen maidontuottajajäsenilleen. Maito kerätään kaikilta Valioryhmän maitotiloilta joka toinen päivä etäisyyksistä riippumatta.

SERTIFIOITUA TOIMINTAA

Sertifioitu laatu- ja toimintajärjestelmä on myös osa Valion tapaa toimia. Valion ISO 14001 -ympäristösertifikaatti kattaa yrityksen koko kotimaan toiminnan. Valio Oy:llä on ISO 9001 -sertifioitu toimintajärjestelmä, joka kattaa koko Valio Oy:n toiminnan, sen eri toiminnot, tuotteiden laadun ja kokonaisvaltaisen

toiminnan kehittämisen ja hallinnan. Sertifikaattien voimassaolo edellyttää muun muassa, että järjestelmien toimivuutta arvioidaan sekä sisäisillä että ulkoisilla arvioinneilla.

VALION HALLINTO, JOHTAMISJÄRJESTELMÄ JA STRATEGIA

Valion omistajaosuuskuntien edustajat (vuonna 2006 Milkasta tuli myös Valion omistajaosuuskunta, joten omistajaosuuskuntia on 28) kokoontuvat kerran vuodessa yhtiökokoukseen, joka valitsee Valiossa ylintä päätösvaltaa käyttävän hallintoneuvoston 23 jäsentä. Tämän lisäksi Valion henkilökunta valitsee hallintoneuvoston neljä henkilöstön edustajaa. Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä nimeää Valion hallituksen maidontuottajajäsenet. Hallintoneuvosto nimeää jäsenet myös Valion eri toimintojen johtokuntiin. Toimintojen johtokunnissa on myös henkilöstön edustus.

Valion hallitukseen kuuluu neljä maidontuottajaa ja toimitusjohtaja. Valion johtajistoon kuuluvat toimitusjohtajan johdolla hallintojohtaja, logistiikka johtaja, markkinointijohtaja, myyntijohtaja, talousjohtaja, tuotantojohtaja ja vientijohtaja. Laajennettuun johtajistoon kuuluvat edellä mainittujen lisäksi henkilöstöjohtaja, tutkimus- ja tuotekehitysjohtaja, viestintäjohtaja ja yritys suunnittelujohtaja.

Valion johto kokoontui yhdessä kaikkien Valion henkilöstöryhmien päaluottamusmies-

VALION OMISTAJA- JA HALLINTORAKENNE

VALIO OY Valion omistaa 27 meijeriosuuskuntaa.

YHTIÖKOKOUS

HALLINTONEUVOSTO

- 27 jäsentä
- 23 jäsenosk. maidontuottajaa
- 4 henkilöstön edustajaa

HALLITUS

- 4 maidontuottajaa ja toimitusjohtaja
- puheenjohtajana maidontuottajaa

JOHTOKUNNAT

- à 11-14 jäsentä, joista
- 11-13 maidontuottajaa, jotka edustavat jäsenosuuskunnan tai Valion hallintoneuvostoa
- 1 henkilöstön edustajaa

ten kanssa vuoden 2005 aikana kaksi kertaa arvioimaan yrityksen tilannetta. Syksyn tilaisuudessa olivat mukana myös hallituksen ja hallintoneuvoston edustajat.

Valion arvot ja perustehtävä ohjaavat Valion strategiaa. Valion strategia ja siihen pohjautuva tavoitteenasettelu koko yrityksessä on osa johtamisjärjestelmää. Johtamisjärjestelmä kuvaa yhtiön organisaatorakenteen, vastuiden jakautumisen, tavoitteenasettelun, suunnitteluprosessit ja toimintaperiaatteet. Johtamisjärjestelmä on kuvattu toimintajärjestelmässä, joka on Valion intranetissä. Valion visio, strategian peruserätykset ja strategiset tavoitteet kerrotaan yhtiön intra- ja internetsivuilla.

STRATEGISET TAVOITTEET

Strategiassa on määritelty tavoitteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valion tavoitteena on maksaa mahdollisimman hyvää tuottajahintaa jalostamastaan

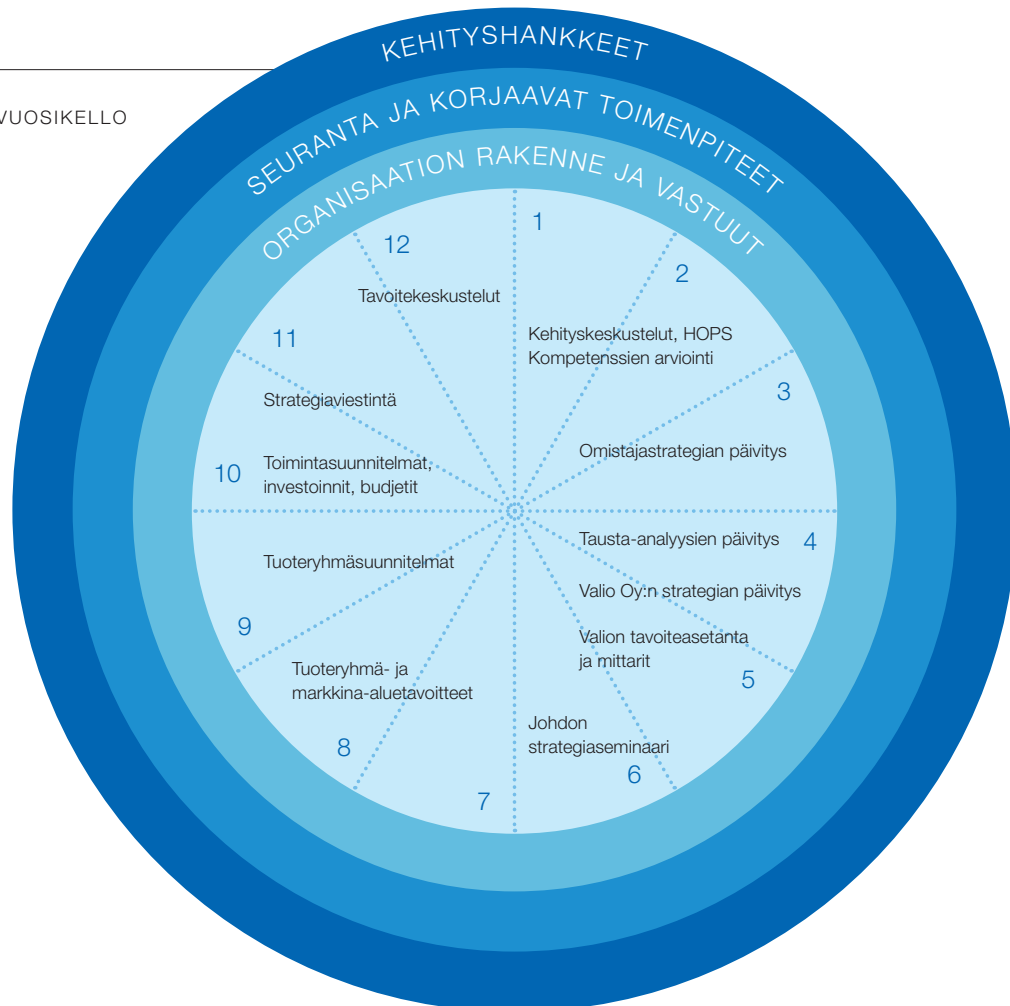
maidosta sekä pysyä tässä kehityksessä parhaiden eurooppalaisten meijeriyhtymien tasolla. Tavoitteen toteuttamista tukevat menestyminen kotimarkkinoilla, kumppanuuden syventäminen kaupan ja muiden yhteistyötahojen kanssa, henkilöstön osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen sekä kustannustehokkaat ja laatua tuottavat prosessit. Valion tavoitteet on tarkemmin määritelty eri osa-alueille: talous, asiakas ja kuluttaja, henkilöstö sekä tehokkuus/prosessit.

TALOUS

Maidon tuottajahinta on parhaiden eurooppalaisten meijeriyhtymien tasoa

Valion tavoite on maksaa vähintään eurooppalaisten osuustoiminnallisten yritysten tasoista tuottajahintaa, varmistaa rahoitusasema ja konsernin vakavaraisuus. Kustannustehokkuutta ja toiminnan laatua parannetaan tuotantolaitosten sekä jakelun tehokkuutta parantamalla ja reagointinopeuden lisäämisellä.

VALIO-KONSERNIN
JOHTAMISJÄRJESTELMÄ: VUOSIKELLO

ASIAKAS JA KULUTTAJA

Markkina-aseman vahvistaminen kotimarkkinalla

Valion tavoite on vahvistaa markkina-asemaansa ja kasvaa kannattavasti kotimarkkinalla, erityisesti Ruotsissa, Baltiassa ja Länsi-Venäjällä, jotka Suomen lisäksi luetaan kotimarkkina-alueeseen. Tavoitteena on merkittävä asema ja vahva brändi valituissa segmenteissä. Valio haluaa lisätä kuluttajatuotteiden osuutta myynnistä sekä kotimarkkinalla että viennissä. Tätä tavoitetta tukee myös Valio brändi, jonka yhtenäistä brändimielikuvaa vahvistetaan kotimarkkinalla.

Kumppanuuden syventäminen keskeisten kaupan ryhmiin ja muiden yhteistyötahojen kanssa

Valio haluaa olla asiakkaille johtava tavarantoinnittaja ja ensisijainen kumppani. Liikesuhdetta ja toimintatapoja kehittämällä yhteistyötä halutaan syventää molemmille osapuolille hyötyä tuovaksi kumppanuudeksi. Valio tukee liiketoimintaansa verkottamalla eli lisää yhteistyötä myös muiden yhteistyötahojen kanssa.

HENKILÖSTÖ

Osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen

Kyvykäs henkilöstö on Valiolle tärkein kilpailuetu. Kilpailuedut puolestaan tukevat terveen ja tuloksellisen liiketoiminnan kehittämistä. Valiossa on määritelty strategian toteuttamiseksi tarvittavat osaamiset, arvioitu niiden kehittämistarve ja määritetty kehittämis- ja osaamisalueet, joihin koulutus ja valmennus kohdistetaan. Kehittämistarpeet on arvioitu toiminnoittain ja niistä saadaan tausta henkilökohtaisiin oppimissuunnitelmiin, jotka päivitetään vuosittain. Osaamisen kehittämisellä varmistetaan Valion kilpailukyky nyt ja tulevaisuudessa ja mahdollistetaan Valion strategisten vahvuuksien kehittäminen.

Yhteisellä tavoitteiden viestimellä ja ymmärtämisellä sekä päätöksentekotavan ja vastuiden selkiyttämällä halutaan parantaa strategian ja tavoitteiden toteuttamista. Yrityskulttuurissa korostetaan avoimuutta ja virheistä oppimista.

TEHOKKUUS/PROSESSIT

Suoritus- ja laaduntuottokyvyn parantaminen

Suoritus- ja laaduntuottokyvyn parantamiseksi yksinkertaistetaan konsernin toimintatapoja, tehostetaan prosesseja ja kehitetään toiminnan joustavuutta sekä reagoitiherkkyyttä kuluttajien ja asiakkaiden tarpeiden ennakoimiseksi ja tyydyttämiseksi.

I.I. Valion sidosryhmäyhteistyö

Valion toimii yhteistyössä ja välittää tietoa toiminnastaan sidosryhmilleen. Valion tärkeitä sidosryhmiä ovat oma henkilöstö, asiakkaat, kuluttajat, maidontuottajaomistajat, yhteistyökumppanit, viranomaiset, elinkeinoelämän, maatalouden ja elintarvikealan järjestöt, tavarantoimittajat ja media. Sidosryhmäyhteistyön tavoitteet vaihtelevat sidosryhmittäin ajankohittaisen tiedon välittämisestä strategiseen kumppanuuteen.

Kaupan kanssa Valio tekee mittavaa yhteistyötä mm. tuotteiden tilaus- ja toimitusjärjestelmän kehittämiseksi sekä jakelun tehostamiseksi. Tavoitteena on tehostaa koko suomalaisen elintarvikeketjun toimintaa toimimalla luottamuksellisissa yhteistyössä kaupan kanssa. Valio toimii kumppanuusperiaatteella myös tavarantoimittajiensa kanssa.

Valion henkilöstöstrategia ja henkilöstöperiaatteet toimivat henkilöstöyhteistyön pohjana, ja ne ovat valiolaisten luettavissa intranetissä. Valiossa toimii hyvinvointipäällikkö, jonka tehtävänä on edistää työhyvinvointia. Vuonna 2005 strategisena tavoitteena henkilöstön osalta oli edistää sitoutumista ja työtyytyväisyyttä, muutoksen etenemistä ja esimiestoimintaa.

Henkilöstötyytyväisyyttä mitataan Valiolle räätälöidyllä Terve Organisaatio -kyselyllä. Ennakoivalla turvallisuus- ja työterveystoiminnalla suojellaan työntekijöitä onnettomuuskilta, työtapaturmilta ja ammattitaudeilta.

Kuluttajiin Valio on yhteydessä paitsi markkinoinnin välityksellä myös kuluttajapalvelun tarjoaman neuvonnan ja sen hoitaman palautejärjestelmän avulla.

Valion vientijohtaja toimi vuonna 2005 EDA:n (Euroopan meijeriteollisuusyhdistys) puheenjohtajana. Valio toimii aktiivisesti myös EU:n tiede- ja tutkimushankkeissa sekä yhteistyössä oppilaitosten, korkeakoulujen, yliopistojen, alan tutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti kehittääkseen meijerialan koulutusta ja tutkimusta sekä maidon laatua ja tuotantoeläinten hyvinvointia.

Valio osallistuu Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan Alkutuotantopoolin ja Elintarvikepoolin toimintaan. Poolien tarkoituksena on turvata elintarviketeollisuuden toimintakyky Suomessa myös poikkeusoloissa.

Maidontuottajia Valio tukee maatilan, eläinten ja ympäristön hoitoon liittyvällä neuvonnalla sekä itsenäisesti että yhteistyössä Pro Agrian neuvontaorganisaation kanssa.

Valion edustaja on Eläintautien torjuntayhdistyksen hallituksen puheenjohtaja. Yhdistyksen tehtävä on edistää suomalaisten eläinten terveyttä ja eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta ohjeistamalla esimerkiksi tuontia ja rehunkäyttöä. Suomessa onkin Euroopan terveimmät tuotantoeläimet.

Valio on mukana Maitohygienialiitossa, jonka tehtävä on edistää hyvälaatuisen ja turvallisen maidon tuotantoa, jalostusta, kuljetusta sekä kaupan pitämistä. Maitohygienialiitto on neutraali osapuoli, joka teettää selvityksiä ja ottaa kantaa lainsäädännölliseen työhön.

Valion edustaja toimii Maito ja Terveys ry:n hallituksen jäsenenä. Maito ja Terveys ry:n jäsenenä on noin 20 kuluttajaneuvonta-, raittius- ja maitotalousalan järjestöä sekä kannattajajäsenenä meijerialan yritykset. Yhdistys perustaa sanomansa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksiin ja sen työtä rahoittavat meijerit ja julkiset terveyskasvatustahot.

Sidosryhmiinsä Valio pitää yhteyttä henkilökohtaisiin kontaktein, taustatilaisuuksien avulla sekä tuottamalla raportteja, julkaisuja, esitteitä, neuvontamateriaalia ja tiedotteita pääasiassa suomeksi ja englanniksi. Lisäksi tärkeitä kanavia ovat Valion intra- ja internetsivut www.valio.fi ja www.valio.com sekä eri palautejärjestelmät.

VALION VIESTINTÄPERIAATTEET

Valion viestintäperiaatteet, viestintävästuuat ja viestintästrategia on kuvattu intranetissä. Valiolla on ohjeistus sekä tuotteita että muuta toimintaa kohtaavien kriisien varalta.

Viestintästrategia perustuu konsernin strategiaan. Viestinnän avulla välitetään totuudenmukaista, ajankohtaista ja tarpeellista tietoa sekä henkilöstölle että ulkoisille sidosryhmille.

Sisäisen viestinnän tärkeimmät kanavat ovat esimiesten lähiviestintä, intranet Weeti, henkilöstölehti Valiolainen ja ilmoitustaulut tuotantolaitoksissa. Omistajille viestinnän välineitä ovat Omistajatiedote, Maito ja Me -lehti sekä verkkopalvelu Valma.

Intranet Weeti uudistettiin täysin sekä teknisesti että sisällöllisesti vuonna 2005. Weeti toimii Valiossa henkilöstön työvälineenä, erilaisia sähköisiä sovelluksia sisältävänä työpöytänä

MilkWorks

Vuonna 2005 Valio edisti meijeriammattien tunnettuutta rahoittamalla MilkWorks-projektia. Milk Worksin puitteissa järjestettiin yhdeksäsluokkalaisille 13 makсутonta tutustumismatkaa Hämeen ammatti-instituutin meijerialan yksikköön. Matkoille osallistui yhteensä yli 300 nuorta eri puolilta Suomea. Internetissä www.milkworks.fi esitellään meijeriammatteja ja maidontuotantoon liittyvää tietoa.

Valion ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton yhteistyö

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen oikeutta hyvään ja onnelliseen lapsuuteen. Jokasyksyisessä Hyvä alku koululutelle -kampanjassa MLL haluaa tukea pienten koululaisten perheitä uudessa elämäntilanteessa.

Valio on ollut mukana Hyvä alku koululutelle -kampanjassa vuodesta 2002. Valion tehtävänä on kertoa ekaluokkalaisten terveellisistä ja turvallisista välipaloista.

sekä merkittävimpänä tiedon välittäjänä. Eri toimintoja ja koko yritystä koskeva olennainen tieto on koottu Weetiin.

1.2. Sponsorointi

Valion sponsoroinnin periaatteet ovat nähtävissä www.valio.fi-sivuilla sekä sisäisessä intranetissä. Lapset ja nuoret ovat Valion sponsoroinnissa etusijalla.

Sponsorointikohteita valitessaan Valio noudattaa seuraavia periaatteita:

- Kohteen tulee sopia Valio brändin tai alabrändin tavoitekuvaan
- Kohde ei saa olla ristiriidassa Valion arvojen kanssa
- Kohteen tulee tukea kohderyhmän arvoja
- Kohteen tulee tukea markkinoinnin tavoitteiden toteutumista.

VALIO VIESTI

Valion urheilusponsoroinnin painopiste on nuorisourheilussa ja koululiikunnassa. Merkittävin kohde on vuosittain järjestettävä Valio Viesti. Valio Viesti on Suomen Hiihtoliiton, Valion ja Koululiikuntaliiton yhteistyössä järjestämä valtakunnallinen talvitapahtuma. Tapahtuman tarkoituksena on innostaa nuoria yhteiseen hauskanpitoon talvisessa luonnossa ja piristää koulujen murtomaahiihtotoimintaa. Valio Viestin finaaliapaikoista kilpailevat vain viidesluokkalaiset, mutta talviriehaan voi osallistua koko koulu.

Lisätietoja ja kuvia tapahtumasta osoitteesta: www.valio.fi/valioviesti.

1.3. Taloudellinen vastuu ja toimintaympäristö

Valio kantaa taloudellista vastuuta tuloksellisesta toiminnasta, jonka ansiosta Valio pystyy maksamaan liikesuhteessa oleville omistajilleen sellaista hintaa maidosta, että maidontuotanto Suomessa on mahdollista. Taloudellinen menestyminen mahdollistaa myös yrityksen vakaan kehittämisen, mikä on paras tae työpaikkojen ja maidon tilityshinnan tason säilymiselle. Tällöin on mahdollista myös tarjota henkilöstöetuuksia ja huolehtia ympäristöstä yli lainsäädännön vaatimusten.

Valio Oy:n taloudellinen tulos muodostuu kilpailluilla kuluttajatuote-, suurkeittö- ja teollisuustuotemarkkinoilla. Kaksi

kolmannesta liikevaihdosta syntyi vuonna 2005 Suomessa ja noin kolmannes liikevaihdosta ulkomaankaupasta. Suomen ulkopuolelle suuntautuvan myynnin kannattavuus vaihtelee paljon teollisuustuotteiden maailmanmarkkinahintojen, EU:n interventiohintojen, dollarin kurssin ja kuluttajatuotteina myytävän määrän mukaan.

Valion taloudellisen tuloksen jako eroaa useimmista osakeyhtiöistä siten, että suurin osa tuloksesta maksetaan Valioon liikesuhteissa oleville omistajille maidon tilityshintana. Lisäksi kaikille omistajille maksetaan osinkoa. Valion taloudellinen tulos vuodelta 2005 esitellään tämän raportin tilinpäätösosiossa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuonna 2005 Suomen, Ruotsin ja Baltian talouskasvu oli hyvä ja Venäjän taloudellinen tilanne vakaa kalliina pysyneen öljyn hinnan auttamana.

Valion myynti Venäjälle kasvoi huomattavasti ja juuston vienti Yhdysvaltoihin lisääntyi.

EU:n maatalouspoliittinen CAP-reformi tähtää vientitukien asteittaiseen lopettamiseen. Se näkyi vuonna 2005 vientitukien laskuna, mikä alensi esimerkiksi Venäjälle viidystä voista saatua hintaa.

VALIO OY:N (EMOYHTIÖ) KESKEISET TUNNUSLUVUT VUOSILTA 2003–2005

Taloudellisen vastuun mittarit	2003	2004	2005
Liikevaihto (milj. €)	1 419	1 428	1 403
Liikevoitto (milj. €)	17	69	25
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (milj. €)	12	59	17
Taseen loppusumma (milj. €)	702	813	768
Omavaraisuusaste (%)	43	44	45
Maksuvalmius	1,13	1,26	1,40
Liikevaihto eri tuoteryhmissä			
Tuoremeijerituotteet	598	608	621
Ravintorasvat	197	193	188
Juustot	380	374	390
Jauheet	86	99	103
Jäätelöt	64	47	–
Muut	94	107	101
	1 419	1 428	1 403
Investoinnit (milj. €)	97	98	48
Maksetut velkojen korot (milj. €)	9	10	11
Maksetut osingot (milj. €)	5	5	4
Maksetut palkat ja palkkiot (milj. €)	124	125	123
Maksetut verot (milj. €)	6	17	3
Ostot toimittajilta (milj. €)	963	948	945
Henkilökunnan määrä (keskimäärin)	3 962	3 870	3 586
Tuotantolaitosten määrä	15	15	14
Tuotannon henkilöstömäärä	2 330	2 284	2 185

2. Hyvinvointia edistävät laatuotteet

2.1. Maidon laadunvalvonta alkaa tilalla

Hyvän maitoraaka-aineen perustana ovat terveet ja hyvinvoivat eläimet, laadukkaat rehut, suunnitelmallinen ruokinta ja toimivat tuotanto-olosuhteet. Maitotilan toiminta kytkeytyy laadunvarmistusmenettelyjen myötä kiinteäksi osaksi Valioryhmän toimintajärjestelmää.

Kaikilta valiolaisilta tiloilta edellytetään laatuportaikossa kuvatun laatusopimustason toteuttamista. Tiloilla on käytössään Maidon laatu käsikirja, joka sisältää vuosittain päivitetävät Valioryhmän maidon laatuvaatimukset ja hyvän tuotantotavan ohjeet. Hankintaosuekunnan neuvonta varmistaa tilojensa laatuvarmistusta säännöllisillä arviointikäynnillä.

Vuonna 2005 yhteensä 1 800 eli noin 14 % valiolaisista tiloista osallistui laatuopimukseen ja laatusopimusarviointi tehtiin lähes 9 %:lle kaikista tiloista. Vähintään viisipäiväiseen laatuopimukseen on valiolaisista tiloista osallis-

- Maidon laatuvaatimukset ja laatuvarmistus
- Rehut ja ruokinta
- Eläinten terveys ja hyvinvointi
- Lypsy ja maidon jäähdytys
- Tilaympäristö ja maidon käsittelyolosuhteet

Maidon laatu käsikirja sisältää hyvät tuotantotapaohjeet maitotilalla.

tunut jo puolet ja niistä yli 2 000:lle on myönnetty Valio Maitotila -opaste.

Maidontuottajan päivittäisessä työssä maidon laadun kannalta tärkeitä työvaiheita ovat lypsy ja maidon jäähdytys. Maidon alhainen bakteeritaso varmistetaan lypsylaitteiston huolellisilla pesuilla, hygieenisellä lypsy-ympäristöllä, lehmän vetimien puhdistamisella ja oikealla lypsytieteellä.

Maidontuottaja seuraa lypsyn yhteydessä maidon aistinvaraisia ominaisuuksia ja tekee tarvittaessa tilatestin maidon sulupitoisuudesta. Lääkityn eläimen maito testataan mahdollisten lääkkeiden varalta tilalla aina lääkkeen varojen päättymisen jälkeen jäämättömyyden varmistamiseksi. Hyvälaatuinen maito jäähdytetään tilasäiliössä alle +4-asteen lämpötilaan. Maito noudetaan valiolaisilta tiloilta joka toinen päivä.

Maitoauton kuljettaja arvioi joka tilan maidon hajun ja ulkonäön, ja autossa oleva lämpötila-anturi mittaa maidon lämpötilan vastaanottohetkellä. Aistinvaraiselta laadultaan tai

Tilan laatuvarmistuksen tasot on kuvattu Maitotilan laatuportaina.

MAITOTILAN LAATUPORTAAT

Valio Maitotila -opaste-ehdot

Maitotilan laatuportaat		Maitotilan laatuportaat		Maitotilan laatuportaat	
<p>Lakitaso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleiset lait ja asetukset –maitohygienia –eläinsuojelu –eläinlääkintä • Maidon tuotantotilojen ja karjan terveydentilan tarkastus 3 vuoden välein • Omavalvonta <p>Pakolliset tarkastukset</p>	<p>Laatusopimustaso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laatuopimustason 1–5 pv • Laatusopimus osuekunnan kanssa • Osuekunnan jakama Maidon laatu käsikirja • Dokumentointi seuraavista asioista: <ul style="list-style-type: none"> –eläinten lääkitä –antibiottitestatusta –ostorehujen hankinta –eläinten hankinta –lypsykoneen huolto /testaus • Salmonellavakuutus <p>Laatusopimusarviointi</p>	<p>Valio Maitotila -opastetaso Laatuvarmistustaso 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laatuopimustason 5–10 pv • Vuokaaviot/työohjeet: lypsy ja maidon käsittely säilörehun valmistus ja ruokinta • Poikkeamien hallinta • Suunnitelmallinen eläinten terveydenhuolto • Eläinten laiduttamis-/ ulkoilumahdollisuus • Toimiva ympäristönhoito-ohjelma ja hoidettu tilaympäristö • Toimivan laatuvarmistuksen rakentaminen tilalle –liiketoimintasuunnitelma –tilan laatuvarmistus, asiakkaat, ostot, muut työt kuvattu –jalostussuunnittelu –ruokinnan suunnittelu <p>Valio Maitotila -opastearviointi Ulkopuolisen tekemä arviointi</p>	<p>Laatuvarmistustaso 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadun jatkokoulutus • Tilalla toimiva laatuvarmistustaso • Laatuvarmistuksen sisäistäminen tietyille osa-alueille <ul style="list-style-type: none"> –työsuojelu / henkinen hyvinvointi –ympäristöasioiden mittaaminen ja kehittäminen –eläinten tuotantovaiheen mukaisen riskienhallinnan / terveydenhuollon kehittäminen –toiminnan omatoiminen kehittäminen <p>Ulkopuolisen tekemä arviointi</p>	<p>Sertifioitu laatuvarmistustaso / laatuvarmistustaso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilalla toimiva / tarkastettu laatuvarmistustaso • Jatkuvasti kehittyvä tuloksellinen toiminta • Laatuvarmistustason käyttö <p>Ulkopuolisen tekemä arviointi / sertifiointi</p>	

lämpötilaltaan poikkeavia (yli 10° C) maitoja ei oteta vastaan. Jokaisesta maitoerästä otetaan myös pipettinäyte, josta voidaan tarvittaessa tutkia mahdolliset lääkejäämät. Kaikkien tilojen maidoista otetaan myös isompi maitonäyte kaksi kertaa kuukaudessa. Näytteestä määritetään maidon koostumus ja laatu. Maito luokitellaan bakteeri- ja solutulosten perusteella kolmeen laatuluokkaan, E, I ja II. Tuottaja saa parhaan hinnan E-luokan maidosta.

Vuonna 2005 tilojen tuottaman raakamaidon laatu oli erinomainen. Vain 0,13 % maidosta kuului II-luokkaan (0,19 % vuonna 2004). Lämpötilaltaan yli 6-asteisia maitoeriä oli 0,74 % (0,83 % vuonna 2004).

Maidon laadun seuranta jatkuu tuotantolaitoksessa. Ennen maidon purkua siloihin kaikista maitoeristä tehdään antibioottijäämätesti. Lääkejäämiä sisältävää maitoa ei käytetä elintarvikkeiden valmistukseen. Vuonna 2005 todettiin 23 kpl lääkejäämiä sisältävää maitoerää (noin 0,02 % kaikista eristä) eli tuotantolaitoksiin tullut raakamaito oli erittäin hyvälaatuista.

SUOMESSA TERVE LYPSEYKARJA

Lypsykarjojen terveys oli vuonna 2005 hyvä. Salmonellaa esiintyi poikkeuksellisen vähän, vain kolmella lypsykarjatilalla. Valio on rahoittanut pälvilsan ja BVD-virusripulin vastustusohjelmaa. BVD-ripuli on käytännössä saatu hävitettyä lypsykarjoista kokonaan runsaan 10 vuoden työn tuloksena. RS-viruksen aiheuttamaa hengitystietauti ja Corona virusripuli pysyivät hyvin hallinnassa.

Valioryhmässä panostetaan lypsykarjan sairauksien ennaltaehkäisyyn ja antibioottien käytön minimoimiseen. Osittain Valion rahoituksella alettiin vuonna 2005 rakentaa uutta kansallista nautojen terveydenhuollon tietojärjestelmää, jotta saataisiin lisää työkaluja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kehittämisen tueksi.

HACCP

(Hazard analysis and critical control point) takaa, että yritys on ottanut erityisvalvontaan prosessinsa kriittiset kohdat, noudattaa erittäin hyvää hygieniasoa, kouluttaa henkilöstöään ja kantaa vastuuta jätteiden ja päästöjen käsittelystä. Valion nykyisistä tavarantoimittajista vajaalla 15 %:lla on HACCP-sertifikaatti, mutta monet ovat kehittämässä prosessejaan sertifikaatin mukaisesti.

2.2. Tuotteiden turvallisuuden varmistaminen

KATTAVA OMAVALVONTA-SUUNNITELMA

Kaikissa tuotantolaitoksissa ja varastoissa on valvovan viranomaisen hyväksymä omavalvontasuunnitelma, jonka toteutumista seurataan säännöllisillä tarkastuksilla. Omavalvontasuunnitelmat on laadittu riskinarvioinnin perusteella ja ne perustuvat HACCP-järjestelmän mukaiseen riskienhallintaan.

Tuotantolaitosten omavalvontasuunnitelma kattaa koko tuotantoprosessin raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien vastaanotosta valmiiden tuotteiden tarkastukseen. Tuotantoprosessin laatua ja puhtautta valvotaan tuotantolaitteiden ja tuotantotilojen listeria- ja salmonellanäytteillä. Käyttöveden ja tuotantotilojen ilman puhtautta tarkkaillaan säännöllisesti. Omavalvontaan kuuluvat myös pakkausmerkintöjen tarkastukset ja tuotteiden painontarkkailu.

Kylmälaitteiden ja kylmäsäilytystilojen lämpötilaa valvotaan. Puhdistus- ja puhtauden tarkkailuohjelma sekä haittaeläinten torjuntaohjelma ovat myös osa omavalvontaa. Kaikilla tuotannossa työskentelevillä on hygieniapassi ja monissa tuotantolaitoksissa koko henkilökunta on suorittanut hygieniaoasamistestin.

EU:n asetus elintarvikehygieniasta edellyttää, että elintarvikealan toimijat laativat hyvän käytännön ohjeet. Valiolla on vuodesta 2000 alkaen ollut näitä ohjeita vastaavat Hyvien tuotantotapojen periaatteet (HTP).

Vuoden 2005 aikana Valion tuotantolaitoksissa päivitettiin HACCP-suunnitelmat vastaamaan uudistuneen lainsäädännön, tuoteturvallisuusstandardien ja kansainvälisen kaupan vaatimuksia. HACCP-suunnitelmat katselmoidaan

MAIDON LAADUNSEURANTA

	Maidontuottaja	Tilan raakamaito	Maitokuormat	Laatuvaatimus
Haju ja maku	Päivittäin	Joka erä	Joka erä	Moitteeton
Lämpötila	Päivittäin	Joka erä	Joka erä	< 6 °C
Mikrobilääkejäämät	Tarvittaessa	2 krt / vuosi	Joka erä	Negatiivinen
Bakteerit	—	2 krt / kk	2 krt / vko	< 100 000 / ml (geometrinen keskiarvo)
Solut	Päivittäin/viikoittain	2 krt / kk	2 krt / vko	< 400 000 / ml (geometrinen keskiarvo)
Jäätymispiste (vesilisäys)	—	2 krt / kk	2 krt / vko	< -0,512 °C

kerran vuodessa ja riskinarvioinnit päivitetään aina kun tuotantoprosessiin tai tuotteeseen tehdään oleellisia muutoksia.

TUOTTEIDEN KÄYTÖN TURVALLISUUS VARMISTETAAN

Valio noudattaa kaikessa toiminnassaan Lakia kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta sekä muuta kuluttajansuojaa säätelevää lainsäädäntöä. Lain mukaan elinkeinonharjoittajan on varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle sekä annettava markkinoinnissaan kuluttajille ymmärrettävässä muodossa tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan tuotteisiin liittyvät vaarat. Mahdollisesta vaarasta on ilmoitettava välittömästi valvontaviranomaiselle.

Valiossa on ohjeistettu menettely tilanteessa, jossa on syytä epäillä Valion valmistaman tuotteen moitteettomuutta. Ohje auttaa tunnistamaan niin sanotun tuotekriisin, kun tuotteen epäillään tai sen on todettu voivan aiheuttaa kuluttajalle terveysriskin. Tällaisesta riskistä on ohjeen mukaan aina ilmoitettava valvovalle viranomaiselle. Yksityiskohtaiset toimenpiteet kussakin tilanteessa arvioidaan yhdessä viranomaisen kanssa.

2.3. Tutkimus ja tuotekehitys verkottui

Vuonna 2005 Valion Tutkimuksen- ja tuotekehityksen painopistealueita olivat tuotekehityksen entistä tiiviimpi yhteistyö Valion Markkinoinnin ja eurooppalaisten yritysten kanssa, verkottuminen EU:ssa ja akateemisessa maailmassa sekä asiantuntijaviestinnän tehostaminen.

Valion tutkimus- ja tuotekehitysjohtaja koordinoi EU:n GutImpact-hanketta. Hanke alkoi vuonna 2005 tavoitteenaan syventää kansainvälisten kuluttajaorganisaatioiden, yritysten ja tutkimuslaitosten tietämystä ja yhteisymmärrystä terveysvaikutteisista tuotteista. Valion T&K suunnitteli myös EU:n seitsemännnen puiteohjelman ”Food for Life” toteutusta yhdessä kansainvälisten suuryritysten kanssa.

Valio osallistui Suomen Akatemian uuden elintarviketutkimusohjelman valmisteluun sekä koko Suomen elintarvikealan kansainväliseen tieteelliseen arviointiin.

Turvallisuuden varmistaminen

Valio on määritellyt seuraavat tuoteturvallisuusperiaatteet:

- Valio noudattaa hyviä tuotantotapoja ja kehittää toimintaansa jatkuvasti niiden mukaisesti.
- Valio käyttää tuotteisiinsa terveistä lehmistä saatua hyvälaatuista maitoa sekä muita laadukkaita raaka-aineita.
- Valio valmistaa hygieenisessä tuotantoympäristössä puhtaita ja moitteettomia tuotteita, jotka ovat turvallisia kuluttajille.
- Valio pyrkii ennalta ehkäisemään hygieeniset riskit ja turvaamaan tuotantolaitosten häiriöttömän toiminnan.

VALIO-KONSERNIN
TUTKIMUS- JA
TUOTEKEHITYS-
MENOT
milj. €

2000	9,3
2001	9,8
2002	9,7
2003	10,2
2004	10,5
2005	11,5

Artturi Ilmari Virtasen kemian Nobelin palkinnon 60-vuotisjuhlapäivän kunniaksi Valion T&K järjesti ensimmäisen Valio Generalia -seminaarin elintarvikealan opettajille, opiskelijoille, ravitsemustieteilijöille ja medialle. Seminaarissa luennottiin Valion tutkimuksen painopistealueista ja tutkimusetiikasta.

Sekä Evolus- että probioottitutkimus saivat Suomen Akatemian väitöskirja-apurahat osoittaen Valion T&K tieteellisen voiman. Vuoden lopussa julkaistiin maitointoleranssiin liittyvä väitöskirja Ravitsemuksen tutkimussäätiön rahoittamana.

PAINONHALLINTAAN TÄSMÄTUOTE

Tutkimus ja tuotekehitys keskittyi vuonna 2005 kehittämään painonhallintaa, sydänterveyttä, luustoa ja ruoansulatuskanavan terveyttä edistäviä tuotteita.

Painonhallintaa tukevan ProFeel maitojuoman kehittämisessä tukeuduttiin vahvaan tieteelliseen näyttöön painonhallintaa edistävästä tekijöistä.

Verenpaineen hallintaan tarkoitettujen Evolus tuotteiden vaikutusta tutkittiin edelleen yhdessä kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa. Vuoden 2005 aikana Evolus tuli markkinoille Portugalissa, Espanjassa ja Sveitsissä.

Valion, Tekesin ja Helsingin yliopiston yhteistyönä aloitettiin uuden sukupolven probioottien muokkaus tavoitteena kehittää tiettyihin ongelmiin kohdistetusti tehoavia probioottikantojen yhdistelmiä ja hankkia kantojen tehosta tieteellistä näyttöä. Vuoden aikana saatiin näyttöä siitä, että yhdistelmämicrobien avulla voidaan helpottaa niin sanotun stressimahan vaivoja.

Tekesin rahoittamana saatettiin päätökseen hanke, joka tuo markkinoille ikääntyvän väestön vatsavaivoja helpottavan tuotteen.

ENNÄTYSMÄÄRÄ UUSIA TUOTTEITA

Tuotekehityksessä vuosi 2005 oli ennätysvuosi: Kotimaan markkinoille tuotiin yhteensä 147 uutuutta, joista 94 tuotetuotteisiin. Määrä on kaksinkertainen verrattuna edellisiin vuosiin. Alle viisi vuotta markkinoilla olleiden uutuuk-sien liikevaihto kasvoi viime vuoden aikana 165 miljoonasta eurosta 196 miljoonaan euroon ja näiden uutuuk-sien osuus Valion kotimaan lii-kevaihdosta 18 %:sta 21 %:iin.

Vuoden 2005 aikana T&K keskittyi myös juuston laadun parantamiseen ja tuotannon kustannussäästöjen etsimiseen juustomikrobiologyn avulla.

VALIO OY:N
HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ SUOMESSA

Henkilöstön määrä paikkakunnittain
31.12.2005
(sisältää myös osa- ja määräaikaiset).

Haapavesi	115
Helsinki	721
Joensuu	168
Jyväskylä	267
Kaitsor	51
Kajaani	2
Kouvola	14
Kuopio	1
Lapinlahti	264
Lappeenranta	13
Mikkeli	1
Nastola	3
Oulu	289
Porkkala	1
Riihimäki	398
Rovaniemi	2
Seinäjoki	312
Sotkamo	1
Tampere	242
Toholampi	64
Turenki	90
Turku	18
Vantaa (Tikkurila)	11
Vantaa (Vaarala)	185
Äänekoski	65
Yhteensä	3 298

**Terveysvaikutteisten
tuotteiden kriteerit**

Valio on maailmanlaajuinen edelläkävijä terveysvaikutteisten tuotteiden kehittäjänä. Tuotteen terveysvaikutukselle ei edelleenkään ole yhtenäisiä EU-kriteerejä. Valion kriteerit omille terveysvaikutteisille tuotteilleen ovat:

- Vaikutus on todettu vähintään kahdessa toisistaan riippumattomassa, kliinisessä tutkimuksessa.
- Kliiniset tutkimukset ovat luekontrolloituja kaksoissokkotutkimuksia.
- Tutkimukset on tehty kyseisellä lopputuotteella ja suositellulla päivänannoksella.

teiden valmistusedellytyksiä kehitettiin uudemalla valmistus- ja pakkausjärjestelmällä. Investointeja kohdistettiin myös tuotantohygienian parantamiseen ja ympäristökuorman vähentämiseen.

Tehtaissa kehitettiin edelleen toimintatapaa, jonka tavoitteena on parantaa yhtäaikaista tuotavuutta, kustannustehokkuutta ja työtyytyväisyyttä. Kehitysohjelmaan liittyy koko henkilöstön koulutus, työn uudelleen organisointi ja johtamisen kehittäminen sekä tuotantolinjojen systemaattinen parantaminen.

2.5. Uudenlaisen markkinoinnin juhluvuosi

Vuonna 2005 Valio vietti 100-vuotisjuhluvuottaan. Valio brändin lupaus kuului: Hyvää alusta alkaen, seuraavatkin sata vuotta. Juhlavuoden mainoskampanjassa lehmät kuvaannollisesti saapuivat maaseudulta kaupunkiin teemalla ”Maitoa maalta. Seuraavatkin sata vuotta”.

Juhlavuoden aikana Valio toteutti kaksi yhtiön historiassa poikkeuksellista markkinointi-innovaatiota: 1900-luvun puolivälissä suomalaisen nuorison suosittuina tapauspaikkoina toimineet Valion baarit herätettiin uudelleen henkiin. Valion baarin uusi tuleminen herätti nostalgisia tunteita ja nousi suureen suosioon. Valion baari Kampin

Patentoinnin merkitys innovaatioiden suojaamisessa on jatkuvasti kasvanut. Siksi Valio jätti vuonna 2005 useita uusia patenttihakemuksia. Evoluksen ja laktoosittoman maitojuoman patenttisuojaa maailmalla vahvistettiin.

2.4. Tuotanto investoi laatuun

Valiolla on 15 tuotantolaitosta Suomessa, joista yhdessä toimii tytäryhtiö Nordic Jamin hiltotehdas. Kaksi tuotantolaitosta on Virossa ja yksi Belgiassa. Vuoden 2005 aikana lopetettiin tuotanto Kouvolan tuotantolaitoksessa.

Tuotannon tärkeimmät investoinnit vuonna 2005 kohdistuivat tuoretuotteiden tuotannon kehittämiseen sekä juustojen valmistus- ja pakkauskapasiteetin lisäämiseen. Uusien tuot-

VALIO-KONSERNIN TUOTANTOLAITOKSET 31.12.2005

SUOMESSA

1. Haapavesi
2. Helsinki
3. Joensuu
4. Jyväskylä
5. Kaitsor
6. Lapinlahti
7. Oulu
8. Riihimäki
9. Seinäjoki
10. Tampere
11. Toholampi
12. Turenki
13. Vantaa
14. Äänekoski
15. Nordic Jam Oy, Suonenjoki

ULKOMAILLA

16. Laeva Meijerei, Viro
17. Võru Juust, Viro
18. Valio-Vache Bleue, Belgia juustopakkaamo

liikekeskuksessa Helsingissä toimii Valio brändin ja Valion tuotteiden näyteikkunana.

Toinen poikkeuksellinen teko oli tuoda taidetta maitotölkkeihin. Yhteistyössä kuuden suomalaisen taiteilijan kanssa luotiin ”maailman demokraattisin taidenäyttely” kauppajen maitokaappeihin. Outi Heiskasen, Mauri Kunnaksen, Rosa Liksomien, Kaj Stenvallin, Juba Tuomolan ja Julia Vuoren työt kuvittivat Valion perusmaitojen tölkkejä taiteilijoiden maitotarinoiden kera. Alkuperäistyöt huutokaupattiin internetissä ja kertyneet varat lahjoitettiin suomalaisille lastensuojelujärjestöille Lasten Päivän Säätiön kautta.

Valio brändi takaa tuotteen vastuullisen tuotannon ja jäljitettävyyden sekä panostuksen laadunvalvontaan maitotilalta kauppaan asti. Valio vastaa tuotteistaan ja niiden mahdollisista virheistä.

Brändillä on arvoa vain, jos ihmiset laajasti kokevat sen luottamuksen arvoiseksi. Valio brändillä on tutkimusten mukaan ainutlaatuisen aseman suomalaisten mielessä ja jokapäiväisessä elämässä.

KULUTTAJAPALAUTETTA KUUNNELLAAN

Kuluttajien ja asiakkaiden mielipiteet vaikuttavat palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen. Valion Tuote- ja ravitsemuspalvelut vastaa kaikkiin kysymyksiin, jotka koskevat Valion tuotteita ja palveluita tai ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä ongelmia.

Valion Tuote- ja ravitsemuspalveluun saa yhteyden parhaiten internetissä olevalla lomakkeella. Palautetta voi antaa myös soittamalla maksuttomaan puhelinnumeroon 0800-0825 arkisin klo 9.00–15.00. Yhteystiedot löytyvät useimmista kuluttajapakkauksista, esitteistä ja internetistä.

Vuonna 2006 Tuote- ja ravitsemuspalvelut vastasi 37 200 kuluttajapalautteeseen. Pääosa palautteista, 56 %, tulee edelleen puhelimitse, mutta internetin kautta tulevat yhteydenotot lisääntyvät koko ajan. Vuonna 2005 niiden osuus oli jo 35 % palautteesta.

Palautteista noin puolet on tuotteisiin ja ravitsemukseen liittyviä kysymyksiä ja toiveita. Toinen puoli palautteesta on aiheutunut tuotteissa olleista virheistä, jotka on hyvitetty kuluttajalle. Kuluttajat haluavat entistä useammin henkilökohtaisten ruokainerajoitteiden takia tietoa tuotteiden valmistusaineista.

Markkinointiviestinnän eettiset ohjeet

Vastuu hyvinvoinnista on Valion perusarvo, joka ohjaa myös markkinointiviestintää. Valio noudattaa Mainostajien liiton julkaisemia kansainvälisiä mainonnan sääntöjä ja ohjeita. Tämän lisäksi Valiossa on kirjattu neljä eettistä, erityisesti mainonnassa huomioitavaa periaatetta:

- 1) Totuuden periaate
- 2) Tasa-arvon periaate
- 3) Hyvän käytöksen periaate
- 4) Turvallisuuden periaate

Tieto palautteista välittyy suoraan tuotevastaville ja tuotantolaitoksiin. Kertyvän palautteen määrä on yksi tuotantolaitosten seuranta-mittareista.

Nykyisin yhä useampi kuluttaja saa kysymykseensä vastauksen suoraan Valion monipuolisesta verkkopalvelusta. Vuonna 2005 Valion internetsivuilla vieraili lähes 900 000 eri kävijää ja suosituimman ruokaa, tuotteita ja ravitsemusta käsittelevän osion rekisteröityneiden käyttäjien määrä on ylittänyt 100 000 käyttäjän rajan.

HERKUTTELUA JA TERVEELLISYYTTÄ

Vuonna 2005 Valiolla oli keskimäärin 1 100 tuotetta valikoimassaan. Valikoima täydentyi useilla innovatiivisilla tuotteilla.

Herkullinen Valiojogurtti Vanilla sarja oli vuoden menestynein välipalauutus. Nuorille suunnattiin PLAY välipalat, joihin kuuluu raikaita smoothiejuomia ja maustettuja maitoja. Maitopohjaiset tuotteet ovat paitsi maistuvia myös terveellisiä välipaloja.

Ruoanvalmistustuotteisiin kehitettiin herkujen valmistamista helpottava uutuus: maustetut kermat, makuvaihtoehtoina mansikka ja kinuski.

Painonhallinnan edelläkävijä vuonna 2005 oli Valio ProFeel maitojuoma. Valio ProFeel maitojuoman koostumuksessa yhdistetään tietämys maitovalmisteiden kalsiumin vaikutuksesta energia-ainenvaihduntaan sekä kuitupitoisuuden verensokeria tasaavasta ja kylläisyyttä lisäävästä vaikutuksesta. Valio ProFeel sisältää 40 % vähemmän energiaa (20 kcal/100 g) kuin tavallinen rasvaton maito. Tuote on laktoositon.

Juhlavuoden kunniaksi Valio kehitti uuden juuston, Finlandian, joka on yhtä aikaa leivänpäälle- ja herkuttelujuusto. Herkkujuustot Ritari ja Luostari saivat uudet kätevästi suljettavat kolmiopakkaukset. Perinteisen Koskenlaskijan rinnalle kehitettiin levittyvä sula-juusto.

Valion laktoosittomien tuotteiden valikoima kattoi vuonna 2005 lähes kaikki perusmaitotuotteet.

Valio valmistaa laktoosittomana maitojuoman lisäksi ruoka- ja vispikermaa, Valiojogurttia, maitorahkaa, kermaviiliä, raejuustoa, piimää ja fetajuustoa. Kaikki kypsytetyt juustot ovat luontaisesti laktoosittomia. Täysin laktoosittomia tuoremaidotuotteita valmistaa vain Valio.

3. Valio vastaa asiakkaan tarpeisiin

3.1. Asiakkaan menestys korostuu kumppanuudessa

Valion Kotimaan myynti kehittää aktiivisesti ratkaisuja kumppaneidensa kanssa tavoitteena parantaa yhteistä liikesuhdetta sekä auttaa asiakasta saavuttamaan paremman tuloksen. Usein kumppanuus sisältää yhteistyötä myynnin kasvattamiseksi ottaen huomioon eri liikeideat, ketjubrändit ja toimintatavat.

Pyrimme yhdessä muodostamaan tuoteryhmien sisällä mahdollisimman toimivia ratkaisuja jokaista liiketyyppiä sekä sen palvelemissa kuluttajaryhmiä varten. Valio tarjoaa yhteistyökumppaniensa käyttöön vahvan tuoteryhmäasiantuntemuksensa.

Eri liiketyyppien ja ketjujen erikoistuesssa tämän yhteistyön merkitys korostuu. Tiiviillä yhteistyöllä voimme auttaa sitoutuneita kumppaneitamme menestymään.

3.2. Täydellinen toimitusvarmuus tavoitteena

Valion tavoitteena on 100-prosenttinen tuotteiden toimitusvarmuus. Vuonna 2005 tilaus-toimitusketjun koordinaatiota parannettiin ja panostus logistiikkaan oli voimakasta. Tilaustoimitusketjun toimivuuteen kiinnitettiin erityishuomiota sesonkien aikana. Valio ja asiakkaat kehittivät toimintaa yhdessä; toimitusketjun hallinta ja ECR-yhteistyö asiakkaiden kanssa ovat tulevaisuuden menestyksen kulmakiviä. Valio etsii kustannustehokkuutta parantavia ja molempia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja yhteistyössä asiakkaiden kanssa Valion tuloksen ja taloudellisten tavoitteiden pohjalta. Vuonna 2005 toimitusvarmuus oli keskimäärin erinomaisella lähes 99 % tasolla.

Varastoissa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja keräilytoimintaa automatisoitiin Riihimäellä ja Jyväskylässä. Keräilyyn automatisointi mahdollistaa entistä tarkemman ja kustannustehokkaan asiakaskohtaisen keräilyn.

85 % Valion volyyymistä Suomessa toimitetaan asiakkaille niin sanotuissa palautuvissa kuljetusyksiköissä. Maitolaatikat ja uudet kierätettävät muovitarjottimet, lähtevät tuotantolaitoksista kauppoihin, joissa ne on helppo

siirtää suoraan hyllyyn ja palauttaa tuotantolaitokseen uudelleen täytettäväksi. Parhailaan selvitetään mahdollisuutta siirtää myös juustot ja levitteet palautuviin tukkupakkauksiin.

Vuonna 2005 Valio jakeli kotimaassa yhteensä noin 850 miljoonaa kiloa tuotteita.

3.3. Kuluttajatuotteiden myynti Suomen ulkopuolelle kasvaa

Valion Kansainvälinen myynti keskittyy myymään laajaa kuluttajatuotteiden perusvalikoimaa tytäryhtiöiden avulla erityisesti Baltiassa, Ruotsissa ja Länsi-Venäjällä. Juustojen myyntiä kehitetään valituilla markkina-alueilla Euroopassa ja USA:ssa. Tärkeimmät tuotteet ovat juustot, voi ja tuoretuotteet.

Kansainvälisen myynnin teollisuusmyynti vastaa kaikesta Valion teollisuusmyynnistä niin Suomessa kuin ulkomailla. Teollisuustuotteiden myynnin päätuoteryhmät ovat maitojauheet, demineralisoidut herajauheet (Demi) ja teollisuusvoi Suomessa, EU:ssa ja valituilla muilla markkinoilla, kuten Kiinassa.

VALIO ON VIROSSA KAKKONEN, RUOTSISSA HAASTAJA

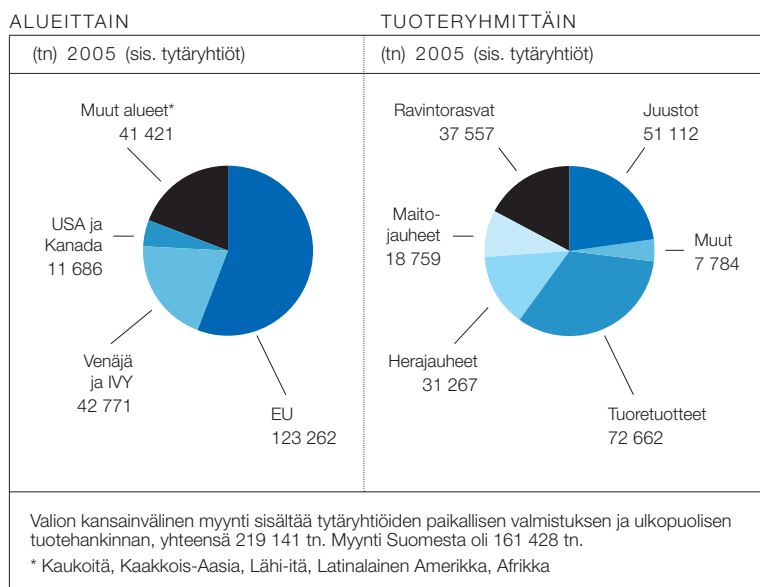
Valion myynti Virossa kasvoi yli 35 % vuonna 2005. Valio Eestin Alma brändillä on noin 30 %:n markkinaosuus Viron tuoretuotemarkkinasta ja selkeä kakkosasema Viron meijerituotemarkkinoilla. Alma-tuotteet valmistetaan Valion Laeva-meijerissä Virossa. Valion Virossa sijaitsevan juustolan Võru Juustin tuotantokapasiteettia kunnostettiin, ja siellä valmistettavan Atleet juuston markkina-asema Virossa ja Venäjällä vahvistui.

Laktoosittomien tuotteiden valikoima laajeni Ruotsissa ja niiden osuus myynnistä kasvoi jo noin 30 %:iin. Hedelmäjogurttien kulutus laski Ruotsissa edellisen vuoden sokerille kriittisen julkisen keskustelun takia. Valio solmi vuonna 2005 yhteistyösopimuksen ruotsalaisen meijeriosuuskunnan Milkon kanssa. Yhteistyö kohdistuu muun muassa tuotehankintaan.

VENÄJÄLLÄ VAHVAA KASVUA

Valio on yksi suurimmista ja merkittävimmistä Venäjälle tuotteita vievistä elintarvikeyrityksistä. Myynti kasvoi vuonna 2005 yli 30 % suorien ketjusopimusten ja onnistuneen alue-myynnin vuoksi.

KANSAINVÄLINEN MYYNTI

Valio voilla on merkittävā markkinaosuus Venäjällä. Valio voi voitti Venäjällä vuosittain pidettävässä kilpailussa omassa tuoteryhmässään Vuoden tuote -patsaan jo neljännen kerran peräkkāin.

Viola sulatejuusto on tuoteryhmässään markkinajohtaja Venäjällä. Oltermanni on edelleen luonnonjuustojen hinta- ja laatujohtaja.

BELGIASSA VALIO ON JUUSTOTUKKURI

Valion belgialainen tytäryhtiö Valio-Vache Bleue toimii juuston pakkaajana, tukkurina ja jakelijana vähittäiskaupalle ja on tärkeä myyntikanava Valio emmentalille. Valio-Vache Bleue on Belgian suurin juuston tukku-liike. Tuorepakatut juustot ovat kasvava tuoteryhmä. Valio-Vache Bleuen myynti säilyi edellisen vuoden tasolla, johtuen kireänä jatkuvasta hintakilpailusta.

Valio, kevytjuustojen Bellelignē ja Selection Cuisine of Vache Bleue ovat Valio-Vache Bleuen markkinoimia tuotemerkkejā. Kaikki ovat markkinajohtajia omissa tuoteryhmissään.

HYVÄ MENESTYS USA:SSA JATKUU

Valion emmentaljuustot johtavat USA:n tuontitilastoja ja Finlandia-tuotemerkki on tunnetuin emmentaljuustobrāndi USA:n koillisalueella.

Valion USA:ssa toimiva tytäryhtiö Finlandia Cheese myy Finlandia-emmentalini lisäksi Valion Oltermannia (nimellä Baby Muenster) ja Polaria (nimellä Heavenly Light). Markkina-

aluetta on laajennettu onnistuneesti Keski-Länteen, ja myynti kasvoi vuonna 2005 yli 20 % edelliseen vuoteen verrattuna.

VAHVA KYSYNTÄ TEOLLISUUSTUOTEMARKKINOILLA

Teollisuustuotteiden kysyntä ja hintataso säilyivät vahvoina koko vuoden 2005. Etenkin maitojauhekauppa oli menestyksekkāstä samoin kuin heratuotteiden kauppa Kiinassa. Meijerialan yhteinen huoli on ollut CAP-reformin aiheuttama interventiohintojen leikkaus ja siitä seuraava vientitukien ja markkinahintojen lasku EU:ssa. Vuonna 2005 näistä muutoksista selvittiin ennakoitua paremmin.

3.4. Vaatimukset tavarantoimittajille

Valion tavarantoimittajilleen asettama tärkein vaatimus on laatu. Tavoitteena on pitkäaikainen yhteistyö, jossa kumppanit sitoutuvat kehittämään omia prosessejaan molempien osapuolten hyödyksi. Tärkeimmille hankittaville tuotteille pyritään valitsemaan kaksi hyväksyttyä toimittajaa. Ehdokasyrityksiltä tiedustellaan, onko heidän käytössään jokin laatu-standardi sekä kuinka yritys huomioi ympäristön ja eettiset arvot toiminnassaan.

Lāhitulevaisuudessa Valio edellyttā HACCP-periaatteiden mukaisen tuoteturvallisuusriskien hallintajärjestelmän niiltā tavarantoimittajilta, joiden tuotteita käytetään sellaisenaan Valion tuotteiden valmistukseen.

Jos samantasoisella tuotteella on kaksi toimittajaa eri maista, Valio asettaa etusijalle toimittajan, jonka maassa tiedetään noudatettavan ILO:n asetuksia tai jonka olosuhteet ovat muuten vakaat.

TAVARANTOIMITTAJIEN AUDITOINTI

Auditoinnit kohdistetaan tärkeimpien kriittisten tuotteiden toimittajiin. Tavarantoimittajien auditointiprosessin tarkoituksena on varmistua toimittajan riittävästä laaduntuotokyvystä ja lisäksi suunnata toimittajan kehitystyö niille alueille, joista on eniten hyötystä yhteistyön tehostamisessa.

Auditoinnissa toimittajalta tiedustellaan noudatettavien laatu- ja ympäristöjohtamisjärjestelmien lisäksi sitä, raportoiko yritys yhteiskuntavastuustaan.

4. Osaava, motivoitunut ja tuloshakuinen henkilöstö

Henkilöstöhallinto tuki vuonna 2005 Valion pyrkimystä joustavaan, nopeasti reagoivaan ja avoimeen toimintaan.

HENKILÖSTÖSTRATEGIA JA HENKILÖSTÖPERIAATTEET

Valion henkilöstöstrategiassa on kuvattu tavoitteet johtamiselle, osaamiselle, resursoinnille, kannustukselle ja hyvinvoinnille. Henkilöstön koulutustarjontaa ohjataan strategisten tavoitteiden vaatimusten mukaisesti.

Valion henkilöstöperiaatteet ovat tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus, yhdessä tekeminen, vastuun kantaminen, luottamus ja jokaisen työn kunnioitus.

Henkilöstöstrategia ja -periaatteet esitellään Valion intranetissä.

TYÖPAIKKOJEN KEHITYS

Vuoden 2005 lopussa Valio-konsernissa oli 4 001 työntekijää. Suomessa työskenteli vuoden 2005 lopussa 3 394 työntekijää (emoyhtiö ja Nordic Jam -tytäryhtiö). Vuoden 2005 keskimääräinen henkilöstömäärä oli konsernissa 4 199 ja emoyhtiössä 3 586 työntekijää. Keskimääräiseen henkilökuntaan lasketaan kuukausittain vakinaisessa ja määräaikaisessa työssä olevat henkilöt, mutta ei pitkäaikaispoissaolevia. Osa-aikaiset työsuhteet muutetaan kokoaikaisiksi osa-aikaisuusprosentin mukaan.

TEHTÄVÄKIERTOON KANNUSTETAAN

Avautuvat työpaikat tulevat yrityksen sisäiseen hakuun. Valiolaisia on aktivoitu hakeutumaan tehtäväkiertoon ja hankkimaan monipuolista kokemusta Valion eri toiminnoista. Näin työntekijät voivat vaikuttaa oman tehtäväalueensa uudistumiseen ja urasuunnitelmansa toteuttamiseen.

Valio ilmoittaa avoinna olevista työpaikoista lehdissä ja internetissä, jonka kautta työpaikkoja voi myös hakea.

Vuoden aikana 74 % valiolaisista kävi kehityskeskustelun. Terve Organisaatio -kyselyn mukaan alaistensa kanssa kehityskeskustelun käyneiden esimiesten toiminta koettiin myönteisemmin kuin niitä käymättömien. Kehityskeskusteluja käyneet valiolaiset olivat myös tyytyväisempiä työhönsä kuin henkilöt, joilla kehityskeskusteluja ei ole ollut.

KOULUTUS

Vuonna 2005 Valion välittömät koulutuskustannukset olivat 1 000 000 euroa eli keski-

TYÖNTEKIJÖIDEN PROFIILI (EMOYHTIÖ) v. 2005

Vakinaiset	2 757
Osa-aikaiset	136
Määräaikaiset	415
Yhteensä	3 308

TYÖNTEKIJÖIDEN VAIHTUVUUS v. 2005

Aloittaneet	792
Eronneet*	877

SUKUPUOLI-JAKAUMA

Miehet/naiset	50/50 %
---------------	---------

KESKI-ikä

	40 v
--	------

PALVELUKSESSA-OLOAIKA

keskimäärin	13 v
-------------	------

SAIRAUS-POISSAOLOT

	4,8 %
--	-------

*sis. kausityöntekijät

Henkilöstön tukipaketti

irtisanomistilanteessa:

- Irtisanomisen uhatessa selvitetään mahdollisuus siirtyä toiseen toimipisteeseen Valiossa.
- Työntekijälle maksetaan määritellyn perustein muuttokorvaus, jos hän irtisanomisen vaihtoehdona siirtyy toiseen toimipisteeseen.
- Irtisanotun työntekijän on mahdollista saada työsuhteen pituuden mukaan porrastettua rahallista avustusta, jos hän on ollut 7 kuukautta työttömänä irtisanomisen jälkeen.
- Mikäli työntekijällä on mahdollisuus eläkeratkaisuun irtisanomisen sijaan, häntä tuetaan ja opastetaan.
- Toimipaikoilla järjestetään tilaisuuksia, joissa kerrotaan eri tukimuodoista irtisanomisen toteututtua.

määrin 300 euroa henkilöä kohti. Valion henkilöstön osaamisen kehittämisohjelmat suunnitellaan yhteistyössä johdon, henkilöstön ja eriasiantuntijoiden kanssa. Ohjelmilla on kiinteä yhteys paitsi strategian tavoitteisiin myös työkytoimintaan ja työssä jaksamiseen.

Koulutuksen ja oppimisen kohdealueita karotetaan lisäksi Terve Organisaatio -henkilöstökyselyn avulla, jolloin oppimishjelmat perustuvat todellisiin tarpeisiin. Tavoitteena on, että jokaiselle työntekijälle tehdään henkilökohtainen tai joissain tapauksissa tiimikohtainen oppimissuunnitelma.

Tuotantolaitokset ovat tarjonneet työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja erityisesti Hämeen ammatti-instituutin ja ammattikorkeakoulun meijerialan opiskelijoille. Meijerialan opettajilla on ollut mahdollisuus tutustua työelämään Valion tuotantolaitoksissa. Valio on osallistunut meijerialan tutkintotoimikunnan työskentelyyn.

Vuonna 2005 Valion Seinäjoen tehtaalla seitsemän henkilöä suoritti ensimmäisenä Suomessa meijeriteollisuuden ammattitutkinnon suomalaisen tutkintojärjestelmän mukaisena näyttötutkintona.

OHJAAVA PALKITSEMINEN

Valiossa vuoden 2005 tehdyn työajan palkkasumma oli 100,0 miljoonaa euroa. Valiossa on otettu vuonna 2002 käyttöön koko henkilöstöä koskeva ns. ohjaava palkitseminen, mikä tarkoittaa Valion kokonaistuloksen ja eri toimintojen omien saavutettujen tavoitteiden perusteella maksettavaa bonusta.

Tuloksen ja tavoitteiden toteutumisen perusteella maksettu bonus:

2002	4,1 miljoonaa euroa
2003	1,2 miljoonaa euroa
2004	0,75 miljoonaa euroa
2005	3,0 miljoonaa euroa

PALKITSEMINEN JA VIRKISTYS

Valiolla on pitkät perinteet henkilökunnan harrastus- ja virkistystoiminnan tukemisessa. Vuosittain määritellyn budjetin puitteissa toimipaikoilla on mahdollisuus tukea harrastuskerhojen toimintaa. Vuonna 2005 harrastusbudjetti oli 90 euroa henkilöä kohti. 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi toimipaikoille annettiin lisäksi ylimääräinen budjetti tavallista juhlavamman vuosijuhlan tai pikkujoulun järjestämiseen.

HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS VALIO OY (EMOYHTIÖ) 2005

HENKILÖSTÖ, MÄÄRÄLLINEN

	2001	2002	2003	2004	2005
HENKILÖSTÖ, KESKIMÄÄRIN					
	3 875	3 902	3 962	3 870	3 586
HENKILÖSTÖ Tilanne 31.12.					
	3 657	3 723	3 770	3 497	3 308
KOKONAISTYÖAIKA TUNTEINA					
	6 460 446	6 539 858	6 635 593	6 543 976	5 996 830
YLITYÖTUNNIT					
	157 699	171 488	168 157	163 859	119 937
SAIRAUS- JA TAPATURMATUNNIT					
	308 048	304 366	314 988	322 432	285 348
YLITYÖPROSENTTI KOKONAISTYÖAJASTA					
	2,4 %	2,6 %	2,5 %	2,5 %	2,0 %
SAIRAUS- JA TAPATURMAPOISSAOLOT PROSENTTEINA KOKONAISTYÖAJASTA					
	4,8 %	4,7 %	4,7 %	4,9 %	4,8 %
TEHDYN TYÖAJAN PALKAT, 1 000 €					
	89 312	96 862	98 723	100 937	97 492
SOSIAALIPALKAT JA MUUT VÄLILLISET LAKISÄÄTEISET TYÖVOIMAKUSTANNUKSET + LISÄELÄKEVAK. MAKSUT					
	63,3 %	66,2 %	52,0 %	108,0 %	50,0 %
HENKILÖSTÖ, LAADULLINEN					
KESKI-ikä					
	40,3	39,8	39,8	39	40
MIEHET/NAISET - %-JAKAUMA					
	47/53	47/53	47/53	50/50	50/50
PALVELUKSESSA OLOAIKA					
	14,1	13,6	13,6	13	12,5
TYÖKYKYINDEKSI HELSINKI					
	42,1	42,2	42,3	42,2	Ei mitattu
KOKO VALIO					
	41,7	41,6	41,8	41,9	Ei mitattu
ELÄKEKUSTANNUKSET, 1 000 €					
	21 507	30 701	16 700	71 143	14 717
HENKILÖSTÖINVESTOINNIT					
TYÖTERVEYSHUOLTO, 1 000 € (ARVIO)					
	* 516	765	703	683	678
€/KESKIMÄÄRIN HENKILÖ					
	* 133	196	174	176	189
VÄLITTÖMÄT KOULUTUSKUSTANNUKSET, 1 000 €					
	1 312	1 467	1 673	1 234	1 042
€/KESKIMÄÄRIN HENKILÖ					
	339	376	422	319	291
VAPAAEHTOISET SOSIAALIKUSTANNUKSET, 1 000 €					
	2 070	2 130	2 540	2 383	2 766
€/KESKIMÄÄRIN HENKILÖ					
	534	546	641	616	771

* Ei vertailukelpoinen v. 2002–2005 lukujen kanssa.

Henkilöstöä muistettiin juhluvuoden 2005 aikana myös muun muassa tarjoamalla ohjelmallinen juhlalounas, lahjoittamalla henkilöstölle Valion 100-vuotislahja sekä 100-vuotishistoriakirja. Tytäryhtiöt järjestivät henkilöstölleen oman 100-vuotisjuhlalaisuutensa.

Työntekijöitä palkitaan pitkästä urasta Valiossa. Kymmenen vuoden välein henkilö saa palkkion, jonka suuruus kasvaa sen mukaan, mitä useampia kymmeniä vuosia on takana. Osan palkkiosta voi vaihtaa vapaaajaksi. Vuonna 2005 kaikkiaan 17 työntekijällä tuli täyteen 40 vuotta ja 137 työntekijällä 30 vuotta Valioryhmän palveluksessa.

VALION HYVINVOINTIOHJELMA

Valion hyvinvointiohjelman, ”Terveenä huomennakin”, tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia.

Henkilöstön mielipiteitä mitataan vuosittain Terve Organisaatio -kyselyllä, jonka vastausprosentti vuonna 2005 oli 70 (75 % vuonna 2004). Kysely selvittää henkilöstön mielipiteitä muun muassa työn kuormittavuudesta, johtamisesta, työilmapiiristä, sitoutumisesta ja hyvinvoinnista. Kyselyn tulosten perusteella määritellään ohjelman kehityskohteet ja tavoitteet.

Vuonna 2005 valiolaiset antoivat edellistä vuotta paremman ”arvosanan” työn kehittävyydelle, Valion tavoitteiden selvyydelle ja luottamukselle johtoon.

Terveenä huomennakin -ohjelman painopisteenä vuonna 2005 oli muutoksen hallinta.

Toimipaikoilla järjestettiin koko henkilöstölle tyky-valmennustilaisuuksia, joissa käsiteltiin muutoksen ymmärtämistä ja muutoksessa jaksamista.

Yli 45 vuotta täyttäneiden valiolaisten hyvinvoinnin edistämiseksi järjestettiin kuntoremonttikurssit ja koko henkilöstölle tarjottiin mahdollisuus osallistua virkistyspäiville.

TASA-ARVO VALIOSSA

Valiossa on annettu ohjeet sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi ja ohjeistettu toimitilat tasa-arvosuunnitelman laatimiseksi.

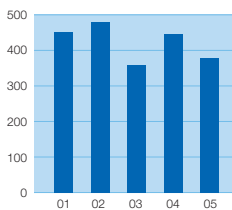
Henkilöstölle vuonna 2005 tehdyn Terve Organisaatio -kyselyn tulosten mukaan sukupuolten tasa-arvon toteutuminen sai 3,84 arvosanan asteikolla 1–5 (tulos oli sama vuonna 2004).

Valion turvallisuusperiaatteet:

- Kaikki tapaturmat ja onnettomuudet voidaan torjua ennakolta.
- Turvallisuus tukee tuotteiden ja toiminnan korkeaa laatua.
- Turvallisuus on terveyttä ja hyvinvointia.
- Turvallisuus on yhteinen asia.

TAPATURMAT 2005

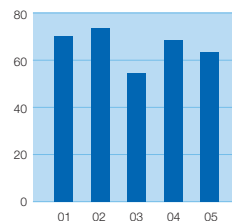
■ kpl *

* Sisältää kaikki tapaturmat ja ammattitaudit

TAPATURMA-TAAJUUS 2005

■ kpl / milj. työtuntia, tapaturmat työpaikalla **

** Ei sisällä työmatkatapaturmia ja ammattitautitapauksia
Lähde: Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö

TYÖTERVEYSHUOLTO

Työterveyshuolto ja yleislääkäritasoinen sairaanhoito on järjestetty kaikille valiolaisille omalla työterveysasemalla, yksityisellä lääkäriasemalla, työterveys ry:n terveysasemalla tai terveyskeskuksessa.

Työterveyshuolto tekee yhdessä muun työsuojeluhenkilöstön kanssa työpaikkojen riskiarvioinnin. Työterveyshuollon tehtäviä ovat lisäksi työntekijöiden terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä työympäristön ja työyhteisöjen kehittäminen.

Työterveyshuolto tekee lakisäätiset terveystarkastukset erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä. Vajaakuntoisia työntekijöitä seurataan ja ohjataan kuntoutukseen tarpeen mukaan. Ikäryhmätarkastukset järjestetään 30–50-vuotiaille viiden vuoden välein ja sen jälkeen kolmen vuoden välein työkyvyn ylläpitämiseksi ja terveyden edistämiseksi.

Vuonna 2005 työkykyä Valiossa edistettiin muun muassa järjestämällä lihaskuntotestaus 50-vuotiaille, verenpaineiltapäivä ja painonhallintaryhmiä.

TAPATURMIEN MÄÄRÄ VÄHENI

Valion turvallisuustoiminta perustuu hyvään turvallisuusasioiden hallintaan ja nolla tapaturmaa -tavoitteeseen.

Valiolla tapahtui vuonna 2005 yhteensä 380 tapaturmaa tai ammattitautia, mikä oli 15 % vähemmän kuin vuonna 2004. Tapaturmista työmatkalla sattui 51 tapausta ja ammattitauteja oli 26. Työpaikalla sattui 50,5 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti (68 vuonna 2004). Kuolemaan johtaneita tapaturmia ei ollut. Valiolla kirjataan tapaturmiksi kaikki tapaukset, joista seuraa työstä poissaoloa tai hoitokustannuksia.

Johtajisto asettaa turvallisuustavoitteet ja vahvistaa toiminnan painopistealueet vuosittain. Jokainen toimipaikka on arvioinut työturvallisuusriskit ja laatii vuosittain toimintaohjelman turvallisuuden kehittämiseksi. Valio edellyttää riskinarviointia myös toimipaikoilla toimivilta yhteistyökumppaneiltaan.

Valion turvallisuustavoite vuonna 2005 oli ”nolla tapaturmaa” ja painopistealueet olivat läheltä piti -tapausten ilmoittamisen ja käsittelyn aktivointi sekä turvallisuuden kehittämisen työturvallisuuden riskiarviointien avulla.

Jokaisella tuotannossa, varastoissa tai kunnossapidossa toimivalla henkilöllä sidosryhmät mukaan lukien tulee olemaan työturvallisuuskortti viimeistään kevään 2006 aikana.

5. Ympäristön huomioiminen

5.1. Ympäristötulokset

YMPÄRISTÖ KUULUU VALION PERUSARVOIHIN

Vastuu ympäristöstä sisältyy Valion arvoon ”eettisesti ja taloudellisesti kestävä toimintaketju maidontuottajalta kuluttajalle”. Valio on sitoutunut hankkimaan ympäristövaikutuksia vähentävää tekniikkaa, käyttämään raaka-aineita ja energiaa tehokkaasti sekä suosimaan palautuvia, uudelleenkäytettäviä, kierrätettäviä tai energiahyötykäyttöön soveltuvia pakkauksia. Valio on myös sitoutunut kansainvälisen kauppakamarin ICC:n Elinkeinoelämän peruskirjaan kestävä kehityksen aikaansaamiseksi.

Valiolla on ollut kotimaan toiminnot kattava ISO 14 001 -standardin mukainen ympäristösertifikaatti vuodesta 2000 alkaen ja sertifikaatti on edellisen kerran hyväksytty uudelleen 29.9.2003. Ympäristöjärjestelmän toimivuutta arvioidaan jatkuvasti ulkoisilla ja sisäisillä tarkastuksilla.

Ympäristönsuojelulain perusteella Valion 14 toimipaikalla on oltava ympäristölupa. Vuoden 2005 loppuun mennessä luvat oli myönnetty kaikille tuotannollisille laitoksille. Yhden Valion tuotantokäytöstä poistuneen laitoksen lupamenettely on edelleen kesken.

Valion tuotantolaitokset sijaitsevat teollisuusalueiksi kaavoitetuilla alueilla eikä näillä alueilla ole merkittäviä luontoarvoja. Valion Toholammin tehtaan alue rajoittuu Natura-alueeksi luokiteltuun vesistöön.

Toimipaikat järjestävät henkilökunnalleen ympäristökoulutusta tarpeen mukaan. Vuonna 2005 ympäristökoulutusta annettiin kaikkiaan 1 706 henkilötyöntuntia eli keskimäärin 0,5 tuntia työntekijää kohden.

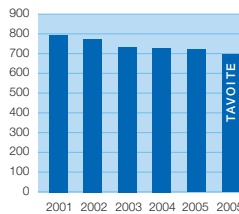
TUOTANTOMÄÄRÄT JA RAAKAMAIDON VASTAANOTTO

Vuoden 2005 aikana Valion tuotantolaitokset vastaanottivat raakamaitoa 1 959,3 miljoonaa litraa. Vuoden aikana valmistettiin yhteensä 1 013,6 miljoonaa kiloa maitotuotteita, mehuja ja hilloja.

KEMIKAALIT

Kemikaaleja käytetään putkistojen ja laitteistojen pesuissa sekä niiden desinfioinneissa. Keskeisimmistä pesukemikaaleista 50 prosenttista natriumhydroksidia käytettiin 5 500 tonnia ja

ENERGIAN KULUTUS
■ GWh

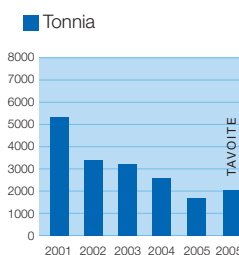
LÄMPÖENERGIAN TUOTANTOON KÄYTETTYJEN POLTTOAINEIDEN OSUUDET

Raskas polttoöljy	44,5 %
Turve	27,8 %
Maakaasu	17,2 %
Hake	9,0 %
Kevyt polttoöljy	1,5 %

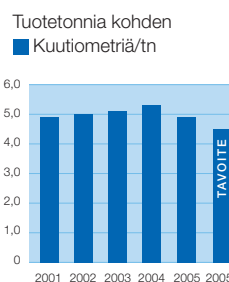
PÄÄSTÖT ILMAAN VALION LAITOKSISTA

Hiuksaset	30 tn
Typen oksidit	456 tn
Riikidioksidi	450 tn
Hiilidioksidi	155 662 tn

KAATOPAIKKA-JÄTTEEN KEHITYS

JÄTEVEDEN MÄÄRÄN KEHITYS

60 prosenttista typpihappoa 2 796 tonnia. Jauhetehtaiden prosesseissa käytettiin lisäksi 3 200 tonnia 33 prosenttista suolahappoa. Lisäksi käytetään erilaisia seospesuvaineita. Desinfektioaineina käytetään pieniä määriä vetyperoksidi- ja peretikkahappopohjaisia aineita.

Toimipaikkojen kylmälaitoksissa on kaikkiaan 166,5 tonnia ammoniakkaa. Valion laitoksista kymmenellä vaarallisten kemikaalien varastointi on asetuksen perusteella laajamittaista, ja ne ovat Turvatekniikan keskuksen valvonnan alaisia. Viidellä vaarallisten kemikaalien käsittely on asetuksen perusteella vähäistä.

ENERGIAN KULUTUS

Meijeriprosessit käyttävät energiaa höyryn ja sähkön muodossa. Vuonna 2005 energian kokonaiskulutus oli 722,2 GWh ja edellisvuonna 729,8 GWh, joten vähennystä oli 1,0 %.

Sähköä tarvitaan pääsääntöisesti prosessilaitteistojen käyttöön ja jäähdytykseen. Sähkön osuus energiankulutuksesta vuonna 2005 oli 29,5 %. Kaikkiaan sähköä käytettiin 213,0 GWh, mikä oli 5,6 GWh vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Lämpöenergiaa tarvitaan paljon jauhemaisen tuotteiden kuivauksessa, tuotteiden lämpökäsittelyissä, pesuissa sekä kiinteistöjen lämmityksessä. Lämpöenergiaa käytettiin vuonna 2005 yhteensä 509,2 GWh, missä on laskua edelliseen vuoteen 2,0 GWh. Pääosa Valion toimipaikkojen kattilalaitoksista on siirtynyt ulkopuolisten yhtiöiden hoidettaviksi.

Lämpöenergian tuotannossa välillinen energiankulutus oli 69,8 MWh.

Vuosien 2003–2005 hallintaohjelmakaudellaan Valio tavoitteli 10 %:n laskua energiankulutukseen verrattuna vuoden 2002 tasoon. Lukujen perusteella lähtötilanne oli 774,3 MWh ja tavoite 696,9 MWh, joten tavoitteen toteuma oli 6,7 %.

VEDEN KULUTUS

Meijereillä on kaksi runsaasti vettä kuluttavaa käyttökohdetta: jäähdytys ja pesut. Vuonna 2005 Valio käytti vettä prosessivirtojen jäähdytykseen 4,2 miljoonaa m³. Vesi on pääosin pintavettä, joka palautetaan takaisin vesistöön.

Maito on herkästi pilaantuva raaka-aine ja tuotantohygieniaa ylläpidetään pesuilla. Talousvettä käytettiin 5,4 miljoonaa m³ vuonna 2005. Valion laitoksista kolmetoista käytti kunnallista vesijohtovettä, kaksi käytti kokonaan

tai osittain omaa kaivoa ja yksi omaa kaivoa sekä pintavesilaitosta. Kunnallisten vesilaitosten vettä käytettiin kaikkiaan 4,5 miljoonaa m³ ja omien vesilaitosten vettä 0,8 miljoonaa m³. Veden kulutus laski edelliseen vuoteen verrattuna 3,0 %, koska veden käyttöä on tehostettu erityisesti Jyväskylän, Lapinlahden ja Joensuun toimipaikoilla.

Veden kulutusta pyritään vähentämään suosimalla panospesujen sijaan vettä ja kemikaaleja säästäviä kiertopesuja, optimoimalla prosessilaitteistojen kiertopesuja ja kierrättämällä käyttökelpoista vettä. Vuonna 2005 keräilyvettä käytettiin 0,8 miljoonaa m³.

ILMAPÄÄSTÖT

Energian tuotannosta aiheutuu ilmapäästöjä. Päästöjen laatu ja määrä riippuvat energian tuotantoon käytettävästä polttoaineesta. Eniten lämpöenergian valmistukseen käytetään lämpötehoksi laskettuna raskasta polttoöljyä, minkä osuus on 45 %, turpeen osuus on 28 % ja maakaasun osuus 17 %. Uusiutuvilla polttoaineilla kuten hakkeella ja puupelletillä tyydytettiin 9 % energiantarpeesta. Valion tuotantolaitoksista Lapinlahden ja Seinäjoen kattilalaitokset kuuluvat Kioton ilmastopimuksen mukaisen päästökaupan piiriin.

Vuoden 2005 lopussa Valion laitoilla oli kylmälaiteissaan 460 kiloa CFC-aineita. Vastaavasti HCFC-aineita oli 2 590 kiloa ja laitteistojen täytös oli 562 kiloa. HFC-aineita laitteistoissa oli 1 375 kiloa ja laitteistojen täytös oli 200 kiloa. Kattilalaitosten hiilidioksidipäästöt olivat puolestaan 155 662 tonnia.

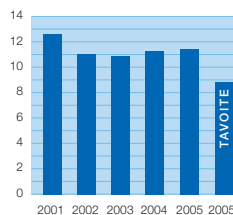
JÄTEHUOLTO

Valion jätehuolto perustuu jätteiden lajitteeluun. Vuonna 2005 jätteistä uudelleenkäyttöön voitiin ohjata 1 087,7 tonnia, joka koostui pääosin aaltopahvilaatikoista, puulavoista ja metallitynnyreistä. Kierrätykseen ohjautui vuonna 2005 materiaalia 1 512,1 tonnia, josta suurin osa oli aaltopahvia. Lisäksi kierrätykseen ohjautuu merkittävä määrä metalliromua ja nestepakkaukskartonkia. Biojätettä kertyi vastaavasti 1 028 tonnia, mihin lukuun sisältyy kertaluontoinen 280 tonnin pilaantuneen tuotantoerän hävitys. Kaiken kaikkiaan vuonna 2005 jätehuollon lävitse mennyt materiaalivirta pieneni 4 %.

Valion tuotannosta syntyvän kaatopaikkajätteen määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Kaatopaikkajätteen määrää on saatu vähennettyä jätteiden lajittelua tehosta-

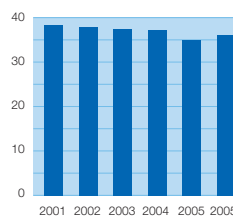
JÄTEVEDEN ORGAANISTA KUORMAA KUVAAVA KEMIALLINEN HAPENKULUTUS (COD)

■ kg COD/tn tuotantoa

PAKKAUSMATERIAALIN KÄYTTÖ

■ g/kg tuotetta

KOTIMAAN MARKKINOILLE SUUNNATTUJEN TUOTTEIDEN PAKKAUSMATERIAALI-JAKAUMA

g/kg tuotetta | % materiaali-määrästä

Nestekartonkipakkaukset	22,4	65,3
Aaltopahvi	4,2	12,1
Muovi	6,1	17,7
Teräs	0,8	2,2
Kuluttajapakkaukset ja kääreet	0,4	1,1
Alumiini	0,3	0,8
Teollisuuskääreet ja säkit	0,2	0,4
Lasi	0,1	0,4
Yhteensä	34,5	100

malla ja ohjaamalla yhä enemmän jätettä energijakeeksi. Energiajätettä kerättiin 1 347 tonnia vuonna 2005.

Vuosien 2003–2005 hallintaohjelmakaudellaan Valio tavoitteli 40 %:n laskua kaatopaikkajätteen määrässä verrattuna vuoden 2002 tasoon. Lukujen perusteella lähtötilanne oli 3 368,6 tonnia, tavoite 2 021,2 tonnia ja toteuma 1 687,4 tonnia, joten tavoitteen toteuma oli 49,9 %.

Valio on hankkinut viidelle toimipaikalle puristimia, joilla viallisista tuote-eristä sekä kaupoista tulleista palautuksista voidaan erottaa nestemäiset tuotteet ja pakkaukset. Tuotejäte ohjautuu EU:n sivutuoteasetuksen mukaisin menettelyin rehukäyttöön ja pakkausjäte joko kierrätykseen tai kaatopaikkajätteeksi.

Maidonjalostusteollisuudessa syntyy vähän ongelmajätettä, vuonna 2005 sitä kertyi yhteensä 68,1 tonnia. Suurin osa ongelmajätteestä on kunnossapidon jätteöljyjä ja kiinteitä öljyisiä jätteitä.

JÄTEVEDET

Suuri vedenkulutus ja jäteveeten päätyvien tuotejäämien aiheuttama korkea kuormitus tekevät meijerien jätevedestä merkittävän ympäristöriskin. Yhtä lukuun ottamatta Valion kaikki toimipaikat on liitetty kunnalliseen jätevedenpuhdistamoon ja varsinkin pienillä paikkakunnilla Valion kuormitus on merkittävä taajaman kuormitukseen verrattuna. Yhteistyö puhdistamoiden ja Valion toimipaikkojen välillä on edellytys ympäristön kannalta hyvälle lopputulokselle.

Jäteveden määrä ja sen kuorma riippuu laitoksen tuotannon laadusta. Nestemäisten tuotteiden valmistus on kuormittavuudeltaan alhaisinta, ja juustontuotannon sivutuotteen eli heran jalostus on kuormittavuudeltaan raskainta.

Vuonna 2005 Valion tuotantolaitoksilla syntyi jätevettä 5,0 miljoonaa m³, mikä on 7 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Vastaanotettua maitolittraa kohden laskettuna jätevettä muodostui keskimäärin 2,5 litraa.

Vuosien 2003–2005 hallintaohjelmakaudellaan Valio tavoitteli 10 %:n laskua tuotantoon suhteutetussa jäteveden määrässä verrattuna vuoden 2002 tasoon. Lukujen perusteella lähtötilanne oli 5,0 kuutiota tuotetonna kohden, tavoite 4,5 kuutiota tuotetonna kohden ja toteuma 4,9 kuutiota tuotetonna kohden, joten tavoitteen toteuma oli 2 %.

Jäteveeten päätyneen eloperäisen materiaalin määrää kuvaava kemiallinen hapenkulutuksen kuorma (COD-kuorma) oli vastaavasti 11 587 tonnia, missä oli lisäystä edellisvuoteen verrattuna 2,6 %.

Jätevesikuormaa lisäsivät merkittävimmin vaikeudet heranjalostusprosessien keskeisten komponenttien kestävytydessä. Ongelmat onnistuttiin ratkaisemaan vuoden loppupuolella.

Vuosien 2003–2005 hallintaohjelmakaudellaan Valio tavoitteli 20 %:n laskua tuotantoon suhteutetussa jätevesikuormassa verrattuna vuoden 2002 tasoon. Lähtötilanne oli 11,0 kiloa kemiallista hapenkulutusta tuotetonna kohden, tavoite 8,8 kiloa kemiallista hapenkulutusta tuotetonna kohden ja toteuma 11,4 kiloa kemiallista hapenkulutusta tuotetonna kohden.

Suoraan vesistöön johdetaan jäähdytys-, lauhdutus- ja lauhdevesiä. Kolmella laitoksella on vesien laskemiseen vesioikeuden lupa ja yhdellä mahdollisuus sisältyä ympäristölupaan. Lupiin liittyvissä velvoitetarkkailuissa päästöillä ei havaittu olevan haitallisia vaikutuksia vuonna 2005.

Valio osallistui vuonna 2005 Riihimäen kaupungin jätevedenpuhdistamon laajennuskustannuksiin, ja lisäksi uudistettiin Riihimäen ja Lapinlahden toimipaikkojen viemäristöä.

MERKITTÄVÄT TUOTE-, KEMIKAALI-, ÖLJY- JA POLTTOAINEVUODOT

Vuoden 2005 aikana Lapinlahden tehtaalla tapahtui kolme merkittävää tuotepäästöä viemäriin. Päästöistä kaksi aiheutti puhdistamolle toimintahäiriön ja yksi havaittiin ajoissa, joten se kyettiin ohjaamaan puhdistamon varoaltaseen. Tapahtumista tehtiin ilmoitukset Pohjois-Savon Ympäristökeskukselle.

Jyväskylän meijerillä tapahtui vuoden aikana kaksi pientä ammoniakki- vuotoa. Vuodot havaittiin nopeasti, eikä niistä ollut vaaraa ympäristölle eikä henkilökunnalle. Tapah- tumista tehtiin ilmoitukset Turvatekniikan keskukselle.

5.2. Pakkausmateriaalien käyttö ja kierrätys

PAKKAUSMATERIAALIEN KÄYTTÖ

Valion tuotteet pakataan kertakäyttöisiin kuluttajapakkausiksi. Vuonna 2005 pakkausmateriaaleja toimitettiin tuotteiden mukana markkinoille kaikkiaan 44 100 tonnia, josta

kotimaahan suuntautui 32 700 tonnia ja vieni- tiin meni 11 400 tonnia.

Pakkausmateriaaleja, jotka eivät sisällä puuta, käytettiin vuonna 2005 tuotekiloa kohden laskettuna 35,0 grammaa, missä on vähen- nystä edellisvuoteen verrattuna 5,9 %. Noin kaksi kolmasosaa muutoksesta selittyy pienentyneellä aaltopahvin kulutuksella, sillä vuonna 2004 käyttöön otetut uudelleenkäytettävät pakkauslaatikot ja pikaritarjottimet tulivat täy- simittaisesti käyttöön vasta vuoden 2005 puo- lella. Noin kolmasosa muutoksesta on seu- rausta jäätelöliiketoiminnan myynnistä.

Vuosien 2003–2005 hallintaohjelmakaudel- laan Valio tavoitteli 4,5 %:n laskua pakkaus- materiaalin käytössä tuotekiloa kohden ver- rattuna vuoden 2002 tasoon. Lähtötilanne oli 37,8 grammaa pakkausmateriaalia tuotekiloa kohden, tavoite 36,1 g/kg ja toteuma 35,0 g/kg. Saavutetun tason ylläpito on haasteellista, sillä kulutustottumukset menevät kohti pienempiä yksikköpakkauksia.

Kotimaan markkinoille toimitettiin tuot- teiden mukana nestepakkauskartonkia 17 900 tonnia ja aaltopahvia 3 300 tonnia.

Valion pakkausmateriaaleissaan käyttämät muovilaadut kelpaavat energijakeeseen. Valion käyttämistä pakkausmateriaaleista kaatopaikka- jätteeksi päätyy helposti alumiini, mitä käyte- tään eniten jogurtti- ja viilipikareiden kansissa. Vuonna 2005 alumiinia käytettiin kotimaan markkinoille tarkoitetuissa tuotteissa 220 ton- nia, mikä on neljä tonnia enemmän kuin edel- lisenä vuonna. Tekniset selvitykset ja koeajot alumiinin käytön vähentämiseksi jatkuvat.

Nestemäisten tuotteiden kuljetuspakkauk- sina käytetään palautuvia maitolaatikoita, rul- lakoita ja alusvaunuja. Käytöstä poistetut kul- jetusyksiköt ohjautuvat kierrätykseen.

PAKKAUKSET KIERTOON

Valio Oy on Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy:n jäsen. Tekemällä sopimuksen PYR Oy:n kanssa yritys siirtää sille markkinoille toi- mittamiensa pakkausten hyötykäyttöveloit- teet. PYR Oy huolehtii veloitteiden täyttymi- sestä keräämiensä hyötykäyttömaksujen avulla.

Valio Oy on myös osakkaana 25 %:n osuu- della Suomen NP-kierrätys Oy:ssä. Yhtiö huo- lehtii Suomessa käytettävien kartonkisten nes- tepakkausten keräilystä ja hyötykäytöstä. Kerätty materiaali hyödynnetään Corenso- United Ltd Oy:n Varkauden tehtaalla. Pak- kauksen pahviosaa käytetään hylsykartongin

valmistuksessa, muovi käytetään energiana ja alumiini ohjataan uudelleen käyttöön. Vuonna 2005 kartonkisia nestepakkauksia kerättiin 8 660 tonnia.

Lisäksi Valio Oy on jäsenenä Suomen kuluttajakuitu ry:ssä ja osakkaana Suomen Uusio-muovi Oy:ssä.

5.3. Maidon keräily- kuljetukset

Maidon keräilyn tiloilta hoitavat alihankintana kuljetusliikkeet. Sopimus velvoittaa molempia osapuolia noudattamaan Valioryhmän yhteisen toimintajärjestelmän ohjeita. Kolmen viime vuoden aikana kaikki kuljettajat ovat osallistuneet hygieniosaamiskoulutukseen ja saaneet hygieniapassin.

Valio suunnittelee maidon keräilyreitit mahdollisimman tehokkaiksi, ja autot ovat liikenteessä yli 20 tuntia vuorokaudessa ympäri vuoden. 126 maidon keräilyautoa ajoi 27,6 miljoonaa kilometriä vuonna 2005. Maitomäärä lisääntyi vuoden aikana, mutta kuljetuskaluston määrä pysyi keskimäärin entisellään. Näin ollen maidon määrä kuljetusyksikköä kohti lisääntyi ja tehokkuus kasvoi.

Keräilyautojen tehokkuutta on parannettu muun muassa keventämällä kalustoa ja ottamalla käyttöön uusia tehokkaampia pumppuja. Maidon pumppausnopeutta kasvattamalla on voitu nostaa merkittävästi ajoneuvo-kohtaista tehokkuutta.

6. Maidontuotanto ja sen kannattavuus Suomessa

6.1. Raju rakennemuutos käynnissä

Valion perustehtävänä on maidontuottajan elinkeinon tukeminen. Valioryhmän eettisesti ja taloudellisesti kestävä toimintaketjun jatkuvuus on mahdollista vain, kun maidontuotanto on kannattavaa ja maitotilojen toimintamahdollisuudet ovat turvattuja pitkällä aikavälillä.

Suomessa oli vuoden 2005 lopussa 15 400 maitotilaa, jotka tuottivat 2 290 miljoonaa litraa maitoa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana joka toinen maitotila on lopettanut maidontuotannon. Samana aikana lypsylehmien määrä on vähentynyt 20 % ja lehmien keskituotos (maitoa kg/lehmä/vuosi) noussut 1 500 kg. Viime vuoden lopussa lypsylehmiä oli keskimäärin 20 kpl/tila, mikä on 8 lehmää enemmän kuin vuonna 1995. Kymmenen vuoden aikana tilakohtainen maitomäärä/vuosi on kaksinkertaistunut ja on nyt 145 000 litraa.

Navettarakentaminen oli kuluneena vuonna vilkasta. Maitotiloilla tehtiin sekä pienehköjä olemassa olevien navettojen laajennusinvestointeja että kustannuksiltaan miljoonaluokkaa olevia uusinvestointeja. Lypsyrobotteja oli käytössä 160 tilalla, niiden määrä tulee kasvamaan jatkossakin. Valioryhmän neuvonta kannustaa ja tukee navettainvestointeja suunnittelevia tuottajia järjestämällä heille navettasuunnittelun koulutusta, opintomatkoja koti- ja ulkomaille sekä osallistumalla uusien navetoiden avointen ovien -päivien järjestelyihin.

6.2. Huonolaatuinen rehu alensi maitomäärää ja heikensi maidon koostumusta

Kuluneella kiintiökaudella huhti–heinäkuussa 2005 tuotettiin maitoa edellisvuotista vähemmän. Loppuvuodesta maidontuotanto ylitti edellisvuoden tason ja kasvu jatkui vielä vuoden 2006 alussa. Koko kiintiökauden maitomäärä on siten hieman edellistä kiintiökautta korkeampi, mutta jäänee kuitenkin noin 30 miljoonaa litraa alle maakiintiön.

Kesän 2004 sateet vaikeuttivat nurmirehun korjuuta ja heikensivät sen laatua. Huonon rehun takia lehmien keskituotoksen kasvun

hiipuminen alkoi jo vuoden 2004 puolella ja jatkui pitkälle kesään 2005. Huonon rehun vuoksi maidon keskirasvapitoisuus aleni 4,16 prosenttiin (ed. vuosi 4,23 %) ja keskivalkuaispitoisuus 3,39 prosenttiin (ed. vuosi 3,41 %). Maidon tuottajahinta jäi siten alempien rasva- ja valkuaispitoisuuksien takia noin 0,3 snt/litra budjetoitua alemmaksi.

Säätöolosuhteiltaan hyvällä satokaudella 2005 korjattiin laadukasta nurmirehua. Tuotantovaikeudet näkyivät heti kesän jälkeen maidontuotannon määrien kasvuna sekä parantuneina maidon rasva- ja valkuaispitoisuuksina.

6.3. Maidontuotannon kannattavuus heikkeni

Maidontuotanto on maataloutemme merkittävin tuotantomuoto. Maatalouden myyntituloista noin 43 % on maidon myyntituloja.

Maidontuotannon kannattavuuskerroin on viime vuosina alentunut lähelle 0,5:tä eli maidontuotannolle asetetut palkka- ja pääomavaatimukset ovat toteutuneet vain 50-prosenttisesti.

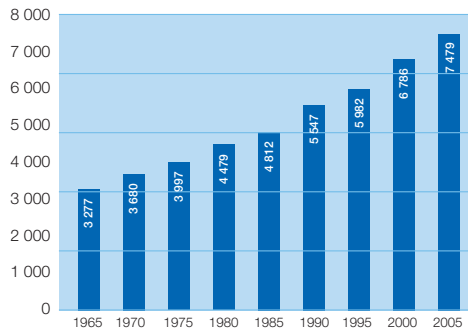
Kansainvälisen IFCN-kustannusvertailun mukaan suomalaisten maitotilojen kustannukset ovat EU-jäsenmaiden korkeimpia.

6.4. Maidontuotannon tulo- ja kustannusmuutokset

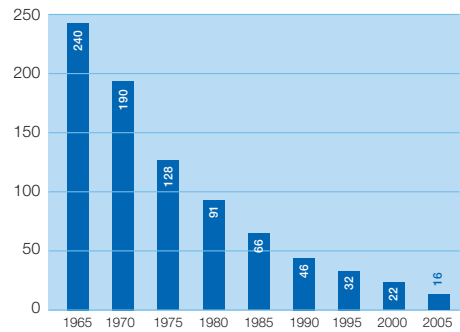
Valioryhmässä tuottajamaidon hinnan ennakoidaan vuoden 2005 osalta asettuvan vajaat 1 snt/litra edellisvuotista alemmalle tasolle. Samaan aikaan tuotantovälineiden hintaindeksi nousi 4,3 %, mikä johtui energian, tuotantotarvikkeiden ja palvelujen sekä investointitavaroiden hintojen noususta.

Maidontuotannon perusteella maksettavat tuet vähenivät ja peltohehtaarien perusteella maksettavat tuet lisääntyivät koko maassa. Maidon tuotantotuki vuodelle 2005 laski koko maassa 2,4 snt/l edellisestä vuodesta. C-alueella maksettiin kansallisia tukia vähemmän mitä EU:n maksuvaltuutus olisi mahdollistanut. Etelä-Suomen kansallisen tuen (141-tuki) rajoitteet alensivat tuotantotukia AB-alueella. Tuotantotukien aleneman kompensoimiseksi maksettiin kotieläintiloille luonnonhaitta-korvauksen lisäosana tukea, A-CI-alueilla

KESKITUOTOS PER LYPSYLEHMÄ
SUOMESSA
litraa

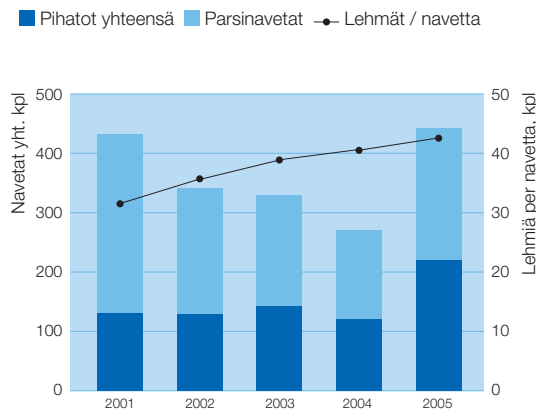

MAIDONLÄHETTÄJIEN LUKUMÄÄRÄ
SUOMESSA
1 000 kpl, keskimäärin

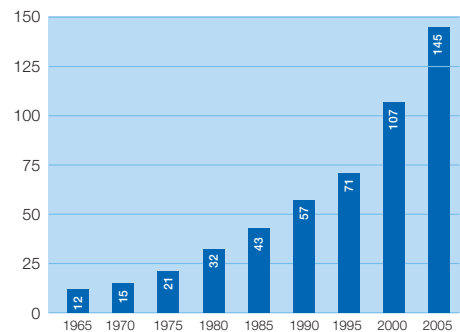
Lähde: Meijeritilastot

INVESTOINTITUKEA SAANEET
LYPSYKARJARAKENNUKSET 2001-2005

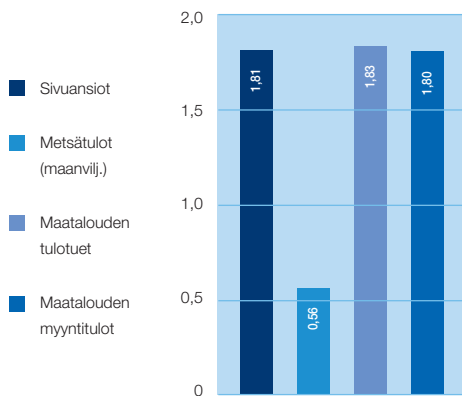

Lähde: Kbrännäs 1/06

MEIJERIMAITOA, PER TILA SUOMESSA
1 000 l, keskimäärin

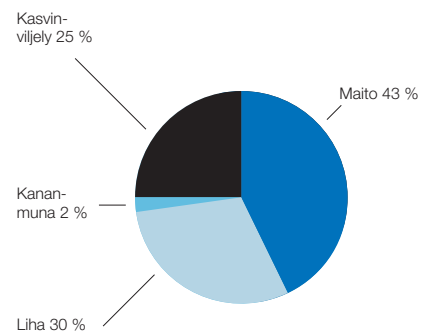

MAATILOJEN TULOT v. 2005 (brutto, ei sis. alv:ia)
Yhteensä 6,0 mrd. € (+2,8 % ed. vuoteen. Ennakkotieto)
mrd. €

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

MAATALOUDEN MYYNTITULOJEN
JAKAUMA v. 2005 (Ennakkotieto)

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

92 euroa/ha ja c2–c4-alueilla noin 97 euroa/ha.

Etelä-Suomen tukivaltuuksiin tulleiden rajoitteiden takia on osa koko maan tuotantuista (0,2–0,3 snt/litra) jätetty lopullisten maitomäärien perusteella maksettavaksi. Rasvatoman maitojauheen ja voin interventiohintojen alennuksien kompensationsa maksettiin kiintiöön perustuen maitopalkkiosta (16,31 €/tonni) ja sen lisäosasta (17,66 milj. €) muodostuva kiintiöpalkkio, joka oli vuonna 2005 noin 23,7 euroa/tonni.

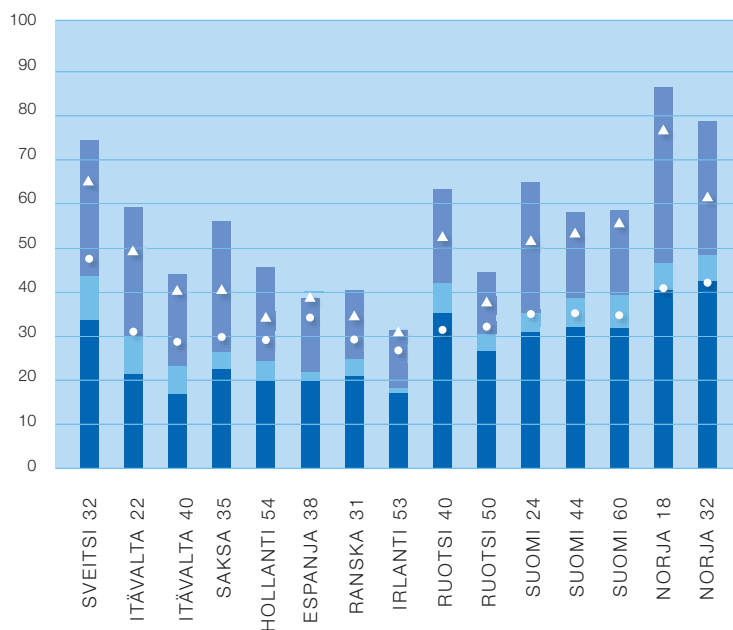
Maidon tuottajahintaankin heijastuva maitovalmisteiden vientitukien lasku jatkui. Suomalaisen maitoalan vaikuttajien kirjelmöinnit ja neuvottelut komission maitotoimiston kanssa tuottivat tulosta, kun runsaan vuoden voimassa olleet Venäjän muita vientitukimaita 10 % pienemmiksi eriytettyjen vientitukien ero poistettiin kesällä 2005.

MAIDONTUOTANNON TUOTOT JA KUSTANNUKSET TYYPILLISILLÄ TILOILLA ERÄISSÄ EUROOPAN MAISSA vuonna 2004

■ Vuotuiset rahamenot (maito) ■ Poisto ■ Oman työn ja pääoman kustannus

€/100 kg EKM*)

● Tuotot maidosta (ilman tukea)
▲ Tuotot maidosta + tuotot eläinten myynnistä ja teurastuksesta + tuet

Numero maan nimen perässä tarkoittaa tilan lehmämäärää. Lähde: IFCN Dairy Report 2005

*) EKM=energiakorjattu maito: maidon pitoisuus on muunneltu vastaamaan maitoa, jossa on 4 % rasvaa ja 3,3 % valkuaisista.

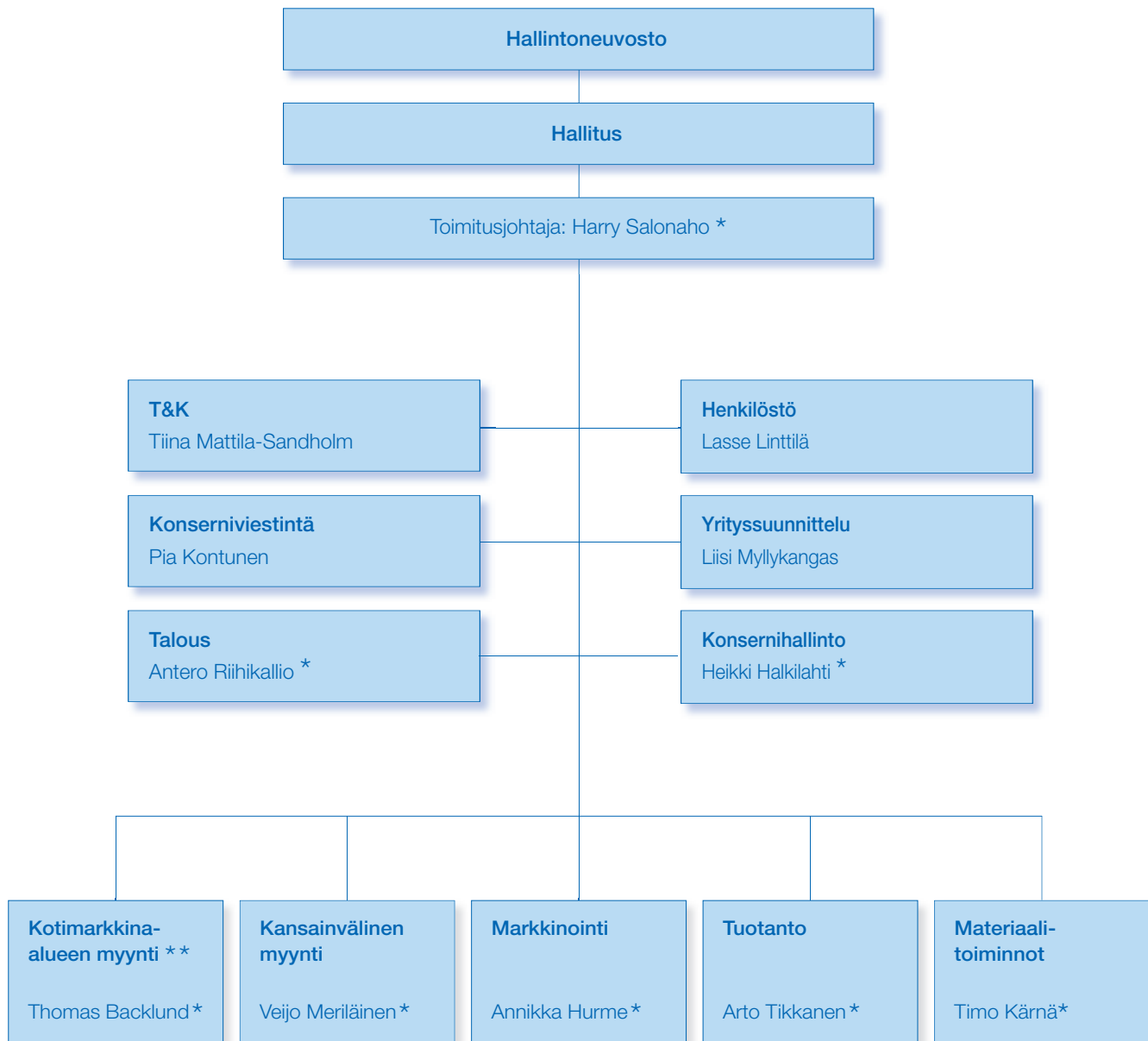

Tilinpäätös

Valio Oy:n organisaatio	34
Hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastaja	35
Hallituksen toimintakertomus	36
Viisivuotiskatsaus	40
Liikevaihto ja henkilöstö	40
Konsernin tuloslaskelma	41
Konsernin tase	42
Konsernin rahoituslaskelma	44
Emoyhtiön tuloslaskelma	45
Emoyhtiön tase	46
Emoyhtiön rahoituslaskelma	48
Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot	49
Tuloslaskelman liitetiedot	50
Taseen liitetiedot	51
Emoyhtiön voitonjakoehdotus	57
Tilintarkastuskertomus	58
Hallintoneuvoston lausunto	58
Valio Oy:n omistajat	59
Toimintojen johtokunnat	59
Liite 1: Raportin vertailu GRI-suositukseen	60
Liite 2: Yritysvastuun yhteyshenkilöitä ja Valio-konsernin osoitteita	62

Valio Oy:n organisaatio 1.1.2006

* Valio Oy:n johtajiston jäsenet

** Suomi, Ruotsi, Länsi-Venäjä ja Baltia

Hallintoneuvosto

	vuodesta	erovuorossa			
Seppo Hakola maanviljelysneuvos, Kuortane puheenjohtaja 12.4.2005 saakka	1994		Markku Pajunen maanviljelijä, Mikkeli 12.4.2005 alkaen	2005	2008
Pentti Santala maanviljelijä, Kauhajoki puheenjohtaja 12.4.2005 alkaen	1997	2006	Juha Pantsu ¹⁾ vuoroesimies, Jyväskylä	2002	2007
Jaakko Rouhiainen maanviljelijä, Juva varapuheenjohtaja	2001	2008	Reino Parkko maanviljelijä, Elimäki	1999	2007
Kyösti Anttila maanviljelijä, Jalasjärvi 12.4.2005 alkaen	2005	2008	Mauri Penttilä maanviljelijä, Vesilahti	2001	2007
Maija-Leena Heiniö emäntä, Kisko	1999	2006	Katariina Pouta ¹⁾ kirjanpitiäjä, Jyväskylä, 1.1.2005 alkaen	2005	2007
Tapio Hytönen maanviljelijä, Konnevesi	2001	2007	Antti Rauhamaa maanviljelijä, Kärkölä	1998	2006
Hannu Kainu maanviljelijä, Kyyjärvi	1997	2008	Matti Romppanen, maanviljelijä, Juankoski	2003	2007
Merja Keisala emäntä, Töysä	2002	2008	Matti Siitonen maanviljelijä, Parikkala	1998	2007
Kimmo Kempainen maanviljelijä, Paltamo	2003	2006	Onni Törrönen maanviljelijä, Juuka	2001	2008
Raimo Kielenniva maanviljelijä, Kärämäki	2004	2006	Pentti Vartiainen maanviljelijä, Kiuruvesi	2004	2007
Jouko Kärki ¹⁾ laitosasentaja, Tampere	2002	2007	¹⁾ Henkilöstön edustaja		
Harri Laamanen maanviljelijä, Ylitornio	2001	2007			
Hanna Laitinen ¹⁾ laatupääällikkö, Helsinki, 1.1.2005 alkaen	2005	2007			
Matti Lehtinen maanviljelijä, Tammela 12.4.2005 saakka	1999				
Pekka Lestinen maanviljelijä, Sysmä	1998	2007			
Sauli Lähtenmäki maanviljelijä, Rusko	2002	2008			
Tapio Malmiharju maanviljelijä, Artjärvi	1996	2006			
Martti Mustonen maanviljelijä, Ilimantsi	2000	2006			
Jaakko Männistö maanviljelijä, Merijärvi	2003	2007			

Hallitus

Kari Inkinen maanviljelijä, Ruokolahti puheenjohtaja 31.12.2005 saakka	1997	2005
Antti Rauhamaa maanviljelijä, Kärkölä puheenjohtaja 1.1.2006 alkaen	2006	2008
Tauno Uitto maanviljelijä, Tyrnävä varapuheenjohtaja	1996	2007
Juhani Hörkkö maanviljelijä, Koski TL	1998	2006
Esa Juntunen maanviljelijä, Vieremä	1998	2006
Harry Salonaho toimitusjohtaja, Helsinki	2004	2008

Tilintarkastaja

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö, Helsinki
Markku Marjomaa, KTM, KHT

YLEISTÄ

Kulunut vuosi 2005 oli Valio Oy:n sadas toimintavuosi. 100-vuotista toimintaa juhlistettiin mm. dosentti Touko Perkon kirjoittamalla ”Valio ja suuri murros” -historiakirjalla sekä sidosryhmille suunnatuilla tilaisuuksilla. Myös yhtiön henkilökuntaa muistettiin monin tavoin.

Valio-konsernin tulos ennen satunnaisia eriä oli 15 milj. euroa eli 45 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuoden 2004 tulokseen sisältyy mm. jäätelö- ja lastenruokaliiketoimintojen myyntivoitot. Maitoraaka-aineesta maksettiin määrään suhteutettuna 11,0 milj. euroa edellisvuotista vähemmän.

Valio vastaanotti kotimaassa maitoa 1 959 miljoonaa litraa eli neljä prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Valiolle maitoa toimittavien omistajayhteisöjen keskimääräinen hankintasuus kasvoi kolme prosenttia ja oli 85 prosenttia koko maan meijerimaitomäärästä. Kaikkiaan Valio-konserni vastaanotti 2 073 miljoonaa litraa maitoa, jossa on mukana maidonhankinta Valion meijereihin Virossa.

Valio-konsernin liikevaihto oli hieman pienempi kuin vuonna 2004.

Kun vuoden 2004 liikevaihdosta vähennetään loppuvuonna myytyjen jäätelö- ja lastenruokaliiketoimintojen liikevaihto, oli vertailukelpoinen kasvu kolme prosenttia. Kotimaan liikevaihto vastaavasti oikaistuna kasvoi kaksi prosenttia. Tuoretuotteiden, juustojen ja jauheiden liikevaihto kasvoi, maitoraaka-aineen ja mehuvalmisteiden oli edellisen vuoden tasolla ja muiden laski. Tuoretuotteiden – etenkin maitojen ja jogurttien – markkinaosuus kasvoi. Myös juustojen markkinaosuus lisääntyi hieman. Sen sijaan ravintorasvojen markkinaosuus jäi vähän edellisestä vuodesta.

Ulkomaantoiminnan liikevaihto kasvoi seitsemän prosenttia. Vienti Suomesta lisääntyi neljä prosenttia. Juustojen ja tuoretuotteiden vienti lisääntyi ja jauheiden sekä ravintorasvojen väheni. Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto kasvoi 18 prosenttia. Suurinta kasvu oli Venäjällä, jossa Valio St. Petersburgin liikevaihto lisääntyi. Virossa Võru Juustin ja Valio Eestin liikevaihdot kasvoivat merkittävästi. Myös USA:ssa toimivan Finlandia Cheesen liikevaihto lisääntyi.

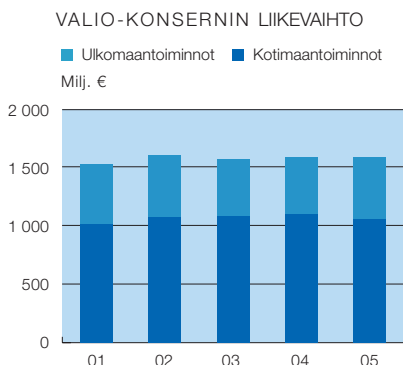
Syyskuun alusta aloitti toimintansa Valion Suomenjoen hillotehtaasta liike-toimintasiirrolla muodostettu tytäryhtiö Nordic Jam Oy.

Syyskuussa muutettiin organisaatiota siten, että sekä myynti että materiaalitoiminnot käsittävät myös kotimarkkina-alueeseen luettavat Venäjän, Ruotsin ja Baltian maiden toiminnan. Kansainvälisen myynnin vastuulle jäivät muut ulkomaiset tytäryhtiöt, teollisuusmyynti, teknologian kaupallistaminen ja lisenssi-myynti, liittoutumat muiden yritysten kanssa sekä kansainvälinen edunvalvonta. Henkilöstö- ja taloushallinto siirrettiin konsernihallinnosta suoraan toimitusjohtajalle raportoitaviksi. Konsernihallinnon organisaatioon jäivät tietohallinto ja lakiasiat. Uudistus tehtiin johtajiston vastualueiden selkeyttämiseksi sekä toiminnan tehostamiseksi ja yhtenäistämiseksi kotimarkkina-alueella.

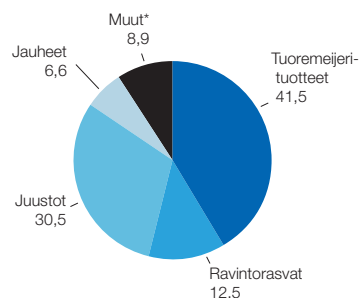
Toiminnan kehittämiseksi Venäjällä päätettiin perustaa palvelukeskukset sekä Moskovaan että Pietariin. Yhteistyömahdollisuuksia kartoitettiin Ruotsissa Skånemejerierin ja Milkon kanssa sekä Saksassa Nordmilch eG:n kanssa.

RISKIENHALLINTA

Valion riskienhallintatoiminnon tehtävänä on koota kokonaiskuva yhtiön riskeistä ja niiden hallinnasta, raportoida keskeisistä riskeistä sekä ylläpitää riittävää

VALIO-KONSERNIN LIIKEVAIHDON JAKAUMA PROSENTTEINA 2005

* Mehuvalmisteet, pakasteet

ja kustannustehokasta vakuutusturvaa. Vuosittain hallitukselle ja johdolle kootaan riskiraportti ja vakuutusyhteenveto. Riskienhallinta on ollut vahinkoriski- ja vakuutuspainotteista, mutta sitä kehitetään kokonaisvaltaisen riskienhallinnan suuntaan. Vuoden 2005 aikana kartoitettiin myös strategisia ja operatiivisia riskejä haastattelututkimuksella. Merkittävimmät riskit liittyvät tuotestategian onnistumiseen, tilaus-toimitusprosessin toimivuuteen, investointien onnistumiseen, markkina-aseman muutoksiin sekä vahinkoriskeissä suuronnettomuuksiin mukaan lukien tuotevahingot.

Ulkomaantoiminnoissa Valiolla on valuuttariski, koska kauppaa käydään myös euro-alueen ulkopuolella. Riskiä hallitaan tarvittaessa suojaamalla.

Kustannustehokkuuden nousu on johtanut siihen, että Valiolla ei ole varakapasiteettia kaikissa tuoteryhmissä. Tämä on kasvattanut toiminnan haavoittuvuusriskiä onnettomuus- ja muissa poikkeustilanteissa.

Valion vakuutuspolitiikan yleisperiaatteena on suojautua niiltä vahinkoriskeiltä, jotka toteutuessaan vaikuttaisivat merkittävästi konsernin toimintakykyyn ja tulokseen. Henkilö- ja ympäris-

tövahinkojen vakuuttamisessa Valio täyttää vähintään lakisääteiset velvoitteensa. Vakuutusyhtiö on tehnyt tarkastuksia toimipaikoilla ennalta suunnitellun ohjelman mukaisesti.

OSAKKAAT JA OSAKEPÄÄOMA

Valio Oy:n osaksmäärä pysyi tilivuoden aikana ennallaan 27 osakkaana.

Valio Oy:n kokonaan maksettu osakepääoma on 99 677 800 euroa.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA

Tilikauden alussa Valio Nord Oy fuusioitiin emoyhtiöön. Tilikauden aikana Valio-konserni hankki 1 %:n osuuden AS Võru Juustista ja omistaa nyt sen kokonaan. Valio myi tilikauden aikana Kiinteistö Oy Pupuhuhdan osakkeet. Liiketoimintasiirrolla muodostettiin hilloliiketoiminnasta tytäryhtiö Nordic Jam Oy.

TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Valion tutkimus- ja tuotekehitys on verkottunut akateemiseen maailmaan, yliopistoihin sekä tutkimuslaitoksiin. Ravitsemus ja siihen liittyvät teknologiat yhdistettiin ydinosaamisalueiksi painonhallinnan, luuston kehityksen, sydänter-

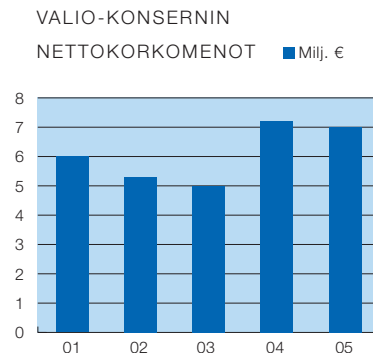
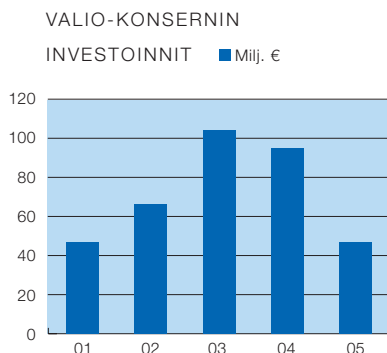
veyden sekä ruoansulatuskanavan alueilta. Painonhallintaan liittyviä tuotteita (ProFeel) tuotiin markkinoille ja jatkettiin tuotteiden vaikuttavuuden tutkimista.

Valion suurin tutkimushankekokonaisuus kohdistuu Gefilus maitohappobakteerin perimän selvittämiseen ja hyödyntämiseen. Tuotekehityksessä vuosi 2005 oli ennätysvuosi, sillä kotimaan markkinoille tuotiin yhteensä 147 uutuutta, joista 94 tuoretuotteisiin. Määrä on kaksinkertainen edellisiin vuosiin verrattuna.

Kehitystyön tuloksena alle viisi vuotta markkinoilla olleiden uutuuskien liikevaihto kasvoi viime vuoden aikana 165 milj. eurosta 196 milj. euroon ja näiden uutuuskien osuus Valion kotimaan liikevaihdosta 18 %:sta 21 %:iin. Laktoositomien maitojuomien myynti lisääntyi ulkomaille.

Vuoden 2005 aikana juustomikrobiologian panostukset todettiin tärkeäksi kohdentamisalueeksi; hankkeet tähtäävät juuston laadun parantamiseen ja tuotannon kustannussäästöihin.

Valion tutkimus- ja tuotekehityskustannukset olivat vuonna 2005 yhteensä 11,5 milj. euroa (10,5 milj. euroa vuonna 2004), mikä vastaa 0,7 prosenttia liikevaihdosta (0,7 % vuonna 2004).

HENKILÖSTÖ

Valio-konsernin henkilökunnan lukumäärä oli keskimäärin vuonna 2005 4 199 (4 389 vuonna 2004), tilivuoden päättyessä henkilömäärä oli 4 001. Henkilökunnasta työskenteli Suomessa 3 615 ja ulkomaisissa tytäryhtiöissä 584. Eniten henkilökuntaa oli Viron tytäryhtiöissä yhteensä 300 ja Belgian tytäryhtiössä 156.

Emoyhtiö Valio Oy:n palveluksessa oli henkilökuntaa keskimäärin 3 586 (3 870 vuonna 2004). Henkilökunnan vähennys johtui pääasiassa vuonna 2004 myydyistä jäätelöliiketoiminnasta ja vuonna 2005 liiketoimintasiirroilla tytäryhtiöksi yhtiötetystä hilloliiketoiminnasta.

Henkilökunnan sukupuolijakauma oli vuonna 2005 ja 2004 sekä konsernissa että emoyhtiössä miehet 50 % ja naiset 50 %.

Henkilökunnan keski-ikä oli vuonna 2005 ja 2004 sama eli konsernissa 40 vuotta ja emoyhtiössä 39 vuotta. Henkilökunnan koulutuskustannukset olivat vuonna 2005 konsernissa 1 118 tuhatta euroa (1 271) ja emoyhtiössä 1 042 tuhatta euroa (1 234).

Valio Oy:ssä vuonna 2005 maksetut työajan palkat olivat 97,5 milj. euroa ja sosiaalipalkat sekä lakisääteiset sosiaalikulut sisältäen lisäeläkemaksut 50,02 %

palkoista. Eläkekustannukset olivat 14,7 milj. euroa, minkä pienenemistä selittää Valion Eläkekassan sijoitustoiminnan tuloksen merkittävä kasvu edellisestä vuodesta. Toisaalta vuoden 2004 eläkekulut olivat poikkeuksellisen suuret, mikä johtui Valion Eläkekassalle tehdyistä täysimääräisistä siirroista lakisääteisten eläkkeiden lisävuokutusvastuuseen ja vapaaehtoisten eläkkeiden indeksikorotusvastuuseen.

YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Valiolla on kotimaan toiminnot kattava ISO 14001 -standardin mukaan sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Tilikaudella 1.1.–31.12.2005 järjestelmää muokattiin standardin vuoden 2004 lopussa ilmestyneen uuden version vaatimusten mukaiseksi. Järjestelmään kuuluvien sisäisten auditointien yhteydessä ei ole todettu merkittäviä poikkeamia ympäristölainsäädännöstä eikä viranomaisvaatimuksista.

Tilikauden ympäristöinvestoinnit olivat kotimaassa 1,4 milj. euroa ja kuluksi kirjatut ympäristömenot olivat yhteensä 6,8 milj. euroa. Merkittävimmät ympäristöinvestoinnit olivat Riihimäen meijerin viemäroinnin uusiminen ja Lapinlahden tehtaan viemäroinnin uudelleenjärjestelyt.

Lisäksi Valio osallistui Riihimäen kaupungin jätevedenpuhdistamon saneeraus-kuluihin. Lähivuosina Valiolle tulee kustannuksia useiden toimintapaikkakuntien jätevedenpuhdistamojen saneerauksista.

Yhtiön Suomen toiminnoissa energiaa kului 722 GWh, jätevettä muodostui 5,0 milj. kuutiota ja jätevesikuormitus oli 11 589 tn hapeksi laskettuna. Yksityiskohtaisemmat ympäristötunnusluvut julkaistaan osana yritysraporttia.

LIKEVAIHTO/KONSERNI

Konsernin liikevaihto oli 1 579 milj. euroa (1 582 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 055 milj. euroa (1 092 milj. euroa). Ulkomaantoiminnan (vientä Suomesta ja ulkomaiset tytäryhtiöt) liikevaihto oli 524 milj. euroa (490 milj. euroa).

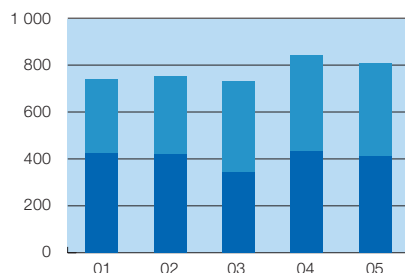
LIKEVAIHTO/EMOYHTIÖ

Valio Oy:n liikevaihto oli 1 403 milj. euroa (1 428 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 055 milj. euroa (1 092 milj. euroa). Viennin liikevaihto oli 348 milj. euroa (336 milj. euroa).

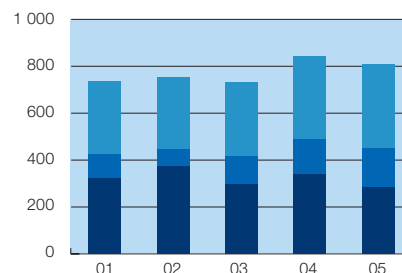
INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 47 milj. euroa (95 milj. euroa) eli

VALIO-KONSERNIN TASEEN
RAKENNE, VASTAAVAA
Pysyvät vastaavat Vaihduvat vastaavat
Milj. €

VALIO-KONSERNIN TASEEN
RAKENNE, VASTATTAVAA
Oma pääoma Pitkäaikainen vieras pääoma
Lyhytaikainen vieras pääoma
Milj. €

3,0 prosenttia (6,0 %) liikevaihdosta. Rakennuksiin ja maa-alueisiin investoitiin 10 milj. euroa. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat 31 milj. euroa.

Aineettomiin hyödykkeisiin investoitiin 3 milj. euroa. Ennakkomaksuja, lähinnä koneista ja laitteista, maksettiin 3 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 45 milj. euroa.

RAHOITUS

Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius säilyi koko tilikauden tyydyttävänä. Rahat ja pankkisaamiset sekä talletukset olivat tilivuoden päättyessä 123 milj. euroa, kun vastaava luku oli vuoden alkaessa 163 milj. euroa. Vaihto-omaisuus oli tilikauden päättyessä 126 milj. euroa ja alussa 120 milj. euroa. Korolliset velat olivat tilikauden lopussa 224 milj. euroa ja alussa 224 milj. euroa. Netto-rahoituskulut olivat 7,8 milj. euroa (7,3 milj. euroa) eli 0,5 prosenttia (0,5 %) konsernin liikevaihdosta. Nettokorkokulut olivat 7,0 milj. euroa (7,2 milj. euroa).

TULOS

Konsernin tulos ennen satunnaisia eriä on 15 milj. euroa (60 milj. euroa).

Tilivuoden verot olivat 6 milj. euroa (15 milj. euroa). Tilikauden voitto on 9 milj. euroa (45 milj. euroa).

Emoyhtiön tulos ennen satunnaisia eriä on 18 milj. euroa (59 milj. euroa). Suunnitelman mukaisten ja verotuspoistojen erotus oli -4 milj. euroa (0,4 milj. euroa). Tehdyt poistot ovat elinkeinoverolain sallimissa maksimeissa. Tilivuoden verot olivat 4 milj. euroa (19 milj. euroa). Tilikauden voitto on 9 milj. euroa (40 milj. euroa).

VUOSI 2006

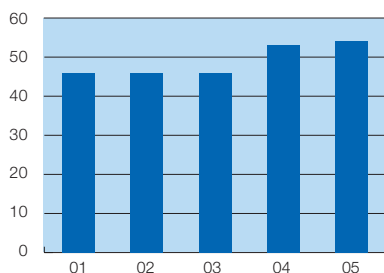
Valion aseman Suomessa uskotaan säilyvän vakaana. Muulla kotimarkkina-alueella (Ruotsi, Baltia, Länsi-Venäjä) liikevaihdon odotetaan kasvavan. EU:n viennituet ja interventiohinnat laskevat, mikä vaikeuttaa maidon tilityshinnan pitämistä vuoden 2005 tasolla. Investointien odotetaan pysyvän samalla tasolla kuin edellisenä vuonna lukuun ottamatta mahdollisia investointeja lähialueille.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

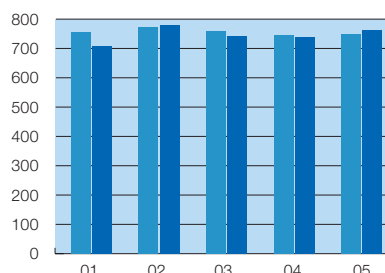
Valion hallituksen 9.1.2006 pidetyssä kokouksessa merkittiin Meijeriosuuskunta Milka Valion osakkaaksi.

Valion tytäryhtiöiden toiminnot Virossa organisoitiin uudelleen siten, että Valio Baltia AS toimii holding-yhtiönä omistaen Valio Eesti AS:n ja Võru Juust AS:n. Järjestelyn tarkoituksena on tehostaa yhtiöiden toimintoja.

VALIO-KONSERNIN
SUUNNITELMAN MUKAISET
POISTOT ■ Milj. €

VALIO-KONSERNIN
KULUJEN JAKAUMA
■ Maksut Valio Oy:n omistajille
■ Maksut muille kuin omistajille
Milj. €

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus

	2005	2004	2003	2002	2001
Liikevaihto milj. €	1 579	1 582	1 566	1 600	1 519
Kehitys %	-0,2	1,0	-2,2	5,3	10,0
- Kotimaa milj. €	1 055	1 092	1 079	1 070	1 013
Kehitys %	-3,3	1,2	0,8	5,7	10,4
- Ulkomaantoiminnot milj. €	524	490	487	530	506
Kehitys %	6,9	0,7	-8,2	4,6	9,1
Taseen loppusumma milj. €	807	841	733	754	739
Vieras pääoma % taseesta	56	58	57	59	57
Omavaraisuusaste %	43	40	41	40	42
Henkilöstökulut milj. €	165	224	164	178	164
Henkilöstö keskimäärin	4 199	4 389	4 366	4 400	4 347
Vaihto-omaisuus milj. €	126	120	132	137	162
Investoinnit milj. €	47	95	104	66	47
Suunnitelman mukaiset poistot milj. €	54	53	46	46	46
Valion tilityshinta osuuskunnille yhteensä snt/l ¹⁾	35,9	36,8	37,8	37,9	37,1

¹⁾ Sisältää perushinnan, koostumuksen ja laadun perusteella maksetut lisät sekä jälkitilin.

Valio-konserni

LIIVEVAIHTO JA HENKILÖSTÖ 2005

	Liikevaihto 1 000 €	Henkilöstö keskim.	Henkilöstö 31.12.2005
Valio Oy	1 402 565	3 586	3 308
ZAO Valio St. Petersburg, Venäjä	118 815	68	94
Valio - Vache Bleue S.A., Belgia	99 550	156	149
Finlandia Cheese, Inc., USA	57 539	17	16
Valio Sverige AB, Ruotsi	30 482	40	41
Valio Eesti AS, Viro	27 494	163	162
Võru Juust AS, Viro	20 432	137	140
Nordic Jam Oy	7 821	29	88
UAB Valio International, Liettua	383	2	2
SIA Valio International, Latvia	0	1	1
Valio-konserni yhteensä	1 578 746	4 199	4 001

Konsernin tuloslaskelma

	2005	2004
LIIVEVAIHTO	1 578 746	1 581 880
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	6 151	-9 804
Liiketoiminnan muut tuotot	47 875	140 652
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	1 069 783	1 066 149
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	4 901	-126
Ulkopuoliset palvelut	38 099	36 515
	-1 112 783	-1 102 538
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	134 728	134 808
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	15 118	71 418
Muut henkilösivukulut	15 431	17 374
	-165 277	-223 600
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	53 662	51 861
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	—	629
Konserniliikkeen arvonalentuminen	550	1 111
Konsernireservin vähennys	—	-4
	-54 212	-53 597
Liiketoiminnan muut kulut	-277 462	-265 321
LIIVEVOITTO	23 038	67 672
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	301	564
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	2 918	2 690
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-132	-46
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-10 920	-10 503
	-7 833	-7 295
VOITTO(TAPPIO) ENNEN VEROJA	15 205	60 377
Tuloverot	-3 807	-18 192
Laskennalliset verot	-2 273	2 641
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	9 125	44 826
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	—	-12
KONSERNIN TILIKAUDEN VOITTO	9 125	44 838

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin tase

VASTAAVAA

31.12.2005

31.12.2004

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	3 606	3 842
Liikearvo	1 594	2 175
Muut pitkävaikutteiset menot	13 256	15 550
	18 456	21 567

Konserniliikearvo

2 814 3 364

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	14 384	14 794
Rakennukset ja rakennelmat	137 098	141 521
Koneet ja kalusto	197 587	200 162
Muut aineelliset hyödykkeet	1 102	776
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	13 139	10 710
	363 310	367 963

Sijoitukset

Osuudet saman konsernin yrityksissä	2 535	2 523
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet	1 258	1 649
Muut osakkeet ja osuudet	9 233	10 336
	13 026	14 508

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet	23 713	23 705
Keskeneräiset tuotteet	13 300	15 243
Valmiit tuotteet / tavarat	87 921	80 735
Muu vaihto-omaisuus	645	640
	125 579	120 323

Saamiset

Pitkäaikaiset

Lainasaamiset	164	167
Muut saamiset	31	26
Laskennalliset verosaamiset	1 184	1 513
	1 379	1 706

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset	121 437	118 934
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä	683	582
Muut saamiset	11 414	14 107
Laskennalliset verosaamiset	4 777	5 527
Siirtosaamiset	20 997	8 732
	159 308	147 882

Rahoitusarvopaperit

Muut arvopaperit	105 297	140 270
------------------	---------	---------

Rahat ja pankkisaamiset

18 122 22 951

VASTAAVAA YHTEENSÄ

807 291 840 534

Kaikki luvut 1 000 euroina

VASTATTAVAA	31.12.2005	31.12.2004
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	99 678	99 678
Muut rahastot	7 035	5 257
Edellisten tilikausien voitto	229 808	188 957
Tilikauden voitto	9 125	44 838
	<u>345 646</u>	<u>338 730</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	10 247	12 449
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	64 629	57 054
Laskennallinen verovelka	25 938	24 769
Muut velat	75 145	70 402
	<u>165 712</u>	<u>152 225</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 331	22 760
Saadut ennakot	414	193
Ostovelat	151 621	140 054
Velat omistusyhteisyrityksille	3 816	1 227
Muut velat	88 483	81 649
Siirtovelat	39 021	91 247
	<u>285 686</u>	<u>337 130</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	807 291	840 534

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin rahoituslaskelma

	2005	2004
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikevoitto	23 038	67 672
Oikaisut liikevoittoon	49 104	-54 759
Käyttöpääoman muutos	-51 392	42 608
Maksetut korot ja maksut	-10 946	-10 154
Saadut osingot	301	564
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	3 003	2 585
Maksetut verot / Saadut palautukset	-17 920	-10 211
Liiketoiminnan rahavirta	-4 812	38 305
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit muihin sijoituksiin	-20	-5
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-46 963	-95 026
Luovutustulot muista sijoituksista	3 885	362
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	8 864	121 355
Investointien rahavirta	-34 234	26 686
KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA	-39 046	64 991
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	20 108	45 044
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-8 412	-11 871
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	327	1 307
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-10 570	5 086
Maksetut osingot	-3 987	-4 984
Muut	1 778	-888
Rahoituksen rahavirta	-756	33 694
RAHAVAROJEN MUUTOS	-39 802	98 685
Rahavarat 1.1.	163 221	64 536
RAHAVARAT 31.12.	123 419	163 221

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön tuloslaskelma

	2005	2004
LIIKEVAIHTO	1 402 565	1 427 561
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	4 964	-14 592
Liiketoiminnan muut tuotot	41 950	134 286
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	945 039	947 710
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	1 892	-1 419
Ulkopuoliset palvelut	30 944	30 732
	-977 875	-977 023
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	122 856	125 492
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	14 717	71 143
Muut henkilösivukulut	12 135	14 555
	-149 708	-211 190
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	50 264	49 215
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	—	629
	-50 264	-49 844
Liiketoiminnan muut kulut	-246 683	-240 044
LIIKEVOITTO	24 949	69 154
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	—	64
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriksissä	259	357
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	301	560
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	111	74
Muilta	2 673	2 504
Arvonalentumiset sijoituksista	—	-3 857
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-2	-6
Muille	-10 543	-10 149
	-7 201	-10 453
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	17 748	58 701
Satunnaiset kulut	-1 000	—
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	16 748	58 701
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	-4 178	447
Tuloverot	-3 361	-17 163
Laskennalliset verot	-572	-1 805
TILIKAUDEN VOITTO	8 637	40 180

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön tase

VASTAAVAA

31.12.2005

31.12.2004

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 575	3 802
Liikearvo	80	100
Muut pitkävaikutteiset menot	12 864	14 898
	<hr/>	<hr/>
	16 519	18 800
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	13 035	13 465
Liittymismaksut	931	990
Rakennukset ja rakennelmat	129 719	135 093
Koneet ja kalusto	186 621	193 352
Muut aineelliset hyödykkeet	91	82
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 919	10 450
	<hr/>	<hr/>
	341 316	353 432
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	38 281	31 287
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	1 003	1 004
Muut osakkeet ja osuudet	9 176	10 316
	<hr/>	<hr/>
	48 460	42 607
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	16 439	20 875
Keskeneräiset tuotteet	11 544	14 055
Valmiit tuotteet / tavarat	75 118	70 906
Muu vaihto-omaisuus	615	627
	<hr/>	<hr/>
	103 716	106 463
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	3 186	3 206
	<hr/>	<hr/>
	3 186	3 206
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	91 405	91 320
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	23 776	17 897
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä	396	371
Muut saamiset	7 848	13 096
Laskennallinen verosaaminen	2 664	3 237
Siirtosaamiset	19 125	6 449
	<hr/>	<hr/>
	145 214	132 370
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	104 836	139 637
	<hr/>	<hr/>
Rahat ja pankkisaamiset	5 095	8 395
	<hr/>	<hr/>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	768 342	804 910

Kaikki luvut 1 000 euroina

VASTATTAVAA	31.12.2005	31.12.2004
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	99 678	99 678
Muut rahastot Vararahasto	5 984	5 984
Edellisten tilikausien voitto	156 532	120 340
Tilikauden voitto	8 637	40 180
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	98 455	95 145
PAKOLLISET VARAUKSET	10 247	12 449
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	57 629	56 607
Saadut ennakot	100	—
Muut velat	72 483	67 678
	130 212	124 285
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	—	20 100
Saadut ennakot	—	75
Ostovelat	132 810	119 148
Velat saman konsernin yrityksille	1 798	375
Velat omistusyhteisyriksille	2 860	512
Muut velat	88 021	80 715
Siirtovelat	33 108	85 924
	258 597	306 849
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	768 342	804 910

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön rahoituslaskelma

	2005	2004
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikevoitto	24 949	69 154
Oikaisut liikevoittoon	45 340	-58 470
Käyttöpääoman muutos	-44 104	40 266
Maksetut korot ja maksut	-10 571	-9 806
Saadut osingot	560	980
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	2 869	2 473
Maksetut verot / Saadut palautukset	-16 943	-9 182
Liiketoiminnan rahavirta	2 100	35 415
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit muihin sijoituksiin	-20	-5
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-40 658	-92 983
Luovutustulot muista sijoituksista	4 070	362
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	8 672	122 047
Investointien rahavirta	-27 936	29 421
KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA	-25 836	64 836
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	11 855	45 044
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-7 330	-10 745
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-139	-1 591
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-919	-700
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	—	50 000
Lyhytaikaisten velkojen vähennys (-)	-10 241	-46 344
Maksetut osingot	-3 987	-4 984
Saadut ja maksetut konserniavustukset (-)	-1 000	—
Rahoituksen rahavirta	-11 761	30 680
RAHAVAROJEN MUUTOS	-37 597	95 516
LIIKETOIMINTASIIRTO	-504	—
Oikaistu rahavarojen muutos	-38 101	—
Rahavarat 1.1.	148 032	52 516
RAHAVARAT 31.12.	109 931	148 032

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTEET

Konsernitilinpäätös sisältää ne tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli 50 % äänivallasta. Kiinteistö- ja asuntoyhtiöitä ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Mikäli ne olisi konsolidoitu, niillä ei olisi ollut vaikutusta konsernin vapaaseen omaan pääomaan. Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaisesti. Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, varastoon sisältyvä sisäinen kate, käyttöomaisuuden sisäiset myyntituotot sekä keskinäiset saamiset ja velat. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on otettu mukaan osakkuusyhtiöt, joista merkittävimmät on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Vaihto-omaisuus on arvostettu joko fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Valio Oy:n liiketoimintasiirrolla tilivuoden aikana perustaman kokonaan omistetun tytäryhtiön Nordic Jam Oy:n vaihto-omaisuuden ja pysyvien vastaavien luovutuksesta aiheutuu taseen muutoksessa vaihto-omaisuuden kohdalla 5 819 140,59 €:n ja kertyneen poistoeron kohdalla 868 375,87 €:n epäjatkuvuus verrattuna tuloslaskelmassa esitettyyn muutokseen.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoön vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Poistosuunnitelma on sama kuin edellisessä vuonna.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5 tai 10 vuotta
Liikearvo	5 vuotta
Konserniliikearvo	5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	15 tai 25 vuotta
Koneet ja kalusto	10 vuotta
Atk-laitteet ja ohjelmistot	5 vuotta
Kuljetusvälineet ja erät kylmälaitteet	5 vuotta

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu kuluksi sinä kautena, jona ne ovat syntyneet. Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöserät on muutettu Suomen rahan määräisiksi konsernin tilikauden päätöspäivän kurssiin. Näin syntynyt oman pääoman muuntoero on esitetty konsernin muussa sidotussa pääomassa. Suomalaisten konserniyhtiöiden valuuttamääräiset saatavat ja velat on muutettu Suomen rahan määräisiksi tilikauden päätöspäivän kurssiin.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja rahoitusvälineet on merkitty taseeseen hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon. Yhtiö käyttää valuuttatermiinejä suojaamaan USD-määräisten myyntien rahavirtoja. Tilinpäätöshetkellä ei ole avoimia valuuttatermiinisopimuksia.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat 1 000 euroina.

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
1. LIIKEVAIHDON JAKAUMA				
1. 1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Tuoremeijerituotteet	655 498	637 299	620 788	608 473
Ravintorasvat	197 689	199 785	187 751	193 328
Juustot	481 117	449 983	390 167	373 592
Jauheet	103 575	101 060	103 180	98 661
Jäätelöt	—	46 811	—	46 773
Muut	140 867	146 942	100 679	106 734
	1 578 746	1 581 880	1 402 565	1 427 561
1. 2. MAANTIETEELLINEN JAKAUMA				
Kotimaa	1 055 278	1 091 738	1 054 835	1 091 738
Ulkomaat	523 468	490 142	347 730	335 823
	1 578 746	1 581 880	1 402 565	1 427 561
2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Logistiikkatuotot	24 972	17 243	22 429	14 876
Vuokratuotot	5 432	5 165	5 479	5 107
Käyttöomaisuuden myyntituotot	3 716	103 379	3 650	103 379
Muut tuotot	13 755	14 865	10 392	10 924
	47 875	140 652	41 950	134 286

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
3. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot ja kulut muodostuvat seuraavista eristä:				
Tytäryhtiölle annettu konserniavustus	—	—	1 000	—
	—	—	1 000	—
4. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS				
LISÄYS (-) / VÄHENNYS (+)				
Eläkevaraus	-1 079	-3 461	-1 079	-3 461
Saneerausvaraus	3 281	7 271	3 281	7 271
Muut pakolliset varaukset	—	1 127	—	1 127
	2 202	4 937	2 202	4 937
5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT				
Energiakulut	31 784	28 230	30 838	27 569
Vesimaksut	8 581	8 511	8 537	8 507
Kuljetuskulut	85 526	79 283	79 841	75 223
Vuokratulot	13 777	13 359	12 467	12 290
Kiinteistöjen ja koneiden korjaus- ja kunnossapitokulut	32 537	34 312	31 177	33 342
Markkinointikulut	47 563	47 473	34 395	36 254
Matkakulut	6 152	6 676	5 130	5 837
Tietotekniikkakulut	12 223	12 082	11 978	11 905
Hallintokulut	16 621	15 791	15 399	14 686
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	5 778	5 629	3 816	3 620
Luottotappiot	337	15	263	—
Muut kulut	16 583	13 960	12 842	10 811
	277 462	265 321	246 683	240 044
6. ARVONALENTUMISET JA ARVONALENTUMISTEN PALAUTUKSET SIOITUKSISTA				
Konserniyhtiö Vöru Dairy Holding AS, osakkeiden arvonalennus	—	—	—	-3 791
Muut	95	—	95	-66
	95	—	95	-3 857
7. HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN				
Työntekijät	2 240	2 502	1 922	2 252
Erikoiskoulutetut	870	829	801	759
Ylemmät toimihenkilöt	517	495	474	457
Toimihenkilöt	572	563	389	402
	4 199	4 389	3 586	3 870
8. HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	134 728	134 808	122 856	125 492
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	15 118	27 835	14 717	27 560
Lisävakutus- ja indeksikorotusvastuu	—	43 583	—	43 583
Muut henkilösivukulut	15 431	17 374	12 135	14 555
	165 277	223 600	149 708	211 190
9. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT				
Hallintoneuvosto	146	160	146	160
Hallitus ja toimitusjohtaja	1 403	1 343	497	492
	1 549	1 503	643	652

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
10. SIIRTOSAAMISET				
Pakkauskoneiden vuokrat	584	821	584	821
Rojaltit	1 433	1 131	1 433	1 131
Työterveyshuollon korvaukset	762	815	756	815
Versaamiset	4 102	626	3 404	—
Eläkekulut	10 102	—	10 102	—
EU-tuet	508	458	508	458
Muut siirtosaamiset	3 506	4 881	2 338	3 224
	20 997	8 732	19 125	6 449
11. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	9 706	8 972	9 583	8 877
Lisäykset 1.1.–31.12.	784	816	765	789
Vähennykset 1.1.–31.12.	—	-83	—	-83
Hankintameno 31.12.	10 490	9 705	10 348	9 583
Kertyneet poistot 1.1.	-5 865	-4 904	-5 781	-4 837
Tilikauden poisto	-1 019	-959	-992	-944
Kertyneet poistot 31.12.	-6 884	-5 863	-6 773	-5 781
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 606	3 842	3 575	3 802
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	19 146	19 039	100	—
Lisäykset 1.1.–31.12.	—	100	—	100
Hankintameno 31.12.	19 146	19 139	100	100
Kertyneet poistot 1.1.	-16 971	-16 403	—	—
Tilikauden poisto	-581	-561	-20	—
Kertyneet poistot 31.12.	-17 552	-16 964	-20	—
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 594	2 175	80	100
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	62 025	55 345	54 090	49 253
Lisäykset 1.1.–31.12.	2 201	6 773	2 051	5 090
Vähennykset 1.1.–31.12.	—	-253	-1	-253
Hankintameno 31.12.	64 226	61 865	56 140	54 090
Kertyneet poistot 1.1.	-43 112	-37 607	-39 192	-34 944
Tilikauden poisto	-5 044	-5 344	-4 084	-4 248
Kertyneet poistot 31.12.	-48 156	-42 951	-43 276	-39 192
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 070	18 914	12 864	14 898
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	21 270	24 931	16 519	18 800

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
12. AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	14 794	14 379	14 455	14 041
Lisäykset 1.1.–31.12.	151	682	137	681
Vähennykset 1.1.–31.12.	-561	-267	-626	-267
Hankintameno 31.12.	14 384	14 794	13 966	14 455
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 384	14 794	13 966	14 455
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	373 220	344 783	360 790	333 070
Lisäykset 1.1.–31.12.	9 016	37 866	8 769	37 149
Vähennykset 1.1.–31.12.	-17	-9 429	-1 467	-9 429
Hankintameno 31.12.	382 219	373 220	368 092	360 790
Kertyneet poistot 1.1.	-231 698	-218 238	-225 697	-212 940
Tilikauden poisto	-13 423	-13 461	-12 676	-12 757
Kertyneet poistot 31.12.	-245 121	-231 699	-238 373	-225 697
Kirjanpitoarvo 31.12.	137 098	141 521	129 719	135 093
Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	674 238	609 916	651 251	588 177
Lisäykset 1.1.–31.12.	32 259	79 161	28 292	77 719
Vähennykset 1.1.–31.12.	-745	-14 924	-2 522	-14 645
Hankintameno 31.12.	705 752	674 153	677 021	651 251
Kertyneet poistot 1.1.	-472 918	-440 568	-457 817	-426 551
Tilikauden poisto	-34 145	-32 647	-32 492	-31 266
Kertyneet poistot 31.12.	-507 063	-473 215	-490 309	-457 817
Kirjanpitoarvo 31.12.	198 689	200 938	186 712	193 434
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	10 718	39 703	10 450	39 112
Lisäykset 1.1.–31.12.	12 571	10 631	10 612	10 342
Vähennykset	—	—	-78	—
Siirrot valmiisiin	-10 096	-39 535	-10 011	-38 915
Siirrot kuluihin	-54	-89	-54	-89
Hankintameno 31.12.	13 139	10 710	10 919	10 450
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 139	10 710	10 919	10 450
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	363 310	367 963	341 316	353 432
Tilivuoden suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-54 212	-52 972	-50 264	-49 215
Kirjanpitoarvosta 31.12. tuotantokoneiden ja -kaluston osuus	169 665	175 011	160 019	169 319

13. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT YRITYKSET
KONSERNIYRITYKSET

	Konsernin omistus- ja äänivalta osuus-%	Emoyhtiön omistus- ja äänivalta osuus-%
Finlandia Cheese Inc., USA	100,0	100,0
Jäätelöyhtymä Oy, Helsinki	100,0	100,0
Nordic Jam Oy, Helsinki	100,0	100,0
N.V. Valio - Vache Bleue S.A., Belgia *)	100,0	100,0
Frigo-Way S.P.R.L., Belgia	100,0	0,0
Vache Bleue S.A.R.L., Ranska	100,0	0,0
Pakkasukko Oy, Helsinki	100,0	100,0
Rushold M Oy, Helsinki	100,0	100,0
OOO Valio Lobnya, Venäjä	100,0	0,0
SIA Valio International, Latvia	100,0	100,0
Smeds & Co Oy, Helsinki	100,0	100,0
UAB Valio International, Liettua	100,0	100,0
Valio Eesti AS, Viro	100,0	100,0
Võru Dairy Holding AS, Viro	100,0	100,0
Võru Juust AS, Viro	100,0	0,0
Atleet Oy, Viro	100,0	0,0
Valio International (Poland) Ltd, Puola	100,0	100,0
Valio Sverige AB, Ruotsi	100,0	100,0
ZAO Valio St. Petersburg, Venäjä	100,0	100,0

*) Konserniyhtiö Smeds & Co Oy omistaa yhden osakkeen

OMISTUSYHTEYSYRITYKSET
OSAKKUUSYRITYKSET

Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy	40,5	40,5
Pakastamo Oy, Helsinki	50,0	50,0
Suomen NP-Kierrätys Oy, Helsinki	25,0	25,0
Yoplait Valio Nord AB, Ruotsi	50,0	50,0

KIINTEISTÖYHTIÖT

		Yhtiön oma pääoma	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto / tappio
Asunto Oy Vuorikummuntie 9, Helsinki	100,0	461	1
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6, Vantaa	100,0	139	—
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä, Vantaa	100,0	205	—
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku, Vantaa	100,0	134	—
Kiinteistö Oy Tehontie 31, Kouvola	100,0	390	—
Kiinteistö Oy Teollisuusneliö, Haapavesi	39,0	129	—

Taseen liitetiedot

14. SIOITUKSET EMOYHTIÖSSÄ

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyhtey- syritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2005	66 063	1 004	13 172
Lisäykset	7 179	—	—
Vähennykset	-185	-1	-1 235
Hankintameno 31.12.2005	73 057	1 003	11 937
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2005	-39 654	—	-3 139
Kertyneet arvonalennusten palautukset 31.12.2005	4 878	—	378
Kirjanpitoarvo 31.12.2005	38 281	1 003	9 176

15. SIOITUKSET KONSERNISSA

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyhtey- syritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2005	2 523	1 684	13 475
Lisäykset	12	—	—
Vähennykset	—	-391	-1 103
Hankintameno 31.12.2005	2 535	1 293	12 372
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2005	—	-35	-3 139
Kirjanpitoarvo 31.12.2005	2 535	1 258	9 233

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
16. SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset	—	—	20 194	17 132
Lainasaamiset	—	—	6 768	3 971
	—	—	26 962	21 103
17. SAAMISET OMISTUSYHTEYSYRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset	683	582	396	371
18. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Osakepääoma 1.1.2005 / 1.1.2004	99 678	99 678	99 678	99 678
Osakepääoma 31.12.	99 678	99 678	99 678	99 678
Muut rahastot / vararahasto 1.1.2005 / 1.1.2004	5 257	6 145	5 984	5 984
Ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman kurssiero	1 778	-888	—	—
Muut rahastot / vararahasto 31.12.	7 035	5 257	5 984	5 984
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	233 795	193 941	160 520	125 324
Osingonjako	-3 987	-4 984	-3 988	-4 984
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	229 808	188 957	156 532	120 340
Tilikauden voitto	9 125	44 838	8 637	40 180
Oma pääoma 31.12.	345 646	338 730	270 831	266 182

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
19. JAKOKELPOISET VARAT				
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	229 808	188 957	156 533	120 340
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista omaan pääomaan siirretty osuus	-73 823	-70 491	—	—
Tilikauden voitto	9 125	44 838	8 637	40 180
	<u>165 110</u>	<u>163 304</u>	<u>165 170</u>	<u>160 520</u>
20. PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraus	5 669	4 590	5 669	4 590
Saneerausvaraus	4 578	7 859	4 578	7 859
	<u>10 247</u>	<u>12 449</u>	<u>10 247</u>	<u>12 449</u>
21. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT				
Laskennalliset verosaamiset				
Jaksotuseroista	5 961	7 040	2 664	3 237
	<u>5 961</u>	<u>7 040</u>	<u>2 664</u>	<u>3 237</u>
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	25 918	24 738	—	—
Jaksotuseroista	20	31	—	—
	<u>25 938</u>	<u>24 769</u>	<u>—</u>	<u>—</u>
22. SIIRTOVELAT				
Eläkkeet	—	43 583	—	43 583
Korot	3 879	3 822	3 751	3 773
Lomapalkkavaraukset sosiaalikuluihin	19 671	20 070	19 152	19 936
Myönnetty alennukset	1 347	1 572	864	502
Palkat sosiaalikuluihin	7 420	4 682	5 839	3 446
Rojalit	1 245	868	1 229	868
Sosiaalivakuutusmaksut	—	687	—	687
Muut siirtovelat	5 459	15 963	2 273	13 129
	<u>39 021</u>	<u>91 247</u>	<u>33 108</u>	<u>85 924</u>
23. VELAT SAMAN KONSERNIN YRITYKSILLE				
Ostovelat	—	—	1 683	101
Muut velat	—	—	115	274
	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>1 798</u>	<u>375</u>

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2005	2004	2005	2004
24. VELAT OMISTUSYHTEYSYRITYKSILLE				
Ostovelat	3 816	1 227	2 860	512
25. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta toiminnasta				
Kiinnitysvakuudet	137 512	129 566	136 234	127 649
Pantit	14 159	16 024	14 159	14 746
Takaukset	33 851	34 058	33 839	34 036
Leasingvastuut				
12 kk aikana	4 587	5 177	3 785	4 874
myöhemmin	2 842	5 351	2 356	4 692
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	—	—	12 675	5 015
Muiden puolesta	8 269	4 456	8 141	4 392
Omasta toiminnasta	192 951	190 176	190 373	185 997
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	—	—	12 675	5 015
Muiden puolesta	8 269	4 456	8 141	4 392
	201 220	194 632	211 189	195 404

Emoyhtiön voitonjakoehdotus

Konsernitaseen mukaiset jakokelpoiset varat 31.12.2005 ovat 165 110 000 €.

Emoyhtiön jakokelpoiset varat taseen 31.12.2005 mukaan ovat:

Edellisten tilikausien voittovarot	156 532 322,71 €
Tilikauden voitto	8 636 873,71 €
<hr/>	
Yhteensä	165 169 196,42 €
<hr/>	
Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 4,5 % osakkeen nimellisarvosta eli 153 € osakkeelta.	4 485 501,00 €
Osingonjako tilikauden voittovaroista	4 485 501,00 €
Siirretään edellisten tilikausien voittovaroihin	4 151 372,71 €
<hr/>	
Yhteensä	8 636 873,71 €
<hr/>	
Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevat ehdotukset, yhtiön oma pääoma osingonjaon jälkeen on seuraava:	
Osakepääoma	99 677 800,00 €
Vararahasto	5 984 101,53 €
Edellisten tilikausien voittovarot	160 683 695,42 €
<hr/>	
Oma pääoma yhteensä	266 345 596,95 €
<hr/>	

Helsinki 8.3.2006

Antti Rauhamaa

Tauno Uitto

Harry Salonaho
toimitusjohtaja

Juhani Hörkkö

Esa Juntunen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolavan mukaisesti.
Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsinki 8.3.2006

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Marjomaa
KHT

Tilintarkastuskertomus

VALIO OY:N OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet Valio Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2005. Hallitus ja toimitusjohtaja ovat laatineet toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, joka sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja emoyhtiön hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät tilinpäätös ja toimintakertomus sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös ja toimintakertomus antavat kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa. Tilinpäätös konsernitalinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 8. päivänä maaliskuuta 2006

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Marjomaa
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Olemme tutustuneet tilinpäätökseen ajalta 1.1.–31.12.2005 sekä tilintarkastuskertomukseen.

Puollamme tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhdyimme hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Maija-Leena Heiniö, Kimmo Kemppainen, Raimo Kielenniva, Tapio Malmiharju, Martti Mustonen ja Pentti Santala. Lisäksi hallintoneuvostoon on valittava uusi jäsen hallituksen jäseneksi valitun Antti Rauhamaan tilalle.

Helsingissä maaliskuun 9. päivänä 2006.

Hallintoneuvoston puolesta

Pentti Santala
puheenjohtaja

Valio Oy:n omistajat 31.12.2005

Valio Oy on suomalaisten maidontuottajien yritys. Valion omistajina ovat maidontuottajien maidon keräilyä tai jalostusta harjoittavat yhteisöt. Jalostettavan raaka-aineen Valio saa ensisijaisesti yritykseen sitoutuneiden osuuskuntien maidontuottajilta.

Valion omistajahallinnon muodostavat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimintojen johtokunnat.

OSAKKAAN NIMI	KOTIPAIKKA	Osakkeita 3 400 €/kpl
Alueosuuskunta Promilk	Lapinlahti	3 125
Evijärven Osuusmeijeri	Evijärvi	42
* Hirvijärven Osuusmeijeri	Jalasjärvi	46
* Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Hämeenlinna	1
Härmän Seudun Osuusmeijeri	Alahärmä	82
Kainuun Osuusmeijeri	Sotkamo	898
* Kaustisen Osuusmeijeri	Kaustinen	1
Keski-Pohjan Juustokunta	Toholampi	1 271
Keski-Suomen Maitokunta	Jyväskylä	1 458
Kortesjärven Osuusmeijeri	Kortesjärvi	37
* Kuusamon Osuusmeijeri	Kuusamo	265
Kyrönmaan Osuusmeijeri	Isokyrö	124
* Laaksojen Maitokunta	Ylivieska	1
Liperin Osuusmeijeri	Liperi	162
Nurmeksen Osuusmeijeri	Nurmes	626
Osuuskunta Idän Maito	Joensuu	2 877
Osuuskunta Lapin Maito	Rovaniemi	696
Osuuskunta Maito-Aura	Turku	1 964
Osuuskunta Maitojaloste	Seinäjoki	2 762
* Osuuskunta Maitokolmio	Toholampi	244
* Osuuskunta Maitomaa	Suonenjoki	290
Osuuskunta Maito-Pirkka	Tampere	1 729
Osuuskunta Normilk	Jyväskylä	5
Osuuskunta Pohjolan Maito	Haapavesi	2 981
* Osuuskunta Satamaito	Pori	348
Osuuskunta Tuottajain Maito	Riihimäki	7 250
* Paavolan Osuusmeijeri	Ruukki	32
Osakkaita yhteensä 27		29 317

Osakepääoma yhteensä 99 677 800 €

* Ei liikesuhteessa Valion kanssa

Toimintojen johtokunnat 1.1.2006

Valion hallintoneuvosto asettaa toimintoihin luottamushenkilöistä koostuvat johtokunnat valvomaan omistajien etua. Maidontuottajien lisäksi johtokunnissa on henkilöstön edustus. Johtokunta seuraa Valion yleistä kehitystä sekä oman liiketoimintonsa toimintaa, taloutta ja investointeja.

TUOTANTO

TUOTANTO	EROVUOROSSA
Tauno Uitto, pj.	2007
Esa Juntunen, varapj.	2007
Merja Keisala	2007
Kimmo Kempainen	2007
Jouko Kärki ¹⁾	2007
Harri Laamanen	2007
Sauli Lähteenmäki	2007
Martti Mustonen	2006
Jaakko Männistö	2006
Jukka Paananen	2006
Markku Pajunen	2006
Reino Parkko	2007
Kari Piironen	2006

MATERIAALITOIMINNOT

Juhani Hörkkö, pj.	2007
Tauno Uitto, varapj.	2007
Kyösti Anttila	2007
Maija-Leena Heiniö	2007
Hannu Kainu	2006
Juha Kantoniemi	2006
Tapio Malmiharju	2006
Mauri Penttilä	2007
Jaakko Rouhiainen	2006
Matti Siitonen	2007
Tuula Stålhammar ¹⁾	2007
Onni Törrönen	2006
Sirkku Ukkola	2006
Pentti Vartiainen	2006

KOTIMAAN MYYNTI JA MARKKINOINTI

Esa Juntunen, pj.	2007
Juhani Hörkkö, varapj.	2007
Tapio Hytönen	2007
Raimo Kielessä	2006
Esa Leskelä	2006
Pekka Lestinen	2007
Osmo Oinonen	2006
Antti Rauhamaa	2006
Matti Romppanen	2006
Pentti Santala	2007
Juha Tuikkanen ¹⁾	2007

1) Henkilöstön edustaja

Liite 1.

Raportin vertailu GRI-suositukseen

GRI SISÄLTÖ -INDEKSI		GRI:N SOVELTAMINEN JA SIVUNUMERO RAPORTISSA
1	Visio ja strategia	
1.1	● Visio ja strategia	4, 6–10
1.2	● Toimitusjohtajan katsaus	5
2	Yritysprofiili	
2.1	● Raportoivan yrityksen nimi	6
2.2	● Tärkeimmät tuotteet ja palvelut	4–7, 13–19
2.3	● Operatiivinen rakenne	5, 7, 32–33
2.4	● Liiketoiminta-alueet	18–19, 34, 40, 49
2.5	● Toimintojen maantieteellinen sijainti	6, 16, 34–35
2.6	● Yritysmuoto ja omistajat	6, 59
2.7	● Markkinat	5–7, 18–19, 28–30
2.8	● Organisaation toiminnan laajuus	6–7, 11, 16, 19, 36–39
2.9	● Sidosryhmät	10–11, 15, 19, 21–23, 27
	Raportoinnin laajuus ja raportointiperiaatteet	
2.10	● Yhteyshenkilöt	liite 2
2.11	● Raportointiajanjakso	6
2.12	● Edellisen raportin julkaisemisajankohta	6
2.13	● Laskentakokonaisuus ja siihen liittyvät rajoitteet	6
2.14	● Muutokset laskentakokonaisuudessa	5, 16
2.15	● Yhdistelyperiaatteet	6
2.16	● Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	6
2.17	● GRI:n soveltaminen	6
2.18	● Kustannusten laskentaperiaatteet	
2.19	● Laskentaperiaatteiden muutokset	
2.20	● Sisäinen laadunvarmistus	7–9, 13–17
2.21	● Ulkoinen varmennus Kommentti: raportin taloudelliset tunnusluvut varmennettu, muilta osin ei ulkoista varmennusta	6
2.22	● Lisätiedot	liite 2
3	Hallintokäytännöt ja johtamisjärjestelmät	
3.1–3.8	● Hallintotapa, arvot ja missio	4, 7–8, 32–33, 59
3.9–3.12	● Sidosryhmät	9–10
	Politiikat ja hallintojärjestelmät	
3.13	● Varovaisuuden periaatteen soveltaminen Kommentti: raportoitu toimintajärjestelmä, HACCP, tuoteturvallisuusperiaatteet, terveysvaikutteisten tuotteiden kriteerit, ympäristöperiaatteet, valiolaisen maidon tuotantoperiaatteet sekä henkilöstön turvallisuuden toimintaperiaatteet	13–16, 19
3.14	● Vapaaehtoiset aloitteet ja sitoumukset	7, 25
3.15	● Jäsenyydet	9–10, 27
3.16	● Toimittajaketjun hallinta ja tuotevastuu	13–15, 18–19
3.17	● Väilliset vaikutukset	28–30
3.18	● Toiminnan muutoksia koskevat päätökset	5, 16, 35
3.19	● Ohjelmat ja menettelyt yhteiskuntavastuun suorituskyvyn parantamiseksi	6–7
3.20	● Sertifioitujen johtamisjärjestelmien kattavuus	7
Vertailu GRI-avaintunnuksuihin ja raportoidut valinnaiset tunnusluvut		
	Taloudellinen vastuu Kommentti: lisätietoja yhteiskuntavastuuraportin yhteydessä olevassa tilinpäätöksessä	
EC1	● Liikevaihto	6, 11, 36, 38, 40–41, 45, 49
EC2	● Markkinoiden maantieteellinen jakauma	6–7, 19, 36
EC3	● Hankittujen tavaroiden, materiaalien ja palveluiden ostot Kommentti: raportoitu vain ostot toimittajilta	11
EC4	● Sopimusehtojen mukaan maksetut hankinnat	
EC5	● Maksetut palkat ja henkilöstökulut	11, 21–22, 38, 40–41

SELITYKSET

- : Raportoitu GRI:n mukaisesti
- : Raportoitu osittain GRI:n mukaisesti
- : Ei raportoitu 2005

Avaintunnuksuvut kirjoitettu normaalisti tekstyypillä.
Täydentävät tunnusluvut kirjoitettu kursivilla.

EC6	● Maksetut korot ja osingot	11, 44–45, 48, 50, 54–55, 57
EC7	● Jakamattomat voittovarot	57
EC8	● Maksetut verot	39, 41, 44, 45, 48
EC9	● Saadut avustukset	
EC10	● Tuki yleishyödyllisille yhteisöille Kommentti: summaa ei raportoitu	10, 15
EC13	● Epäsuorat taloudelliset vaikutukset	11, 28–30
<hr/>		
Ympäristövastuu		
EN1	● Materiaalien kulutus	27
EN2	● Kierrätetyn materiaalin kulutus	27–28
EN3	● Välitön energiankulutus	25
EN4	● Väillinen energiankulutus	25
EN5	● Vedenkulutus	25–26
EN6	● Omistetut ja hallinnoidut alueet	25
EN7	● Vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	25–27
EN8	● Kasvihuonekaasujen päästöt	25–26
EN9	● Otsonikatoa aiheuttavien aineiden käyttö ja päästöt Kommentti: raportoitu käytön prosentiosuudet	25–26
EN10	● Muut päästöt ilmaan	25–26
EN11	● Jätteet	25–26
EN12	● Päästöt vesistöihin	25–27
EN13	● Kemikaali-, öljy- ja muut vuodot vesistöihin	27
EN14	● Päätuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutukset Kommentti: raportoitu logistikan ja pakkausten osalta	26–27
EN15	● Tuotteiden kierrätettävyys Kommentti: raportoitu pakkausmateriaalin osalta	18, 26–27
EN16	● Määräystenmukaisuus	25
EN17	● Uusiutuvien energiamuotojen käyttö ja energiatehokkuus	25
EN22	● Veden kierrätys	25–26
EN33	● Toimittajien ympäristövaikutukset	27
EN34	● Kuljetusten ympäristövaikutukset	27
<hr/>		
Sosiaalinen vastuu		
LA1	● Työvoima	21–22
LA2	● Uudet työpaikat ja vaihtuvuus	21–22
LA3	● Järjestäytymisaste	
LA4	● Uudelleenjärjestelytilanteet	21
LA5	● Työperäisten vahinkojen ja sairauksien kirjaamiskäytäntö	22–23
LA6	● Työsuojelutoimikunnat	23
LA7	● Tapaturmat, poissaolot ja kuolemantapaukset	22–23
LA8	● HIV/AIDS	
LA9	● Koulutuspäivät Kommentti: raportoitu kustannukset yhteensä ja per työntekijä	21–22
LA10	● Tasa-arvopolitiikka ja -ohjelma	22
LA11	● Ylin johto	34–35
LA12	● Työntekijöiden lisäetuudet Kommentti: raportoitu sanallisesti palkitsemis- ja virkistystoiminnasta	21–22
LA17	● Erityisohjelmat ammatilliseen kehittymiseen	21
HR1–HR7 ja SO1–SO3	● Ihmisoikeuksia, paikallisyhteisövaikutuksia, lahjontaa ja poliittista vaikuttamista koskevat periaatteet	
PR1–PR3	● Tuotevastuu	13–15
PR8	● Kuluttajatytyväisyys ja -palvelut	16–17
PR9	● Markkinointiviestintään liittyvät periaatteet (myös muu viestintä)	10, 17

Liite 2. Yritysvastuun yhteyshenkilöitä

Valion puhelinnumero
kaikkialta Suomesta soitettuna
on 010 381 121.
Sähköpostiosoite on
etunimi.sukunimi@valio.fi.

Yritysvastuuraportin koordinointi:

Valio Oy
Viestintäjohtaja Pia Kontunen
PL 10, 00039 VALIO

Valion strategia ja johtamisjärjestelmä

Yrityssuunnittelujohtaja Liisi Myllykangas

Taloudellisen vastuun tunnusluvut

Talousjohtaja Antero Riihikallio

Ympäristövastuun tunnusluvut

Ympäristöpäällikkö Janne Sahlstein

Sosiaalisen vastuun tunnusluvut

Henkilöstöjohtaja Lasse Lintilä

Maidontuotanto Suomessa

Alkutuotantopäällikkö Eeva Brofeldt

Valio-konsernin osoitteita

VALIO OY PÄÄKONTTORI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio (09) 562 5068
Internet: www.valio.fi

VALIO OY KOTIMARKKINA- ALUEEN MYYNTI

PL 10, 00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2209

MYYNIN TOIMIPAIKAT

Valio Oy Helsingin myynti

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2631

Valio Oy Jyväskylän myynti

PL 177
40351 JYVÄSKYLÄ
Käyntiosoite: Laukaantie 9 A
Puhelin 010 381 122
Telekopio 010 381 3810

Valio Oy Oulun myynti

PL 351
90101 OULU
Käyntiosoite: Kangaskontiontie 2
Puhelin 010 381 128
Telekopio 010 381 5606

Valio Oy Tampereen myynti

PL 60
33101 TAMPERE
Käyntiosoite: Vihiojantie 3
Puhelin 010 381 124
Telekopio 010 381 4304

Valio Oy Turun myynti

PL 120
20101 TURKU
Käyntiosoite: Rieskalähteentie 70
Puhelin 010 381 125
Telekopio 010 381 4752

VALIO OY KANSAINVÄLINEN MYYNTI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2323

VALIO OY MARKKINOINTI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2509

VALIO OY MATERIAALITOIMINNOT

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puh. 010 381 121
Telekopio 010 381 2089

VALIO OY TUOTANTO

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2385

TUOTANTOLAITOKSET SUOMESSA

Haapaveden tehdas

Teollisuustie 4
86600 HAAPAVESI
Puhelin 010 381 133
Telekopio 010 381 6160

Helsingin tehdas

PL 60
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 3
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2737

Joensuun tehdas

Meijerintie 1
80100 JOENSUU
Puhelin 010 381 132
Telekopio 010 381 5949

Jyväskylän meijeri

PL 12
40351 JYVÄSKYLÄ
Käyntiosoite: Laukaantie 9
Puhelin 010 381 122
Telekopio 010 381 3701

Kaitsorin tehdas

Riksättan 850
66710 KAITSOR
Puhelin 010 381 155
Telekopio 010 381 6409

Lapinlahden tehdas

PL 38
73101 LAPINLAHTI
Käyntiosoite: Juustolantie
Puhelin 010 381 130
Telekopio 010 381 5364

Oulun meijeri

PL 534
90101 OULU
Käyntiosoite: Kangaskontiontie 2
Puhelin 010 381 128
Telekopio 010 381 5602

Riihimäen meijeri

PL 116
11101 RIIHIMÄKI
Käyntiosoite: Meijerintie 6
Puhelin 010 381 123
Telekopio 010 381 4206

Seinäjoen tehdas

PL 337
60101 SEINÄJOKI
Käyntiosoite: Osmankatu 2
Puhelin 010 381 127
Telekopio 010 381 5142

Tampereen meijeri

PL 60
33101 TAMPERE
Käyntiosoite: Vihiojantie 3
Puhelin 010 381 124
Telekopio 010 381 4370

Toholammin tehdas

PL 34
69301 TOHOLAMPI
Puhelin 010 381 141
Telekopio 010 381 6340

Turengin tehdas

PL 45
14201 TURENKI
Käyntiosoite: Koulutie 3
Puhelin 010 381 131
Telekopio 010 381 5717

Vantaan tehdas

PL 90
00039 VALIO
Käyntiosoite: Fazerintie 2
Puhelin 010 381 138
Telekopio 010 381 3698

Äänekosken tehdas

Valiontie 9
44100 ÄÄNEKOSKI
Puhelin 010 381 160
Telekopio 010 381 6529

**VALIO OY TUTKIMUS
JA TUOTEKEHITYS**

PL 30
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 4
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 3019

VALIO OY:N TYTÄRYHTIÖT

FINLANDIA CHEESE INC.

2001 Route 46
Suite 303
Parsippany, NJ 07054, USA
Puhelin +1 973 316 6699
Telekopio +1 973 316 6609
www.finlandiacheese.com

NORDIC JAM OY

Mansikkaraitti
77600 Suonenjoki
Puhelin 010 381 135
Telekopio 010 381 5499
sähköposti muotoa
etunimi.sukunimi@nordicjam.fi

VALIO EESTI AS

Toimisto:
Sõpruse pst 155
EE13417 Tallinn, ESTONIA
Puhelin +372 6 285 575
Telekopio +372 6 285 590
e-mail valio@valio.ee
www.valio@valio.ee

Meijeri:

Laeva Meijerei
Laeva vald
EE2463 Tartumaa, ESTONIA
Puhelin +372 7 301 660
Telekopio +372 7 301 662

Tehdas:

AS Võru Juust
Pikk tn. 23
65604 Võru, ESTONIA
Puhelin +372 7 821 028
Telekopio +372 7 821 345
e-mail vjuust@vjuust.ee
www.vjuust.havera.ee

SIA VALIO INTERNATIONAL

Bauskas Iela 180
LV-1004 Riga, LATVIA
Puhelin ja telekopio +371 7 620 959
e-mail rpk-valio@apollo.lv

UAB VALIO INTERNATIONAL

Laisvės al. 2-1
LT-44215 Kaunas, LITHUANIA
Puhelin +370 37 202 478
Telekopio +370 37 423 775
e-mail valiolt@takas.lt
www.valio.lt

ZAO VALIO ST. PETERSBURG

Vasiljevski Ostrov 18. linia d. 47
199178 St. Petersburg, RUSSIA
Puhelin +7 812 327 7887
Telekopio +7 812 325 8545
www.valio.spb.ru

Moskovan toimisto:

Valio Moscow Office
Korovij val 7
Korpus 1
Office 32
117049 Moscow
RUSSIA
Puhelin +7 095 771 6910
Telekopio +7 095 771 6911
e-mail valiomt@dol.ru

VALIO SVERIGE AB

PO Box 10094, Arenavägen 27, 5 tr.
S-121 27 Stockholm-Globen, SVERIGE
Puhelin +46 8 725 5150
Telekopio +46 8 725 5151
www.valio.se

VALIO-VACHE BLEUE S.A.

Grand Route 552
B-1428 Lillois-Witterzee
BELGIUM
Puhelin +32 6789 4946
Telekopio +32 6721 8215
e-mail info@valio-vachebleue.com
www.valio-vachebleue.com

EDUSTUSTO

Valio Ltd. Shanghai Representative Office
Unit 1401 Office Tower
Shanghai Times Square
93 Huaihai Zhong Road
Shanghai 20021
P. R. CHINA
Puhelin +86 21 639 10381/10382
Telekopio +86 21 639 10383

VALION OSAKKUUSYRITYS

Yoplait Valio Nord AB
PO Box 10094, Arenavägen 2, 5 tr.
S-121 27 Stockholm-Globen, SVERIGE
Puhelin +46 8 725 5400
Telekopio +46 8 725 5401

Projektinhallinta: Viestintätoimisto Pohjoisranta Oy
Ulkoasu: BOTH
Valokuvaus: Paul Brück, Green Land Production Oy
Paino: Edita, 2006
Paperi: Gallerie Art silk 250 g/m² (kanssi)
Gallerie Art silk 130 g/m² (sisus)

Anna elämän maistua